

Sygn. akt I ACa 850/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2020 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Tomasz Sobieraj (spr.)
Sędziowie:	SA Dorota Gamrat-Kubeczak SA Agnieszka Bednarek-Moraś

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2020 roku na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. i Przedsiębiorstwa Usługowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

przeciwko: Skarbowi Państwa – Komendantowi(...) Wojskowego Oddziału Gospodarczego w S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 27 września 2019 roku, sygn. akt I C 1008/17

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego Skarbu Państwa – Komendanta (...) Wojskowego Oddziału Gospodarczego w S. na rzecz powodów (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. i Przedsiębiorstwa Usługowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. kwotę 8100 [ośmiu tysięcy] złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Dorota Gamrat-Kubeczak Tomasz Sobieraj Agnieszka Bednarek-Moraś

Sygn. akt I ACa 850/19

UZASADNIENIE

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. oraz Przedsiębiorstwo usługowe (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w P. pozwem złożonym w dniu 26 kwietnia 2017 roku przeciwko Skarbowi Państwa - Komendantowi (...)Wojskowego Oddziału Gospodarczego wnieśli o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwoty 815900 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi: 1) od kwoty 356900 złotych od dnia 23 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty; 2) od kwoty 38800 złotych od dnia 23 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty; 3) od kwoty 89300 złotych od dnia 23 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty; 4) od kwoty 88300 złotych od dnia 23 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty; 5) od kwoty 29000 złotych od dnia 23 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty; 6) od kwoty 2000 złotych od dnia 23 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty; 7) od kwoty 1000 złotych od dnia 23 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty; 8) od kwoty 96900 złotych od dnia 22 lutego 2017 roku do dnia zapłaty; 9) od kwoty 10.300,00 złotych od dnia 22.02.2017 roku do dnia zapłaty; 10) od kwoty 22300 złotych od dnia 22 lutego 2017 roku do dnia zapłaty; 11) od

kwoty 20200 złotych od dnia 22 lutego 2017 roku do dnia zapłaty; 12) od kwoty 20000 złotych od dnia 22 lutego 2017 roku do dnia zapłaty; 13) od kwoty 18300 złotych od dnia 22 marca 2017 roku do dnia zapłaty; 14) od kwoty 8400 złotych od dnia 22 marca 2017 roku do dnia zapłaty; 15) od kwoty 6100 złotych od dnia 22 marca 2017 roku do dnia zapłaty; 16) od kwoty 6100 złotych od dnia 22 marca 2017 roku do dnia zapłaty; 17) od kwoty 2000 złotych od dnia 22 marca 2017 roku do dnia zapłaty; a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego ustalonych według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż powodowie spółki wchodziły w skład jednego konsorcjum, w ramach którego w dniu 8 listopada 2016 roku zawarły ze Skarbem Państwa reprezentowanym przez Komendanta Wojskowego Oddziału Gospodarczego w S. umowy: nr (...) roku; nr (...) roku; nr (...) roku; nr (...) roku; nr (...) roku; nr (...) roku; nr (...) roku; a także nr (...) roku. W ich ramach konsorcjum zobowiązało się do ochrony obiektów pozwanego, a za świadczone usługi ochrony miało otrzymywać wynagrodzenie zgodne z treścią § 16 ust. 3 umów, które miało być wypłacane po zakończeniu każdego miesiąca, w terminie 21 dni od dnia otrzymania prawidłowo wystawionej faktury VAT. Podniesiono, że powodowie prawidłowo wywiązywali się z obowiązków zawartych w tych umowach, a mimo to nie otrzymali wynagrodzenia. Zaznaczono także, że po realizacji zleconych umową zadań, (...) Spółka z o.o. jako Lider Konsorcjum miał wystawiać odpowiednie faktury z tego tytułu, z czego pozwany uregulował jedynie część z nich. W związku z tym (...) wysłał w dniu 3 lutego 2017 roku na adres pozwanego wezwanie do zapłaty celem polubownego rozwiązania sporu, jednakże bezskutecznie. Dodatkowo powodowie zaznaczyli, iż w wyniku wystawionych przez pozwanego not obciążeniowych konsorcjum dochodzi tylko części opisanych wierzytelności, tj. z faktury VAT DS-USB nr (...) na kwotę 88300 złotych; z faktury VAT DS-USB nr (...) na kwotę 356900 złotych; z faktury VAT DS-USB nr (...) na kwotę 2000 złotych; z faktury VAT DS-USB nr (...) na kwotę 29000 złotych; a także z faktury VAT DS-USB nr (...) na kwotę 38800 złotych. Powód dochodzi także odsetek ustawowych za opóźnienie od dat wskazanych w żądaniu.

W piśmie procesowym z dnia 23 maja 2017 roku powodowie wskazali, iż dochodzone pozwem roszczenie winno być zasądzone na rzecz każdego z powodów.

W dniu 1 czerwca 2017 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym uwzględnił w całości żądanie pozwu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany Skarb Państwa - Komendant (...) Wojskowego Oddziału Gospodarczego w S. wniósł o oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o oddalenie powództwa Przedsiębiorstwa Usługowego (...) Spółki z o.o. w P., a także o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego Skarbu Państwa - Komendanta (...) Wojskowego Oddziału Gospodarczego w S. kosztów postępowania, w tym na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że żądanie pozwu jest nieuzasadnione. Podniósł, że w ramach zawartych z konsorcjum umów powodowie zobowiązali się do ochrony obiektów i kompleksów jednostki/institucji wojskowej, określonych w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia w ramach zorganizowanego przetargu nieograniczonego. Przy realizacji umów zamawiający, przy zastosowaniu zasad określonych w § 11 umów, w oparciu o sporządzone w myśl § 16 ust. 2 umów protokoły odbioru usługi, stwierdził niewykonanie lub nienależyte wykonanie przedmiotu umowy. Zauważył, iż obowiązujące strony zapisy umowy przewidywały w § 19 naliczenie kar umownych za konkretnie określone przypadki niewykonania lub nienależytego wykonania przedmiotu umowy, jak również wysokość kar umownych za poszczególne uchybienia przy wykonywaniu umowy. W związku z tym na podstawie uwag zamieszczonych w Protokołach odbioru wykonanej usługi, sporządzonych przez Komisję, Zamawiający określił przypadki niewykonania lub nienależytego wykonania umowy podlegające obciążeniu karami umownymi oraz wysokość tych kar. Z kolei na podstawie wniosków dotyczących nałożenia kar umownych Zamawiający sporządził noty obciążeniowe, w których liczył kary umowne stosownie do postanowień § 19 ust. 3. Dodał, iż zgodnie z § 19 ust. 4 wykonawca wyraził zgodę, aby naliczone kary umowne były potrącone z należnego mu wynagrodzenia. Na tej podstawie zamawiający dokonał potrącenia kar umownych z poszczególnych faktur, po uprzednim rozpatrzeniu zastrzeżeń zgłoszonych przez wykonawcę (które ostatecznie w zasadniczej części nie zostały uwzględnione). Pozwany zauważył także, że powodowie w treści sporządzonego pozwu zupełnie nie odnoszą się do kwestii naliczenia kar

umownych, nie przedstawiając jej nawet jako kwestii spornej. Oznacza to, że strona powodowa na etapie wniesienia pozwu nie zakwestionowała dokonanego potrącenia. Dodatkowo, zdaniem pozwanego pismo z dnia 3 lutego 2017 roku w swojej treści nie zawiera wezwania do zapłaty, natomiast jak wynika z końca pozwu - powodowie w pewnej części uwzględnili noty obciążeniowe, zupełnie nie odnosząc się do tej kwestii. W dalszej części uzasadnienia pozwany podniósł, że zgodnie z treścią umowy konsorcjalnej nr (...) zawartej pomiędzy powodem ad. 1 i powodem ad. 2 (§ 5) konsorcjanci ustalili, że wynagrodzenie należne konsorcjum naliczone będzie w ten sposób, iż (...) wystawia na rzecz zamawiającego fakturę za całość usług świadczonych w ramach umowy, a rozliczenie między konsorcjantami następuje na podstawie odrębnych ustaleń. Żadne z postanowień umowy konsorcjalnej nie określało innego sposobu naliczania wynagrodzenia na poszczególnych konsorcjantów. Z powyższego wynika zatem, że brak jest podstaw, aby z żądaniem występował powód ad. 2, tj. Przedsiębiorstwo Usługowe (...) spółka z o.o., tym bardziej, aby powodowie występowali z żądaniem zasądzenia na rzecz każdego z powodów. Z kolei odnośnie żądania odsetkowego pozwany wskazał, że pismo z dnia 31 lutego 2017 roku nie może być traktowane jako wezwanie do zapłaty, dlatego ewentualne odsetki ustawowe od jakiegokolwiek zasądzonego roszczenia powinny być liczone od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie, najwcześniej zaś z dniem wniesienia pozwu. Pozwany podkreślił również, że powodowie, przystępując do przetargu na usługę bezpośredniej ochrony fizycznej obiektów będących na zaopatrzeniu(...) WOG w S., mieli świadomość warunków wskazanych w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia wymaganych od oferentów. Co więcej, złożyli oni stosowne oświadczenia o spełnieniu warunków udziału w postępowaniu przetargowym m.in. iż dysponują odpowiednim potencjałem osobowym i technicznym oraz posiadają wymagane uprawnienia. Jednakże już od pierwszego dnia realizacji przedmiotu umów nie wywiązywali się z nałożonych na nich obowiązków, dopuszczając się licznych naruszeń postanowień umów, spełniających przesłanki do nałożenia na nich kar umownych stosownie do treści § 19 ust. 1 umów. Uznać zatem należy, że potrącenie kar umownych względem należności przysługującej powodom za wykonane usługi zostało dokonane skutecznie.

Wyrokiem z dnia 27 września 2019 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie:

I. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Komendanta(...) Wojskowego Oddziału Gospodarczego w S. na rzecz powodów (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. i Przedsiębiorstwa Usługowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. kwotę 642165,21 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od następujących kwot:

- 313185,95 złotych od dnia 23 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty,
- 38800 złotych od dnia 23 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty,
- 78894,29 złotych od dnia 23 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty,
- 57394,37 złotych od dnia 23 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty,
- 22390,95 złotych od dnia 23 stycznia 2017 roku do dnia zapłaty,
- 68436,95 złotych od dnia 22 lutego 2017 roku do dnia zapłaty,
- 31851,33 złotych od dnia 22 lutego 2017 roku do dnia zapłaty,
- 11894,29 złotych od dnia 22 lutego 2017 roku do dnia zapłaty,
- 8403,28 złotych od dnia 22 lutego 2017 roku do dnia zapłaty,
- 8890,95 złotych od dnia 22 lutego 2017 roku do dnia zapłaty,
- 2022,85 złotych od dnia 22 marca 2017 roku do dnia zapłaty;

II. oddalił powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Komendanta (...) Wojskowego Oddziału Gospodarczego w S. na rzecz powodów (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. i Przedsiębiorstwa Usługowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. kwotę 43484,10 złotych tytułem kosztów procesu;

IV. zwrócił powodom (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. i Przedsiębiorstwa Usługowego (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. kwotę 3.775 złotych tytułem nienależnie uiszczonej opłaty sądowej od pozwu;

V. nakazał pobrać od powodów (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. i Przedsiębiorstwa Usługowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. solidarnie kwotę 386,42 złotych tytułem kosztów sądowych.

Sąd Okręgowy powyższe rozstrzygnięcie oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

Powodowie (...)spółka z o.o. oraz Przedsiębiorstwo Usługowe (...) spółka z o.o. są spółkami prawa handlowego prowadzącymi działalność ochroniarską w zakresie ochrony osób i mienia oraz obsługi systemów bezpieczeństwa.

W dniu 21 października 2016 roku spółki te zawarły umowę konsorcjalną nr (...), której celem było złożenie wspólnej oferty na usługę całodobowej ochrony terenu, obiektów, urządzeń oraz osób, mienia i porządku przez specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne w jednostkach i instytucjach będących na zaopatrzeniu (...) Wojskowego Oddziału Gospodarczego w S. na rzecz (...) Wojskowego Oddziału Gospodarczego w S., zgodnie z warunkami określonymi w Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia (SIWZ) (§ 1 umowy). W § 5 tej umowy powodowie ustalili, że wynagrodzenie należne konsorcjum w przypadku zawarcia umowy z zamawiającym naliczane będzie z ten sposób, iż (...) wystawiał będzie na rzecz zamawiającego faktury za całość usług świadczonych w ramach umowy, o której mowa w § 1 ust. 2, zaś rozliczenie między stronami następować będzie na podstawie odrębnych ustaleń. Liderem konsorcjum był (...) Sp. z o.o. W § 6 umowy przewidziano, iż obie ww. spółki będą ponosić solidarną odpowiedzialność wobec zamawiającego z tytułu zawarcia i realizacji umowy.

W dniu 8 listopada 2016 roku pomiędzy powodami (...) Sp. z o.o. oraz Przedsiębiorstwem Usługowym (...) Sp. z o.o., działającymi jako konsorcjum - jako wykonawcą, a Skarbem Państwa - (...) Wojskowym Oddziałem Gospodarczym w S. - jako zamawiającym, doszło do zawarcia ośmiu umów oznaczonych następującymi numerami: nr (...); nr (...); nr (...); nr (...); nr (...); nr (...); nr (...). Treść wszystkich umów była taka sama, przy czym różniły się jedynie w zakresie obiektów wojskowych, których miały dotyczyć przewidziane w nich usługi. Stosownie do treści § 1 ust. 1 wyżej wymienionych umów zostały one zawarte na podstawie wyboru oferty wykonawcy w przetargu nieograniczonym na usługę bezpośredniej ochrony fizycznej przez Specjalistyczne Uzbrojone Formacje Obronne (SUFO) w jednostkach i instytucjach będących na zaopatrzeniu w (...) Wojskowym Oddziale Gospodarczym ((...) WOG) w S.. Przedmiotem umowy była ochrona obiektów i kompleksów jednostki/instytucji wojskowej(...) WOG S. (ust. 2):

- 1) obiekt położony w m. B., gm. K. w m. B. - umowa nr (...);
- 2) jednostka Wojskowa nr (...) S. - umowa nr (...);
- 3) jednostka Wojskowa nr (...) S. - umowa nr (...);
- 4) jednostka Wojskowa nr (...) S. - umowa nr (...);
- 5) jednostka Wojskowa nr (...) B. - umowa nr (...);
- 6) Rejonowy Zarząd Infrastruktury w S. - umowa nr (...);
- 7) jednostka Wojskowa nr (...) S. - umowa nr (...);
- 8) jednostka Wojskowa nr (...) S. - umowa nr (...);

9) (...)Wojskowy Oddział Gospodarczy Szczecin - umowa nr (...).

Świadczenie usługi w zakresie ochrony osób i mienia realizowanej w formie stałej i bezpośredniej ochrony fizycznej obiektów oraz polegającej na stałym dozorcze sygnałów przesyłanych, gromadzonych i przetwarzanych w elektronicznych urządzeniach i systemach alarmowych odbywać się miało zgodnie ze złożoną ofertą, na zasadach i w zakresie ustalonym w SIWZ oraz w załącznikach do SIWZ, a także zgodnie z Instrukcją ochrony SUFO, o której umowa w § 3 ust. 2 umów (ust. 3). Zgodnie z § 2 wykonawca zobowiązany był do ochrony przed kradzieżą, zniszczeniem, pożarem lub uszkodzeniem powierzonego pod ochronę mienia wojskowego oraz do: 1) całodobowej ochrony terenu, obiektów, osób, urzędzeń, mienia nieruchomości i ruchomego na terenie ochranianego kompleksu wojskowego; 2) przekazywania Policji, Żandarmerii Wojskowej lub wojskowym organom porządkowym osób ujętych podczas wykonywania zadań ochronnych, zgodnie z wytycznymi oficera dyżurnego oraz dowódcy/szefa/komendanta jednostki/institucji wojskowej; 3) współpracy ze służbą wewnętrzną jednostki wojskowej oraz Żandarmerią Wojskową, wojskowymi organami porządkowymi i Policją na zasadach określonych w Instrukcji ochrony SUFO; 4) wykonywania zadań określonych w zawartej umowie oraz Instrukcji ochrony SUFO opracowanej dla konkretnego terenu i obiektu jednostki/institucji wojskowej. Z kolei zgodnie z § 4 ust. 2 szczegółowy zakres obowiązków oraz odpowiedzialności na poszczególnych stanowiskach był określony w Instrukcji ochrony SUFO oraz w wyciągu z Planu ochrony. Ochrona realizowana miała być w systemie całodobowym. Czas trwania zmiany ochrony SUFO wynosił 24 godziny (ust. 3). Zmiana pracowników ochrony SUFO miała odbywać się codziennie o godzinie 8:00, natomiast czas pracy pracowników ochrony w częściach dla Wojskowej Komendy Uzupelnień w S. (WKU S.) / część nr 2/, Wojskowej Komendy Uzupelnień w S. (WKU S.) /część nr 7/, Wojskowego Biura Emerytalnego w S. (WBE S.) /część nr 8/, zgodnie z ustaleniami ujętymi w poszczególnych częściach SIWZ (ust. 4). Zmiana uzbrojonych pracowników ochrony na każdym z posterunków miała następować rotacyjnie w czasie nie dłuższym niż co 2 godziny, zgodnie z Planem pełnienia służby Ochronnej na Posterunkach przez Pracowników Ochrony SUFO opracowanym przez Wykonawcę i uzgodnionym z komendantem ochrony /osobą funkcyjną odpowiedzialną za ochronę/. Zmiana pozostałych pracowników ochrony miała być realizowana zgodnie z zapisami Instrukcji ochrony SUFO (ust. 5). Nadto, niedopuszczalne było, aby pracownicy ochrony kontynuowali pracę w kolejno po sobie następujących dwudziestoczerogodzinnych zmianach bez względu na formę, obiekt oraz jednostkę/institucję wojskową/ w której wykonywana była usługa ochrony (ust. 6). Niedopuszczalne było również, aby realizacja umowy prowadzona była przez pracowników ochrony będących pod wpływem alkoholu (bez względu na jego ilość w wydychanym powietrzu) oraz innych środków odurzających (ust. 7). Na czas świadczenia usługi wykonawca zapewnić miał wyposażenie pracowników ochrony oraz siły i środki szczegółowo wymienione w § 4 ust. 8 umów. Stosownie do § 5, zakresem działania wykonawcy objęto takie czynności jak:

1/ zabezpieczenie i ochrona kompleksu, budynków, urzędzeń i innych składników majątkowych znajdujących się na terenie chronionego kompleksu przed kradzieżą i dewastacją, działaniem osób zakłócających ład i porządek publiczny oraz ewentualnymi aktami sabotażu i terroryzmu, w tym ujawnianie zaistnienia takich zdarzeń;

2/ kontrola uprawnień do przebywania osób na terenie kompleksu, kontrola dokumentów uprawniających do wstępu i przebywania na terenie chronionym oraz kontrola wnoszenia lub wywożenia mienia zgodnie z zasadami określonymi w Instrukcji ochrony SUFO;

3/ kontrola pojazdów wjeżdżających i wyjeżdżających z chronionego terenu oraz sprawdzanie dokumentów (asygnat) uprawniających do wwożenia i wywożenia składników majątkowych zgodnie z zasadami określonymi w „Instrukcji ochrony SUFO”;

4/ pracownicy ochrony realizujący usługę zostali uprawnieni do kontroli dokumentów: a/ uprawniających do wstępu, wjazdu i przebywania na terenie obszarów chronionych, b/ uprawniających do wnoszenia/wynoszenia lub wwożenia/wywożenia mienia z terenu obszarów chronionych poprzez wizualną kontrolę i lustrację bagażu, ładunków, bagażników i wnętrz pojazdów, c/ uprawniających do przebywania na obszarach chronionych, a w szczególności tych osób, które nie eksponują identyfikatorów (przepustek), d/ po wcześniejszym uzgodnieniu z osobą upoważnioną do przyjmowania interesantów i przybyciu osoby przyjmującej w celu odebrania interesanta z biura przepustek,

pracownik ochrony (obsługi biura przepustek), wydaje dokument zezwalający na wejście na teren chroniony oraz potwierdza fakt wejścia w „Księżce ewidencji wydanych przepustek jednorazowych”, e/ osoba przyjmująca, o której mowa w pkt. d ma obowiązek odprowadzenia interesanta do biura przepustek po załatwieniu sprawy;

5/ uniemożliwienie nielegalnego wejścia na chroniony teren osób postronnych, nietrzeźwych lub w sposób widoczny mogących stanowić zagrożenie dla pracowników, gości i mienia;

6/ ściśle przestrzeganie obowiązujących decyzji i poleceń wydanych przez dowódcę/szefa/komendanta ochraniającej jednostki/institucji wojskowej, dotyczących zezwoleń na wejście i przebywanie osób oraz wjazd i postój pojazdów na terenie kompleksu.

7/ ściśle współdziałanie z oficerem dyżurnym, komendantem ochrony i osobą funkcyjną odpowiedzialną za ochronę obiektu dla zapewnienia należytego bezpieczeństwa i ochrony obiektu.

8/ sprawdzanie stanu technicznego urządzeń wspomagających ochronę obiektów oraz zabezpieczeń fizycznych w postaci zamków mechanicznych, drzwi i okien, krat, zamknięć, ogrodzenia, oświetlenia, a także zabezpieczenia przeciwpożarowego;

9/ reagowanie i natychmiastowe zgłaszanie oficerowi dyżurnemu i osobom funkcyjnym jednostki/institucji wojskowej wszelkich usterek urządzeń wspomagających ochronę, zabezpieczeń fizycznych, zagrożeniach dla mienia, zdrowia lub życia osób przebywających na chronionym terenie oraz podejmowanie niezbędnych czynności, celem zabezpieczenia siadów i dowodów przestępstwa;

10/ nadzorowanie pracowników ochrony przez dowódcę ochrony SUFO poprzez system bezpośredniej kontroli (...) do kontroli realizacji zadań w czasie rzeczywistym przy wykorzystaniu zainstalowanej centrali. Logowania pracownika ochrony w systemie nie może być rzadziej niż co 1,0 h. Na potrzeby osób kontrolujących wykonywanie wydruków z systemu rejestracji obchodów;

11/ reagowanie na sygnały przekazywane przez techniczne środki wspomagające ochronę i środki łączności. W przypadku naruszenia systemu ochrony obiektu, zadziałania technicznych środków wspomagających ochronę oraz wystąpienia innych sytuacji kryzysowych prowadzenie interwencji mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa osób i mienia znajdującego się na terenie obiektu;

12/ zabrania się podejmowania samodzielnego działania związanego z zejściem z określonej trasy patrolowania, posterunku, obiektu, wchodzenia do ochraniających budynków lub w inny sposób naruszania zasad ochrony określonych w „Instrukcji ochrony SUFO” bez uzyskania zgody oficera dyżurnego jednostki lub osoby funkcyjnej odpowiedzialnej za ochronę obiektu;

13/ uaktualnianie na bieżąco posiadanej dokumentacji oraz rzetelne jej prowadzenie zgodnie z danymi otrzymanymi od komendanta ochrony lub osoby funkcyjnej odpowiedzialnej za ochronę obiektu;

14/ zapewnienie na każdej zmianie wymaganej umową ilości pracowników ochrony;

15/ na polecenie oficera dyżurnego jednostki przyjmowanie pod ochronę mienia w depozyt;

16/ wykonawca zobowiązany był także do zapewnienia stosowanego przeszkolenia pracowników ochrony.

Zgodnie z § 8 zamawiający wymagał, aby wykonawca zagwarantował stabilność składu osobowego zespołu pracowników realizujących w imieniu Wykonawcy przedmiot zamówienia (ust. 1). Wykonawca miał przekazać dla jednostki/institucji wojskowej, na rzecz której realizowana była usługa, na co najmniej pięć dni przed rozpoczęciem realizacji przedmiotu zamówienia oraz każdorazowo w sytuacji zmian w stanie osobowym realizujących usługę, z wyprzedzeniem co najmniej dwudniowym Wykaz pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych, zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik do umowy (ust. 2). Każdorazowo, z pięciodniowym

wyprzedzeniem wykonawca przekazać miał dla jednostki/institucji wojskowej na rzecz której realizowana była usługa, opracowany przez siebie Grafiki dyżurów, ujmujący imienne obciążenie pracowników ochrony na okres miesiąca - dla każdego obiektu oddzielnie (ust. 4). W ramach miesięcznego rozliczenia usług, wykonawca opracować miał w dwóch egzemplarzach, zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik do umowy, Rozliczenie czasu pracy pracowników ochrony realizujących usługę w miesiącu ... określające ilość przepracowanych godzin w danym dniu i miesiącu przez poszczególnych pracowników realizujących usługę. Powyższe rozliczenie zostać miało przekazane do dnia piątego następnego miesiąca za miesiąc poprzedni po jednym egzemplarzu dla zamawiającego i jednostki/institucji wojskowej, na rzecz której realizowana była usługa (ust. 6).

Stosownie do treści § 11 ust. 1 dowódca ochrony SUFO lub wyznaczony przez wykonawcę pracownik ochrony, przed rozpoczęciem zmiany miał obowiązek zgłosić oficerowi dyżurnemu jednostki wojskowej (osobie funkcyjnej jednostki/institucji wojskowej odpowiedzialnej za ochronę obiektu) objęcie obowiązków i gotowość zmiany do świadczenia usługi ochrony kompleksu. W zakresie prowadzenia nadzoru nad realizacją umowy, wykonawca zobowiązał się do przeprowadzenia kontroli w zakresie czynności ochronnych wykonywanych przez pracowników ochrony minimum 2 razy w miesiącu (w tym raz w godzinach nocnych) oraz minimum 1 raz na kwartał z udziałem upoważnionego w umowie przedstawiciela ochranianej jednostki/institucji wojskowej (ust. 4). Wszystkie uwagi stwierdzone podczas kontroli dotyczące nienależytego wykonywania usług ochronnych musiały być odnotowane w Książce meldunków oraz przekazane na piśmie dla wykonawcy, który był zobowiązany do ich natychmiastowego usunięcia, niezależnie od skutków określonych w § 19 umowy (ust. 9). W przypadku wystąpienia na ochranianym kompleksie zdarzenia takiego jak: kradzież, włamanie, pożar oraz innego zdarzenia nadzwyczajnego lub awaryjnego, wykonawca zobowiązany był do niezwłocznego, telefonicznego i pisemnego powiadomienia o tym zdarzeniu oficera dyżurnego, dowódcę/szefa/komendanta ochranianego obiektu oraz do uczestnictwa w pracach komisji badającej okoliczności zdarzenia oraz oceniającej wysokość poniesionych z tego tytułu szkód (§ 12).

Zgodnie z § 13 do kontaktów z wykonawcą zamawiający upoważnił: 1) osobę funkcyjną odpowiedzialną za ochronę jednostki/institucji wojskowej; 2) komendanta ochrony ochranianej jednostki/institucji wojskowej (ust. 1). Z kolei wykonawca wyznaczył D. K. i M. J. (1) - jako osoby upoważnione do współpracy z jednostką/institucją wojskową w związku z wykonywaniem usługi z zakresu ochrony. Osoby te sprawowały bieżący nadzór nad realizacją usługi przez siły ochronne SUFO (ust. 2). Wykonawca zobowiązał się składać wnioski w sprawie wprowadzenia zmian w sposobie pełnienia służby ochronnej, wyposażenia miejsca pełnienia służby oraz dokumentacji służby ochronnej, mające na celu podniesienie skuteczności ochrony obiektów do dowódcy/szefa/komendanta ochranianej jednostki/institucji wojskowej (§ 15 ust. 1).

Paragraf 16 ust. 1 umów stanowił, że wykonawca za wykonaną usługę w całym okresie obowiązywania poszczególnych umów, otrzyma wynagrodzenie w wysokości: w przypadku umowy nr (...) - 1333086,48 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową, z miesięczną wartością w kwocie 111.090,54 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową wykonawcy; w przypadku umowy nr (...) - 234303,96 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową, z miesięczną wartością w kwocie 19525,33 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową wykonawcy; w przypadku umowy nr (...) - 3415566,24 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową, z miesięczną wartością w kwocie 284630,52 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową wykonawcy; w przypadku umowy nr (...) - 881019,60 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową, z miesięczną wartością w kwocie 73418,30 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową wykonawcy; w przypadku umowy nr (...) - 6049686,36 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową, z miesięczną wartością w kwocie 504140,53 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową wykonawcy; w przypadku umowy nr (...) - 1248685,92 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową, z miesięczną wartością w kwocie 104057,16 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową wykonawcy; w przypadku umowy nr (...) - 1415606,88 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową, z miesięczną wartością w kwocie 117967,24 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową wykonawcy; w przypadku umowy nr (...) - 765258,24 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową, z miesięczną wartością w kwocie 6.771,52 złotych brutto, zgodnie z ofertą cenową wykonawcy. Miesięczne rozliczenie wykonania usługi następować miało na podstawie protokołu odbioru usługi sporządzonego w trzech egzemplarzach przez komisję wewnętrzną powołaną przez dowódcę/szefa/komendanta ochranianej jednostki/institucji wojskowej. Protokół odbioru usługi miał zostać przekazany do dnia dziesiątego następnego miesiąca za miesiąc poprzedni po jednym egzemplarzu dla

wykonawcy i zamawiającego. Protokół odbioru usługi stanowić miał podstawę dla zamawiającego do rozliczenia usługi oraz dokonania zapłaty (ust. 2). Zapłata za zrealizowaną usługę następować miała po zakończeniu każdego miesiąca, w terminie 21 dni od dnia otrzymania prawidłowo wystawionej przez wykonawcę faktury VAT (ust. 3). Należność za wykonaną usługę przekazywana miała być z konta bankowego zamawiającego na konto bankowe wykonawcy (ust. 4).

Umowy zostały zawarte na czas określony od godz. 13:00 dnia 30 listopada 2016 roku do godz. 12:00 dnia 30 listopada 2017 roku (§ 18 ust. 1). Odstąpienie od umowy powinno nastąpić w formie pisemnej z podaniem uzasadnienia (ust. 5).

W § 19 ust. 1 umów przewidziano w przypadku uwag o niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu przedmiotu zamówienia zawartych w Protokole odbioru usługi, o którym mowa w § 19 ust. 3, zastosowanie następujących kar umownych:

- 1) za odstąpienie przez wykonawcę od umowy z przyczyn leżących po jego stronie - kara pieniężna w wysokości 10 % wartości umowy brutto za cały okres obowiązywania umowy, wymienionej w § 16 ust. 1 umowy;
- 2) za każdy przypadek niezabezpieczenia dla dowódcy ochrony lub uzbrojonego pracownika ochrony wymaganego uzbrojenia lub amunicji do realizacji przedmiotu zamówienia - kara pieniężna w wysokości 10% miesięcznej wartości umowy brutto, o której mowa w § 16 ust. 1 pkt 1- 3 umowy;
- 3) za każdy przypadek spóźnienia się pracownika ochrony na wymaganą godzinę rozpoczęcia zmiany składu ochrony (§ 4 ust. 4 umowy) - kara pieniężna w wysokości: a) przy spóźnieniu do 1 godz. - 100 złotych; b) przy spóźnieniu powyżej 1 godz. - 500 złotych; powyższe nie dotyczyło przypadku konieczności zastępstwa pracownika ochrony w sytuacji szczególnej - np. choroba, niestawiennictwo się pracownika ujętego w Grafiku dyżurów, odsunięcie - z różnych powodów - od wykonywania obowiązków, gdy zmiana (zastępstwo) nastąpi w ciągu 2 godz. od powiadomienia o konieczności dokonania zmiany przedstawiciela wykonawcy, o którym mowa w § 13 ust. 2 umowy;
- 4) za każdy przypadek wcześniejszego, samowolnego zejścia pracownika ochrony z wyznaczonego posterunku (miejsca wykonywania ochrony), ochranianego obiektu przed zmianą składu ochrony (§ 4 ust. 4 umowy) - kara pieniężna w wysokości 500 złotych;
- 5) za każdy przypadek niezachowania systemu dwudziestoczerogodzinnej zmianowości poprzez kontynuację pracy przez pracownika ochrony w kolejno po sobie następujących dwudziestoczerogodzinnych zmianach, bez względu na formę oraz obiekt wykonywanej usługi ochrony (§ 4 ust. 6 umowy), dzień zakończenia pracy nie może być dniem podjęcia następnej pracy (dotyczy również realizacji usługi w innych obiektach i jednostkach/instytucjach wojskowych) - kara pieniężna w wysokości 2000 złotych;
- 6) za każdy przypadek niezgodnej ilości pracowników ochrony realizujących usługę podczas dwudziestoczerogodzinnej zmiany z ilością przewidzianą umową (§ 4 ust. 1) kara pieniężna w wysokości 2000 złotych;
- 7) za każdy stwierdzony przypadek nieprowadzenia na bieżąco lub nie posiadania dokumentów wymaganych umową (§ 11 ust. 3 lit. 1 i 2 umowy) - kara pieniężna w wysokości 100 złotych;
- 8) za każdy przypadek prowadzenia niezgodnie z Instrukcją ochrony SUFO kontroli osób wchodzących/wychodzących i wjeżdżających/wyjeżdżających na/z ochraniany obiekt oraz lustracji wnętrza pojazdów (§ 5 ust. 2 i 3 umowy) - kara pieniężna w wysokości 500 złotych;
- 9) za brak u pracownika ochrony wymaganego, wydanego mu przez wykonawcę, indywidualnego wyposażenia (§ 4 ust. 8 pkt 1 - 4 umowy) lub kompletnego umundurowania (§ 4 ust. 9 pkt 1 i 2 umowy) - kara pieniężna za każdy brakujący element w wysokości 200 złotych;
- 10) za niewydanie przez wykonawcę wymaganego indywidualnego wyposażenia (§ 4 ust. 8 pkt 1 - 4 umowy) lub służbowego umundurowania (§ 4 ust. 9 pkt 1 i 2 umowy) dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych

sił i środków (§ 4 ust. 8 pkt 5 umowy) lub ich niesprawność - kara pieniężna za każdy brakujący element w wysokości 1000 złotych;

11) za brak przy sobie wymaganych umową dokumentów potwierdzających posiadane przez pracownika ochrony wymagane uprawnienia (§ 8 ust. 3 pkt 1 - 3 umowy) - kara pieniężna w wysokości 100 złotych;

12) za niezrealizowanie przez wykonawcę obowiązku szkolenia, co najmniej raz na kwartał w zakresie strzelań przez wszystkich pracowników ochrony z rodzaju broni palnej będącej na ich wyposażeniu przy realizacji usług/wyłącznie pracownicy realizujące usługę z bronią palną/wynikającego z rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 czerwca 1999 roku w sprawie ochrony przez specjalistyczne uzbrojone formacje ochronne terenów jednostek organizacyjnych resortu obrony narodowej (§ 5 ust. 16 pkt 3 umowy) - za każdego nieprzeszkolonego pracownika ochrony kara pieniężna w wysokości - 2.000,00 złotych;

13) za nieterminowe przybycie zewnętrznych sił interwencyjnych (ruchomego patrolu interwencyjnego) wykonawcy na otrzymany od pracowników ochrony lub służby dyżurnej jednostki/institucji wojskowej sygnał (§ 4 ust. 8 pkt 5 lit. a umowy) - kara pieniężna w wysokości: a) przy spóźnieniu do 10 min - 1000 złotych; b) przy spóźnieniu powyżej 10 min - 2000 złotych;

14) za wykonywanie usługi przez pracownika ochrony będącego pod wpływem alkoholu (bez względu na zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu) lub innych środków odurzających (§ 4 ust. 7 umowy) - kara pieniężna w wysokości 2.000 złotych;

15) za naruszenie przez pracowników ochrony przepisów o ochronie informacji niejawnych (ujawnienie treści zawartych w dokumentacji ochronnej oraz innych istotnych informacji mających wpływ na bezpieczeństwo ochranianego kompleksu) oraz danych osobowych (§ 7 umowy) - kara pieniężna w wysokości - 1000 złotych;

16) za skierowanie do wykonywania usługi pracownika ochrony nie ujętego w wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz brak kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika (§ 8 ust. 2 i 3 umowy) - kara pieniężna za każdego pracownika lub brakujący dokument w wysokości 200 złotych;

17) za nieterminowe przekazanie przez wykonawcę wymaganych dokumentów: wykaz pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych, grafik dyżurów, rozliczenie czasu pracy pracowników ochrony realizujących usługę w miesiącu...; rozliczenie wykorzystania pojazdu terenowego podczas realizacji usługi w miesiącu... (§ 8 ust. 2, 4, 6 i 7 umowy) - kara pieniężna za każdy nieprzekazany w terminie dokument w wysokości 500 złotych.

W przypadku, gdy na podstawie jednego zdarzenia istniała możliwość nałożenia kary z więcej niż jednej podstawy określonej w ust. 1, zamawiający mógł naliczyć karę według jednej podstawy, przewidującą najwyższą jej stawkę (ust. 2). Podstawę do naliczenia kary umownej oraz sporządzenia noty obciążeniowej były uwagi zamieszczone w Protokole odbioru usługi, sporządzonym przez komisję powołaną przez dowódcę/szefa/komendanta jednostki/institucji wojskowej lub komisję powołaną przez zamawiającego w ramach dokonywania comiesięcznych analiz otrzymywanych dokumentów rozliczeniowych (ust. 3). Wykonawca wyraził zgodę, aby naliczone kary umowne potrącane były z należnego mu wynagrodzenia (ust. 4). Przewidziano, iż niezależnie od kar umownych wykonawca będzie ponosił odpowiedzialność w pełnej wysokości za szkody poniesione przez zamawiającego wynikłe z nienależytego wykonywania warunków umowy, ustalonej na podstawie protokołu sporządzonego na tę okoliczność. Wskazano, iż zamawiający w pierwszej kolejności będzie mógł dochodzić wyrównania poniesionej rzeczywistej szkody materialnej do pełnej jej wysokości z polisy ubezpieczeniowej wykonawcy (ust. 6). Strony zastrzegły sobie prawo dochodzenia odszkodowania uzupełniającego przewyższającego wysokość zastrzeżonych kar umownych (ust. 7).

W piśmie z dnia 1 grudnia 2016 roku, w związku z rozpoczęciem w dniu 30 listopada 2016 roku, o godz. 12:00 świadczenia usługi bezpośredniej ochrony fizycznej obiektów wojskowych przez SUFO w jednostkach i

instytucjach będących na zaopatrzeniu w(...)WOG w S. przez powodowe konsorcjum, pozwany poinformował powodów, iż jednostki wojskowe, na rzecz których została zakontraktowana usługa, zgłosiły wystąpienie bardzo dużej ilości przypadków naruszenia warunków zawartych umów związanych m.in. z niezabezpieczeniem odpowiedniej ilości pracowników ochrony na zmianie oraz zachowania zmianowości pracowników ochrony. Ponadto brak było wymaganego umową wyposażenia dla pracownika ochrony, łączności, systemu kontroli, ubioru i wymaganych dokumentów. Z kolei w piśmie z dnia 16 grudnia 2016 roku pozwany poinformował powodów, iż nadal otrzymuje on informacje z jednostek i instytucji, na rzecz których została zakontraktowana usługa ochrony przez SUFO, o powtarzających się uwagach związanych z nienależytym wykonywaniem przedmiotu zamówienia. Szczególnie niepokojące były uwagi w zakresie nie zachowania systemu dwudziestoczerogodzinnej zmianowości poprzez kontynuację pracy przez pracownika ochrony w kolejno po sobie następujących dwudziestoczerogodzinnych zmianach. Dodatkowo, w piśmie z dnia 29 grudnia 2016 roku pozwany wskazał, że powodowie nie realizują w sposób prawidłowy warunków umowy, czego przykładem jest (...) S. w której od dnia 23 grudnia 2016 roku nie ma wystarczającego składu pracowników ochrony przewidzianych umową, w związku z czym w kompleksie nr (...) przy ul. (...) (Poligon wodny) wystawiana jest warta wojskowa przez jednostkę wojskową. Ponadto podkreślono wyjątkowy brak współpracy z jednostką w zakresie nadzoru nad realizacją usługi, dostarczania wymaganych dokumentów i uzgadniania zmian oraz uprzedzania o wystąpieniu problemów w realizacji usługi. W związku z tym pozwany zażądał natychmiastowej decyzji w zakresie dalszej realizacji usługi ochrony i planowanych zamierzeniach przez konsorcjum firm (...) Sp. z o.o. i P.U. (...) Sp. z o.o. w zakresie poprawy jej jakości i spełnienia warunków określonych umową. Ponownie wezwano również powodów do należytego wykonywania przedmiotu umowy.

W okresie od 30 listopada 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku w trakcie realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Jednostki Wojskowej nr (...) w S. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 10 przypadków nieterminowego przekazania dokumentów, 355 przypadków niewydania wymaganego indywidualnego wyposażenia lub służbowego umundurowania dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków lub ich niesprawność, 12 przypadków nieposiadania przy sobie dokumentów potwierdzających posiadanie przez pracowników ochrony wymaganych uprawnień; 12 przypadków skierowania do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w Wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz brak kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 31 grudnia 2016 roku wystawił fakturę nr (...) opiewającą na kwotę 504.140,53 złotych. W sporządzonym w dniu 10 stycznia 2017 roku protokole pozwany wskazał opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za nieterminowe przekazanie dokumentów (§ 8 ust. 2, 4, 6 i 7) - kara pieniężna za każdy nieprzekazany w terminie dokument w wysokości 500 złotych x 10 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 17 umowy - łącznie 5000 złotych; za niewydanie wymaganego indywidualnego wyposażenia (§ 4 ust. 8 pkt 1-4) lub służbowego umundurowania (§ 4 ust. 9 pkt 1-2) dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków (§ 4 ust. 8 pkt 5) lub ich niesprawność - naliczono karę pieniężną za każdy brakujący element w wysokości 1000 złotych x 355 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 10 umowy - łącznie 355000 złotych; za nieposiadanie przy sobie dokumentów potwierdzających posiadanie przez pracowników ochrony wymaganych uprawnień (§ 8 ust. 3 pkt 1-3) - kara pieniężna w wysokości 100 złotych x 12 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 11 umowy - łącznie 1200 złotych; za skierowanie do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz brak kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika (§ 8 ust. 2-3) - kara pieniężna za każdego pracownika lub brakujący dokument w wysokości 200,00 złotych x 12 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 16 umowy - łącznie 2400 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za powyższe nieprawidłowości wyniosła 363600 złotych. W związku z tym w dniu 23 stycznia 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) opiewającą na kwotę 363600 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT

nr (...). (...) Sp. z o.o. odebrała notę obciążeniową w dniu 30 stycznia 2017 roku. Ostatecznie, w dniu 24 stycznia 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 140540,53 złotych.

W okresie od 30 listopada 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Jednostki Wojskowej nr (...) S., w okresie od dnia 30 listopada 2016 roku do dnia 31 grudnia 2016 roku, doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 7 przypadków spóźnienia pracownika ochrony na wymaganą godzinę rozpoczęcia zmiany składu ochrony do 1 godziny i 3 przypadki spóźnienia powyżej 1 godziny; 67 przypadków niezachowania systemu dwudziestoczęterogodzinnej zmianowości; 25 przypadków niezgodności co do ilości pracowników ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczęterogodzinnej zmiany; 2 przypadki niewydania wymaganego indywidualnego wyposażenia lub służbowego umundurowania dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków lub ich niesprawność; 1 przypadek wykonywania usługi przez pracownika ochrony będącego pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających; 45 przypadków skierowania do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika; 2 przypadki nieterminowego przekazania dokumentów. W dniu 31 grudnia 2016 roku powód (...) Sp. z o.o. wystawił fakturę VAT nr (...) w związku z realizacją umowy nr (...) opiewającą na kwotę 28463052 złotych. W sporządzonym w dniu 5 stycznia 2017 roku protokole pozwany wskazał na opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji tej umowy i naliczył za nie następujące kary umowne: za spóźnienie pracownika ochrony na wymaganą godzinę rozpoczęcia zmiany składu ochrony (§ 4 ust. 4) - kara pieniężna w wysokości 100 złotych przy spóźnieniu do 1 godziny (7 x 100,00 złotych) oraz w wysokości 500 złotych przy spóźnieniu powyżej 1 godziny (3 x 500 złotych) - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 3 umowy - łącznie 2200 złotych; za niezachowanie systemu dwudziestoczęterogodzinnej zmianowości (§ 4 ust. 6) - kara pieniężna w wysokości 2000 złotych x 67 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 5 umowy - łącznie 134000 złotych; za niezgodność ilości pracowników ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczęterogodzinnej zmiany (§ 4 ust. 1) - kara pieniężna w wysokości 2000 złotych x 25 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 6 umowy - łącznie 50000 złotych; za niewydanie wymaganego indywidualnego wyposażenia (§ 4 ust. 8 pkt 1-4) lub służbowego umundurowania (§ 4 ust. 9 pkt 1-2) dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków (§ 4 ust. 8 pkt 5) lub ich niesprawność - kara pieniężna za każdy brakujący element w wysokości 1000 złotych x 2 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 10 umowy - łącznie 2000 złotych; za wykonywanie usługi przez pracownika ochrony będącego pod wpływem alkoholu lub innych środków odurzających (§ 4 ust. 7) - kara pieniężna w wysokości 2000 złotych x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 14 umowy - łącznie 2000 złotych; za skierowanie do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika (§ 8 ust. 2-3) - kara pieniężna za każdego pracownika lub brakujący dokument w wysokości 200 złotych x 45 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 16 umowy - łącznie 9000 złotych; za nieterminowe przekazanie dokumentów (§ 8 ust. 2, 4, 6 i 7) - kara pieniężna za każdy nieprzekazany w terminie dokument w wysokości 500,00 złotych x 2 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 17 umowy - łącznie 1000 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za te nieprawidłowości wyniosła 200200,00 złotych. W związku z powyższym w dniu 23 stycznia 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 200200 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr (...). (...) Sp. z o.o. odebrała ww. notę obciążeniową w dniu 30 stycznia 2017 roku. Ostatecznie, w dniu 24 stycznia 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia ww. kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 84.430,52 złotych.

W okresie od 30 listopada 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Jednostki Wojskowej nr (...) w S. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 8 przypadków niezachowanie systemu dwudziestoczęterogodzinnej zmianowości; 6 przypadków niezgodność ilości pracowników ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczęterogodzinnej zmiany; 59 przypadków niewydania wymaganego indywidualnego wyposażenia lub służbowego umundurowania dla pracowników ochrony, niezabezpieczenia

dodatkowych sił i środków lub ich niesprawność; 5 przypadków nieposiadania przy sobie dokumentów potwierdzających posiadane przez pracowników ochrony wymagane uprawnienia; 4 przypadki skierowania do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w Wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika; 2 przypadki nieterminowego przekazania dokumentów. W dniu 31 grudnia 2016 roku powód (...) Sp. z o.o. wystawił fakturę VAT nr (...) w związku z realizacją umowy nr (...) opiewająca na kwotę 104057,16 złotych. W sporządzonym w dniu 4 stycznia 2017 roku protokole pozwany wskazał na opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za niezachowanie systemu dwudziestoczerogodzinnej zmianowości (§ 4 ust. 6) - kara pieniężna w wysokości 2000 złotych x 8 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 5 umowy - łącznie 16000 złotych; za niezgodność ilości pracowników ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczerogodzinnej zmiany (§ 4 ust. 1) - kara pieniężna w wysokości 2.000,00 złotych x 6 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 6 umowy - łącznie 12000 złotych; za niewydanie wymaganego indywidualnego wyposażenia (§ 4 ust. 8 pkt 1-4) lub służbowego umundurowania (§ 4 ust. 9 pkt 1-2) dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków (§ 4 ust. 8 pkt 5) lub ich niesprawność - kara pieniężna za każdy brakujący element w wysokości 1000 złotych x 59 - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 10 umowy - łącznie 59000 złotych; za nieposiadanie przy sobie dokumentów potwierdzających posiadane przez pracowników ochrony wymagane uprawnienia (§ 8 ust. 3 pkt 1-3) - kara pieniężna w wysokości 100 złotych x 5 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 11 umowy - łącznie 500 złotych; za skierowanie do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika (§ 8 ust. 2-3) - kara pieniężna za każdego pracownika lub brakujący dokument w wysokości 200 złotych x 4 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 16 umowy - łącznie 800 złotych; za nieterminowe przekazanie dokumentów (§ 8 ust. 2, 4, 6 i 7) - kara pieniężna za każdy nieprzekazany w terminie dokument w wysokości 500 złotych x 2 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 17 umowy - łącznie 1000 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za te nieprawidłowości wyniosła 89300 złotych. W związku z powyższym w dniu 23 stycznia 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 89300 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr (...). (...) Sp. z o.o. odebrała ww. notę obciążeniową w dniu 30 stycznia 2017 roku. Ostatecznie, w dniu 24 stycznia 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia ww. kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 14757,16 złotych.

W okresie od 30 listopada 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Rejonowego Zarządu Infrastruktury w S. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 74 przypadków niewydania dla pracowników ochrony wymaganego indywidualnego wyposażenia lub służbowego umundurowania, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków lub ich niesprawność; 32 przypadków nieposiadania przy sobie dokumentów potwierdzających posiadane przez pracowników ochrony wymagane uprawnienia; 4 przypadków nieterminowego przybycia zewnętrznych sił interwencyjnych na otrzymane od pracowników ochrony lub służby dyżurnej jednostki wojskowej sygnał przy spóźnieniu powyżej 10 minut; 25 przypadków skierowania do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika; 3 przypadki nieterminowego przekazania dokumentów. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 31 grudnia 2016 roku wystawił fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 63771,52 złotych. W sporządzonym w dniu 9 stycznia 2017 roku protokole pozwany wskazał na opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za niewydanie wymaganego indywidualnego wyposażenia (§ 4 ust. 8 pkt 1-4) lub służbowego umundurowania (§ 4 ust. 9 pkt 1-2) dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków (§ 4 ust. 8 pkt 5) lub ich niesprawność - kara pieniężna za każdy brakujący element w wysokości 1000 złotych x 74 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 10 umowy - łącznie 74000 złotych; za nieposiadanie przy sobie dokumentów potwierdzających posiadane przez pracowników ochrony wymagane uprawnienia (§ 8 ust. 3 pkt 1-3) - kara pieniężna w wysokości 100 złotych x 32 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 11 umowy - łącznie 3200 złotych; za nieterminowe

przybycie zewnętrznych sił interwencyjnych na otrzymany od pracowników ochrony lub służby dyżurnej jednostki/instytucji wojskowej sygnał - kara pieniężna w wysokości 2000 złotych przy spóźnieniu powyżej 10 minut x 4 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 13 umowy - łącznie 8000 złotych; za skierowanie do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika (§ 8 ust. 2-3) - kara pieniężna za każdego pracownika lub brakujący dokument w wysokości 200,00 złotych x 25 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 16 umowy - łącznie 5000 złotych; za nieterminowe przekazanie dokumentów (§ 8 ust. 2, 4, 6 i 7) - kara pieniężna za każdy nieprzekazany w terminie dokument w wysokości 500 złotych x 3 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 17 umowy - łącznie 1500 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za stwierdzone nieprawidłowości wyniosła 91700 złotych. W związku z powyższym, w dniu 23 stycznia 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 91700 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr (...). (...) Sp. z o.o. odebrała notę obciążeniową w dniu 30 stycznia 2017 roku. W związku z tym, pozwany dokonał potrącenia kary umownej w wysokości opiewającej fakturę VAT nr (...) tj. 63771,52 złotych, w konsekwencji uznał, iż po potrąceniu pozostała jeszcze kwota kar umownych w wysokości 27928,48 złotych.

W okresie od 30 listopada 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Jednostki Wojskowej nr (...) w B. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 2 przypadki niezgodności ilości pracowników ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczerogodzinnej zmiany; 29 przypadki niewydania wymaganego indywidualnego wyposażenia lub służbowego umundurowania dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków lub ich niesprawność; 1 przypadek nieterminowego przekazania dokumentów. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 31 grudnia 2016 roku wystawił fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 111090,54 złotych. W sporządzonym w dniu 10 stycznia 2017 roku protokole pozwany wskazał na opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za niezgodność ilości pracowników ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczerogodzinnej zmiany (§ 4 ust. 1) - kary w wysokości 2000 złotych x 2 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 6 umowy - łącznie 4000 złotych; za niewydanie wymaganego indywidualnego wyposażenia (§ 4 ust. 8 pkt 1-4) lub służbowego umundurowania (§ 4 ust. 9 pkt 1-2) dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków (§ 4 ust. 8 pkt 5) lub ich niesprawność - kary pieniężne za każdy brakujący element w wysokości 1000 złotych x 29 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 10 umowy - łącznie 29000 złotych; za nieterminowe przekazanie dokumentów (§ 8 ust. 2, 4, 6 i 7) - kary pieniężne za każdy nieprzekazany w terminie dokument w wysokości 500 złotych x 1 przypadek - § 19 ust. 1 pkt 17 umowy - łącznie 500 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za stwierdzone nieprawidłowości wyniosła 33.500,00 złotych. W związku z powyższym w dniu 23 stycznia 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 33500 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr (...). (...) Sp. z o.o. odebrała ww. notę obciążeniową w dniu 30 stycznia 2017 roku. Ostatecznie w dniu 24 stycznia 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 77590,54 złotych.

W okresie od 30 listopada 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Jednostki Wojskowej nr (...) w S. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 1 przypadek niewydania wymaganego indywidualnego wyposażenia lub służbowego umundurowania dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków lub ich niesprawność; 1 przypadek nieterminowego przybycia zewnętrznych sił interwencyjnych na otrzymany od pracowników ochrony lub służby dyżurnej jednostki wojskowej sygnał przy spóźnieniu powyżej 10 minut. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 31 grudnia 2016 roku wystawił fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 73418,30 złotych. W sporządzonym w

dniu 2 stycznia 2017 roku protokole pozwany wskazał na opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za niewydanie wymaganego indywidualnego wyposażenia (§ 4 ust. 8 pkt 1-4) lub służbowego umundurowania (§ 4 ust. 9 pkt 1-2) dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków (§ 4 ust. 8 pkt 5) lub ich niesprawność - karę pieniężną za każdy brakujący element w wysokości 1000 złotych x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 10 umowy - łącznie 1000 złotych; za nieterminowe przybycie zewnętrznych sił interwencyjnych na otrzymany od pracowników ochrony lub służby dyżurnej jednostki/institucji wojskowej sygnał - karę pieniężną w wysokości 2000 złotych przy spóźnieniu powyżej 10 minut x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 13 umowy - łącznie 2000 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za stwierdzone nieprawidłowości wyniosła 3000 złotych. W związku z powyższym, w dniu 19 stycznia 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 3000 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr (...). (...) Sp. z o.o. odebrała ww. notę obciążeniową w dniu 30 stycznia 2017 roku. Ostatecznie, w dniu 23 stycznia 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 70418,30 złotych.

W okresie od 30 listopada 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Jednostki Wojskowej nr (...) w S. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 1 przypadek niewydania wymaganego indywidualnego wyposażenia lub służbowego umundurowania dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków lub ich niesprawność; 1 przypadek nieterminowego przybycie zewnętrznych sił interwencyjnych na otrzymany od pracowników ochrony lub służby dyżurnej jednostki wojskowej sygnał przy spóźnieniu powyżej 10 minut. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 31 grudnia 2016 roku wystawił fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 73418,30 złotych. W sporządzonym w dniu 2 stycznia 2017 roku protokole strona pozwany wskazał opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za niewydanie wymaganego indywidualnego wyposażenia (§ 4 ust. 8 pkt 1-4) lub służbowego umundurowania (§ 4 ust. 9 pkt 1-2) dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków (§ 4 ust. 8 pkt 5) lub ich niesprawność - karę pieniężną za każdy brakujący element w wysokości 1000 złotych x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 10 umowy - łącznie 1000 złotych; za nieterminowe przybycie zewnętrznych sił interwencyjnych na otrzymany od pracowników ochrony lub służby dyżurnej jednostki/institucji wojskowej sygnał - kara pieniężna w wysokości 2000 złotych przy spóźnieniu powyżej 10 minut x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 13 umowy - łącznie 2000 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za stwierdzone nieprawidłowości wyniosła 3000 złotych. W związku z powyższym, w dniu 19 stycznia 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 3000 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr (...). (...) Sp. z o.o. odebrała ww. notę obciążeniową w dniu 30 stycznia 2017 roku. Ostatecznie, w dniu 23 stycznia 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 70418,30 złotych.

W okresie od 30 listopada 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów (...)Wojskowego Oddziału Gospodarczego w S. doszło do jednego przypadku niewydania wymaganego indywidualnego wyposażenia lub służbowego umundurowania dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków lub ich niesprawność. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 31 grudnia 2016 roku wystawił fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 19.525,33 złotych. W sporządzonym w dniu 9 stycznia 2017 roku protokole pozwany wskazał opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za niewydanie wymaganego indywidualnego wyposażenia (§ 4 ust. 8 pkt 1-4) lub służbowego umundurowania (§ 4 ust. 9 pkt 1-2) dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków (§ 4 ust. 8 pkt 5) lub ich niesprawność - kara pieniężna za każdy brakujący element w wysokości 1000 złotych x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 10 umowy - łącznie 1000 złotych. W związku z

powyższym, w dniu 19 stycznia 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 1000 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr (...). (...) Sp. z o.o. odebrała notę obciążeniową w dniu 30 stycznia 2017 roku. Ostatecznie w dniu 25 stycznia 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia ww. kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 18.525,33 złotych.

W okresie od 1 stycznia 2017 roku do 31 stycznia 2017 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Jednostki Wojskowej nr (...) S. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 1 przypadek spóźnienia pracownika ochrony na wymaganą godzinę rozpoczęcia zmiany składu ochrony do 1 godziny oraz 5 przypadków spóźnień powyżej 1 godziny; 29 przypadków niezachowania systemu dwudziestoczerogodzinnej zmianowości; 11 przypadków niezgodności co do ilości pracowników ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczerogodzinnej zmiany; 1 przypadek nieprowadzenia na bieżąco lub nieposiadanie dokumentów wymaganych umową; 2 przypadki prowadzenia kontroli osób wchodzących/wychodzących, wjeżdżających/wyjeżdżających na/z ochranianego obiektu oraz lustracji wnętrza pojazdów niezgodnie z instrukcją ochrony SUFO; 2 przypadki braku u pracownika ochrony wymaganego indywidualnego wyposażenia lub kompletnego umundurowania; 54 przypadki skierowania do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika; 4 przypadki nieterminowego przekazania dokumentów. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 31 stycznia 2017 roku wystawił fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 284630,52 złotych. W sporządzonym w dniu 9 stycznia 2017 roku protokole (uzupełnionym protokołem uzupełniającym z dnia 16 lutego 2017 roku) pozwany wskazał opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za spóźnienie pracownika ochrony na wymaganą godzinę rozpoczęcia zmiany składu ochrony (§ 4 ust. 4) - kara pieniężna w wysokości 100 złotych przy spóźnieniu do 1 godziny x 1 przypadek oraz w wysokości 500,00 złotych przy spóźnieniu powyżej 1 godziny x 5 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 3 umowy - łącznie 2600 złotych; za niezachowanie systemu dwudziestoczerogodzinnej zmianowości (§ 4 ust. 6) - kara pieniężna w wysokości 2000 złotych za każdy przypadek x 29 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 5 umowy - łącznie 58000 złotych; za niezgodność ilości pracowników ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczerogodzinnej zmiany (§ 4 ust. 1) - kara pieniężna w wysokości 2.000,00 złotych za każdy przypadek x 11 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 6 umowy - łącznie 22000 złotych; za nieprowadzenie na bieżąco lub nieposiadanie dokumentów wymaganych umową (§ 11 ust. 3 pkt. 1-2) - kara pieniężna w wysokości 100 złotych za każdy przypadek x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 7 umowy - łącznie 100 złotych; za prowadzenie kontroli osób wchodzących/wychodzących, wjeżdżających/wyjeżdżających na/z ochranianego obiektu oraz lustracji wnętrza pojazdów niezgodnie z Instrukcją ochrony SUFO - kara pieniężna w wysokości 500 złotych za każdy przypadek x 2 przypadki 2 x 500,00zł) - § 19 ust. 1 pkt 8 umowy - łącznie 1000 złotych; za brak u pracownika ochrony wymaganego indywidualnego wyposażenia (§ 4 ust. 8 pkt 1-4) lub kompletnego umundurowania (§ 4 ust. 9 pkt 1-2) - kara pieniężna w wysokości 200 złotych za każdy brakujący element x 2 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 9 umowy - łącznie 400 złotych; za skierowanie do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika (§ 8 ust. 2-3) - kara pieniężna za każdego pracownika lub brakujący dokument w wysokości 200 złotych x 54 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 16 umowy - łącznie 10800 złotych; za nieterminowe przekazanie dokumentów (§ 8 ust. 2, 4, 6 i 7) - kara pieniężna za każdy nieprzekazany w terminie dokument w wysokości 500 złotych x 4 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 17 umowy - łącznie 2000 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za stwierdzone nieprawidłowości wyniosła 96900 złotych. W związku z powyższym, w dniu 21 lutego 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 96900 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr (...).

(...) Sp. z o.o. odebrała ww. notę obciążeniową w dniu 27 lutego 2017 roku. Ostatecznie, w dniu 22 lutego 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 187730,52 złotych.

W okresie od 1 stycznia 2017 roku do 31 stycznia 2017 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Rejonowego Zarządu Infrastruktury w S. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 1 przypadek niewydanie wymaganego indywidualnego wyposażenia (§ 4 ust. 8 pkt 1-4) lub służbowego umundurowania (§ 4 ust. 9 pkt 1-2) dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków (§ 4 ust. 8 pkt 5) lub ich niesprawność; 31 przypadki nieposiadania przy sobie dokumentów potwierdzających posiadane przez pracowników ochrony wymagane uprawnienia; 31 przypadków skierowania do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 31 stycznia 2017 roku wystawił fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 63.771,52 złotych. W sporządzonym w dniu 2 lutego 2017 roku protokole pozwany wskazał opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za niewydanie wymaganego indywidualnego wyposażenia (§ 4 ust. 8 pkt 1-4) lub służbowego umundurowania (§ 4 ust. 9 pkt 1-2) dla pracowników ochrony, niezabezpieczenie dodatkowych sił i środków (§ 4 ust. 8 pkt 5) lub ich niesprawność - kara pieniężna za każdy brakujący element w wysokości 1000 złotych x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 10 umowy - łącznie 1000 złotych; za nieposiadanie przy sobie dokumentów potwierdzających posiadane przez pracowników ochrony wymagane uprawnienia (§ 8 ust. 3 pkt 1-3) - kara pieniężna w wysokości 100 złotych x 31 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 11 umowy - łącznie 3100 złotych; za skierowanie do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w Wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika (§ 8 ust. 2-3) - kara pieniężna za każdego pracownika lub brakujący dokument w wysokości 200 złotych x 31 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 16 umowy - łącznie 6200 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za stwierdzone nieprawidłowości wyniosła 10300 złotych. W związku z powyższym, w dniu 21 lutego 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 10.300,00 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr (...). (...) Sp. z o.o. odebrała notę obciążeniową w dniu 27 lutego 2017 roku. W dniu 22 lutego 2017 roku pozwany dokonał potrącenia kar umownych wynikających z noty obciążeniowej nr (...) oraz pozostałej części kar umownych wynikającej z noty obciążeniowej nr (...). Ostatecznie, w dniu 22 lutego 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia ww. kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 25.543,04 złotych.

W okresie od 1 stycznia 2017 roku do 31 stycznia 2017 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Jednostki Wojskowej nr (...) w S. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 1 przypadek spóźnienia pracownika ochrony na wymaganą godzinę rozpoczęcia zmiany składu ochrony przy spóźnieniu do 1 godziny; 9 przypadków niezachowania systemu dwudziestoczerogodzinnej zmianowości; 2 przypadki niezgodność ilości pracowników ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczerogodzinnej zmiany; 1 przypadek skierowania do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 31 stycznia 2017 roku wystawił fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 104.057,16 złotych. W sporządzonym w dniu 1 lutego 2017 roku protokole (uzupełnionym wyjaśnieniami do protokołu z dnia 16 lutego 2017 roku) pozwany wskazał opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za spóźnienie pracownika ochrony na wymaganą godzinę rozpoczęcia zmiany składu ochrony (§ 4 ust.4) - kara pieniężna w wysokości 100 złotych przy spóźnieniu do 1 godziny x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 3 umowy - łącznie 100 złotych; za niezachowanie systemu dwudziestoczerogodzinnej zmianowości (§ 4 ust. 6) - kara pieniężna w wysokości 2000 złotych za każdy przypadek x 9 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 5 umowy - łącznie 18000 złotych; za niezgodność ilości pracowników

ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczerogodzinnej zmiany (§ 4 ust. 1) - kara pieniężna w wysokości 2000 złotych za każdy przypadek x 2 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 6 umowy - łącznie 4000 złotych; za skierowanie do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w Wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika (§ 8 ust. 2-3) - kara pieniężna za każdego pracownika lub brakujący dokument w wysokości 200 złotych x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 16 umowy - łącznie 200 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za stwierdzone nieprawidłowości wyniosła 22300 złotych. W związku z powyższym, w dniu 21 lutego 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 22.300,00 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr (...). (...) Sp. z o.o. odebrała ww. notę obciążeniową w dniu 27 lutego 2017 roku. Ostatecznie, w dniu 22 lutego 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 81757,16 złotych. W okresie od 1 stycznia 2017 roku do 31 stycznia 2017 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Jednostki Wojskowej nr (...) w S. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 10 przypadków niezachowania systemu dwudziestoczerogodzinnej zmianowości; 1 przypadek skierowania do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 31 stycznia 2017 roku wystawił fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 117.967,24 złotych. W sporządzonym w dniu 3 lutego 2017 roku protokole pozwany wskazał opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za niezachowanie systemu dwudziestoczerogodzinnej zmianowości (§ 4 ust. 6) - kara pieniężna w wysokości 2000 złotych za każdy przypadek x 10 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 5 umowy - łącznie 20000 złotych; za skierowanie do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w „Wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych” oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika (§ 8 ust. 2-3) - kara pieniężna za każdego pracownika lub brakujący dokument w wysokości 200 złotych x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 16 umowy - łącznie 200 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za stwierdzone nieprawidłowości wyniosła 20200,00 złotych. W związku z powyższym, w dniu 21 lutego 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 20200,00 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr DS-USB (...). (...) Sp. z o.o. odebrała ww. notę obciążeniową w dniu 27 lutego 2017 roku. Ostatecznie, w dniu 22 lutego 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 97.767,24 złotych.

W okresie od 1 stycznia 2017 roku do 31 stycznia 2017 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Jednostki Wojskowej nr (...) w B. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 8 przypadków niezachowania systemu dwudziestoczerogodzinnej zmianowości; 2 przypadki niezgodności ilości pracowników ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczerogodzinnej zmiany. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 31 stycznia 2017 roku wystawił fakturę VAT nr DS-USB (...) opiewającą na kwotę 111090,54 złotych. W sporządzonym w dniu 8 lutego 2017 roku protokole (uzupełnionym protokołem uzupełniającym z dnia 16 lutego 2017 roku) pozwany wskazał opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za niezachowanie systemu dwudziestoczerogodzinnej zmianowości (§ 4 ust. 6) - kara pieniężna w wysokości 2000 złotych za każdy przypadek x 8 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 5 umowy - łącznie 16000 złotych; za niezgodność ilości pracowników ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczerogodzinnej zmiany (§ 4 ust. 1) - kara pieniężna w wysokości 2000 złotych za każdy przypadek x 2 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 6 umowy - łącznie 4000 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za stwierdzone nieprawidłowości wyniosła 20000 złotych. W związku z powyższym, w dniu 21 lutego 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę

20000 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr DS-USB (...). (...) Sp. z o.o. odebrała notę obciążeniową w dniu 27 lutego 2017 roku. Ostatecznie, w dniu 22 lutego 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 91090,54 złotych.

W okresie od 1 lutego 2017 roku do 28 lutego 2017 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Jednostki Wojskowej nr (...) S. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 1 przypadek spóźnienia pracownika ochrony na wymaganą godzinę rozpoczęcia zmiany składu ochrony przy spóźnieniu do 1 godziny 3 przypadki przy spóźnieniu powyżej 1 godziny; 7 przypadków niezachowania systemu dwudziestoczerogodzinnej zmianowości; 1 przypadek prowadzenie kontroli osób wchodzących/wychodzących, wjeżdżających/wyjeżdżających na terenie ochranianego obiektu oraz lustracji wnętrza pojazdów niezgodnie z „Instrukcją ochrony SUFO”; 1 przypadek skierowania do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika; 4 przypadki nieterminowego przekazanie dokumentów. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 28 lutego 2017 roku wystawił fakturę VAT nr DS-USB (...) opiewającą na kwotę 284630,52 złotych. W sporządzonym w dniu 3 marca 2017 roku protokole (uzupełnionym protokołem uzupełniającym z dnia 10 marca 2017 roku) pozwany wskazał opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za spóźnienie pracownika ochrony na wymaganą godzinę rozpoczęcia zmiany składu ochrony (§ 4 ust. 4) - kara pieniężna w wysokości 100 złotych przy spóźnieniu do 1 godziny x 1 przypadek oraz w wysokości 500 złotych przy spóźnieniu powyżej 1 godziny x 3 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 3 umowy - łącznie 1600 złotych; za niezachowanie systemu dwudziestoczerogodzinnej zmianowości (§ 4 ust. 6) - kara pieniężna w wysokości 2000 złotych za każdy przypadek x 7 przypadków - § 19 ust. 1 pkt 5 umowy - łącznie 14000 złotych; za prowadzenie kontroli osób wchodzących/wychodzących, wjeżdżających/wyjeżdżających na terenie ochranianego obiektu oraz lustracji wnętrza pojazdów niezgodnie z „Instrukcją ochrony SUFO” - kara pieniężna w wysokości 500 złotych x 1 przypadek - zgodnie § 19 ust. 1 pkt 8 umowy - łącznie 500 złotych; za skierowanie do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w Wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika (§ 8 ust. 2-3) - kara pieniężna za każdego pracownika lub brakujący dokument w wysokości 200 złotych x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 16 umowy - łącznie 200,00 złotych; za nieterminowe przekazanie dokumentów (§ 8 ust. 2, 4, 6 i 7) - kara pieniężna za każdy nieprzekazany w terminie dokument w wysokości 500,00 złotych x 4 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 17 umowy - łącznie 2000 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za stwierdzone nieprawidłowości wyniosła 18300 złotych. W związku z powyższym, w dniu 15 marca 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za nie wywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 18300 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr DS-USB (...). (...) Sp. z o.o. odebrała ww. notę obciążeniową w dniu 21 marca 2017 roku. Ostatecznie, w dniu 22 marca 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 266330,52 złotych.

W okresie od 1 lutego 2017 roku do 28 lutego 2017 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Rejonowego Zarządu Infrastruktury w S. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 28 przypadków nieposiadania przy sobie dokumentów potwierdzających posiadane przez pracowników ochrony wymagane uprawnienia; 28 przypadków skierowania do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 28 lutego 2017 roku wystawił fakturę VAT nr (...) opiewającą na kwotę 63.771,52 złotych. W sporządzonym w dniu 1 marca 2017 roku protokole pozwany wskazał opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za nieposiadanie przy sobie dokumentów potwierdzających

posiadane przez pracowników ochrony wymagane uprawnienia (§ 8 ust. 3 pkt 1-3) - kara pieniężna w wysokości 100,00 złotych x 28 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 11 umowy - łącznie 2.800,00 złotych; za skierowanie do wykonania usługi pracownika ochrony nieujętego w Wykazie pracowników ochrony przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych oraz braku kserokopii dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika (§ 8 ust. 2-3) - kara pieniężna za każdego pracownika lub brakujący dokument w wysokości 200,00 złotych x 28 przypadków - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 16 umowy - łącznie 5.600,00 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za stwierdzone nieprawidłowości wyniosła 8.400,00 złotych. W związku z powyższym, w dniu 15 marca 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 8.400,00 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr DS-USB (...). (...) Sp. z o.o. odebrała notę obciążeniową w dniu 21 marca 2017 roku. Ostatecznie, w dniu 21 marca 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 55.371,52 złotych.

W okresie od 1 lutego 2017 roku do 28 lutego 2017 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Jednostki Wojskowej nr (...) w S. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 1 przypadek spóźnienia pracownika ochrony na wymaganą godzinę rozpoczęcia zmiany składu ochrony przy spóźnieniu do 1 godziny; 1 przypadek niezachowania systemu dwudziestoczworgodzinnej zmianowości; 2 przypadki niezgodności ilości pracowników ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczworgodzinnej zmiany. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 28 lutego 2017 roku wystawił fakturę VAT nr DS-USB (...) opiewającą na kwotę 104057,16 złotych. W sporządzonym w dniu 7 marca 2017 roku protokole (uzupełnionym protokołem uzupełniającym z dnia 13 marca 2017 roku) pozwany wskazał opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za spóźnienie pracownika ochrony na wymaganą godzinę rozpoczęcia zmiany składu ochrony (§ 4 ust.4) - kara pieniężna w wysokości 100,00 złotych przy spóźnieniu do 1 godziny x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 3 umowy - łącznie 100,00 złotych; za niezachowanie systemu dwudziestoczworgodzinnej zmianowości (§ 4 ust. 6) - kara pieniężna w wysokości 2.000,00 złotych za każdy przypadek x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 5 umowy - łącznie 2.000,00 złotych; za niezgodność ilości pracowników ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczworgodzinnej zmiany (§ 4 ust. 1) - kara pieniężna w wysokości 2000 złotych za każdy przypadek x 2 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 16 umowy - łącznie 4000 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za stwierdzone nieprawidłowości wyniosła 6100,00 złotych. W związku z powyższym, w dniu 15 marca 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 6100,00 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr DS-USB (...). (...) Sp. z o.o. odebrała ww. notę obciążeniową w dniu 21 marca 2017 roku. Ostatecznie, w dniu 22 marca 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 97.957,16 złotych.

W okresie od 1 lutego 2017 roku do 28 lutego 2017 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Jednostki Wojskowej nr (...) w B. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 1 przypadek spóźnienia pracownika ochrony na wymaganą godzinę rozpoczęcia zmiany składu ochrony przy spóźnieniu do 1 godziny; 2 przypadki niezachowania systemu dwudziestoczworgodzinnej zmianowości; 1 przypadek niezgodności ilości pracowników ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczworgodzinnej zmiany. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 28 lutego 2017 roku wystawił fakturę VAT nr DS-USB (...) opiewającą na kwotę 111.090,54 złotych. W sporządzonym w dniu 6 marca 2017 roku protokole (uzupełnionym protokołem uzupełniającym z dnia 10 marca 2017 roku) pozwany wskazał opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) i naliczył za nie następujące kary umowne: za spóźnienie pracownika ochrony na wymaganą godzinę rozpoczęcia zmiany składu ochrony (§ 4 ust.4) - kara pieniężna w wysokości 100,00 złotych przy spóźnieniu do 1 godziny x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 3 umowy - łącznie 100,00 złotych; za niezachowanie systemu dwudziestoczworgodzinnej zmianowości

(§ 4 ust. 6) - kara pieniężna w wysokości 2.000,00 złotych za każdy przypadek x 2 przypadki - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 5 umowy - łącznie 4.000,00 złotych; za niezgodność ilości pracowników ochrony realizującej usługę podczas dwudziestoczerogodzinnej zmiany (§ 4 ust. 1) - kara pieniężna w wysokości 2.000,00 złotych za każdy przypadek x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 6 umowy - łącznie 2.000,00 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za stwierdzone nieprawidłowości wyniosła 6.100,00 złotych. W związku z powyższym, w dniu 15 marca 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 6.100,00 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr DS-USB (...). (...) Sp. z o.o. odebrała ww. notę obciążeniową w dniu 21 marca 2017 roku. Ostatecznie, w dniu 22 marca 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 104.990,54 złotych.

W okresie od 1 lutego 2017 roku do 28 lutego 2017 roku podczas realizacji przez powodów umowy nr (...) na ochronę obiektów i kompleksów Jednostki Wojskowej nr (...) w S. doszło do następujących nieprawidłowości w jej wykonaniu, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych: 1 przypadek nieterminowego przybycia zewnętrznych sił interwencyjnych na otrzymany od pracowników ochrony lub służby dyżurnej jednostki wojskowej sygnał. Za wykonanie usługi na podstawie umowy nr (...) powód (...) Sp. z o.o. w dniu 28 lutego 2017 roku wystawił fakturę VAT nr DS-USB (...) w związku z realizacją umowy nr (...) opiewającą na kwotę 73.418,30 złotych. W sporządzonym w dniu 1 marca 2017 roku protokole pozwany wskazał opisane wyżej nieprawidłowości w realizacji umowy nr (...) w okresie od dnia 1 lutego 2017 roku do dnia 28 lutego 2017 roku, tj. za nieterminowe przybycie zewnętrznych sił interwencyjnych na otrzymany od pracowników ochrony lub służby dyżurnej jednostki/instytucji wojskowej sygnał - kara pieniężna w wysokości 2.000,00 złotych przy spóźnieniu powyżej 10 minut x 1 przypadek - zgodnie z § 19 ust. 1 pkt 13 umowy - łącznie 2.000,00 złotych. Łączna wysokość kar umownych naliczonych za stwierdzone nieprawidłowości wyniosła 2.000,00 złotych. W związku z powyższym, w dniu 15 marca 2017 roku pozwany wystawił notę obciążeniową nr (...) z tytułu kary umownej za niewywiązywanie się powodowych spółek z zobowiązań wynikających z umowy nr (...) na kwotę 2.000,00 złotych, do której dołączono wykaz nałożonych kar umownych. W treści noty obciążeniowej Pozwany wskazał, iż wyliczona kwota kary, zgodnie z zapisem § 19 ust. 4 Umowy, zostanie potrącona przy płatności faktury VAT nr DS-USB (...). (...) Sp. z o.o. odebrała notę obciążeniową w dniu 21 marca 2017 roku. Ostatecznie, w dniu 22 marca 2017 roku pozwany, przy uwzględnieniu potrącenia kar umownych, zapłacił na rzecz (...) Sp. z o.o. kwotę 71.418,30 złotych.

Noty obciążeniowe były wystawiane przez pracowników (...) Wojskowego Oddziału Gospodarczego w S. wprost w oparciu o dostarczone im protokoły z odbioru wykonanych usług. Wszystkie opisane wyżej protokoły z odbioru wykonanych usług, wyszczególniające nieprawidłowości, z którymi strony wiązały prawo pozwanego do żądania zapłaty kar umownych, były natomiast przygotowywane w oparciu o informacje przekazywane pracownikom (...) Wojskowego Oddziału Gospodarczego w S. przez funkcjonariuszy wojskowych pełniących służbę w poszczególnych jednostkach objętych wskazanymi wyżej umowami, które były na bieżąco ewidencjonowane w prowadzonej na potrzeby tego dokumentacji, w szczególności w książkach meldunków. Pracownicy WOG weryfikowali dane ujawniane w książkach meldunków i na tej podstawie określali, czy dany przypadek uchybienia uzasadnia naliczenie przewidzianej w umowie kary umownej. Wpisy w książkach meldunków umieszczali oficerowie, którzy w poszczególnych jednostkach dokonywali bieżących kontroli wykonywania usług ochrony realizowanych przez pracowników zatrudnionych przez powodów, które odbywały się codziennie, niekiedy kilkukrotnie w trakcie doby. Ponadto były przeprowadzane obowiązkowe kontrole miesięczne. W książkach meldunków każdy kontrolujący wpisywał fakt kontroli w danym obiekcie i stwierdzone nieprawidłowości. Przedstawiciele powodów, wyznaczeni do bieżącego, bezpośredniego kontaktowania się z przedstawicielami jednostek wojskowych, kontrolujący również z ramienia powodów wykonywanie usługi przez zatrudnionych przez powodów pracowników, byli informowani o stwierdzonych nieprawidłowościach. Przedstawiciele powodów mieli zapewniony stały dostęp do książek meldunkowych, gdzie odnotowywane były ww. nieprawidłowości.

Kontrole pracowników zatrudnionych przez powodów świadczących usługi ochrony, realizowane na co dzień przez funkcjonariuszy wojskowych, nie utrudniały tym pracownikom wykonywania swych zadań. Pracownicy ci traktowali kontrole jako czynności rutynowe, wpisane w charakter wykonywanej pracy. Za niektóre uchybienia tego samego rodzaju, za które pozwany obciążył powodów karami umownymi, pracownicy zatrudnieni przez powodów byli obciążani karami porządkowymi. Pomimo występujących uchybień w realizowaniu usług ochrony w trakcie obowiązywania umów zawartych przez strony w dniu 8 listopada 2016 roku nie doszło do żadnych incydentów zagrażających bezpieczeństwu osób lub mienia w jednostkach wojskowych, w których były realizowane te usługi. Wskutek wadliwego wykonania przez powodów tych umów pozwany nie doznał żadnej szkody majątkowej.

W dniu 3 lutego 2017 roku (...) Sp. z o.o. w K. skierował do (...) Wojskowego Oddziału Gospodarczego pismo, w którym zwrócił się z prośbą o niezwłoczne dokonanie płatności faktur (...). Wskazano w nim, iż spółka poniosła koszty związane z wynagrodzeniami pracowników za miesiąc grudzień 2016 roku oraz teraz stoi przed faktem poniesienia kosztów związanych z wynagrodzeniami pracowników za miesiąc styczeń 2017 roku. Dodatkowo zaznaczono, że zasadność lub wysokość kar umownych za miesiąc grudzień 2016 roku podlega ewentualnej ocenie sądu. W piśmie z dnia 10 lipca 2017 roku kierowanym do (...) Sp. z o.o. powód potwierdził dokonanie, zgodnie z zapisami łączących strony umowy, potrącenia wartości naliczonych kar umownych przy dokonywaniu płatności należności za wystawione przez stronę pozwaną faktury. W pismach z dnia 21 grudnia 2016 roku, 10 stycznia 2017 roku, 17 stycznia 2017 roku, 19 stycznia 2017 roku, 7 lutego 2017 roku (...) Sp. z o.o. zakwestionował zasadność naliczania kar umownych oraz wystawiania not obciążeniowych, prawidłowość przeprowadzania kontroli, na podstawie których sporządzano protokoły odbioru usługi, a także terminowość ich doręczenia powodom w celu ustosunkowania do zgłoszonych zastrzeżeń. Powód w jednym z pism zazaczył, że zmiany są w pełni obsadzone, a wszyscy pracownicy posiadają niezbędne wyposażenie oraz ubiór. Z kolei w zakresie zmianowości pracowników ochrony nadmieniono, że świąteczny czas, a także negatywne konsekwencje spowodowane zachowaniem jednego z konkurentów, utrudniały realizację usług, lecz nie zagrażały jej wykonaniu na przyszłość. Dodano, iż spółka ma za sobą największe trudności związane z obsadą ochroniarzy, co podyktowane było specyfiką zarówno czasu, jak i niespotykanym w porównaniu do innych regionów niedoborem potencjalnym kadr, co zapewne było skutkiem działań jednego z konkurentów. Wskazano, iż na taki stan rzeczy wpływały również inne przypadki losowe (choroba, wypadek itp.).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo za częściowo uzasadnione.

Na wstępie Sąd Okręgowy wskazał, że podstawą prawną uwzględnianych przez Sąd roszczeń głównych powodów były opisane wyżej postanowienia umów zawartych przez pozwanego Skarb Państwa - (...) Wojskowy Oddział Gospodarczy w S. z powodami w dniu 8 listopada 2016 roku o numerach: (...); nr (...); nr (...); nr (...); nr (...); nr (...) i nr (...), a także przepisy art. 735 § 1 i art. 744 k.c.

Sąd Okręgowy zauważył, że bezspornym było, iż w powyższych umowach powodowie zobowiązali się względem pozwanego do wykonywania usług ochrony obiektów jednostek wojskowych wymienionych w tych umowach w okresie od 30 listopada 2016 roku do 30 listopada 2017 roku. Umowy te należy zatem zakwalifikować jako umowy o świadczenie usług w rozumieniu art. 750 k.c., tego rodzaju nie są bowiem uregulowane w innych przepisach. Zgodnie zaś z art. 750 k.c. do nich stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Sąd Okręgowy wskazał zatem, że w myśl art. 735 § 1 k.c. jeżeli ani z umowy, ani z okoliczności nie wynika, że przyjmujący zlecenie zobowiązał się wykonać je bez wynagrodzenia, za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie. Zgodnie z § 2 jeżeli nie ma obowiązującej taryfy, a nie umówiono się o wysokość wynagrodzenia, należy się wynagrodzenie odpowiadające wykonanej pracy. W każdej z poszczególnych opisanych w pozwie umów strony w § 16 zastrzegły wyraźnie odpłatność świadczonych usług, określwszy wartość wynagrodzenia, które będzie przysługiwać wykonawcy w całym okresie obowiązywania umowy oraz miesięcznie. Stosownie do art. 744 k.c. w razie odpłatnego zlecenia wynagrodzenie należy się przyjmującemu dopiero po wykonaniu zlecenia, chyba że co innego wynika z umowy lub z przepisów szczególnych. W § 16 ust. 3 umów strony zastrzegły, iż zapłata wynagrodzenia będzie odbywała się po zakończeniu każdego miesiąca w terminie 21 dni od dnia otrzymania prawidłowo wystawionej faktury VAT.

Sąd Okręgowy zauważył, że pozwany nie kwestionował tego, że powodowie wykonali usługi objęte umowami w okresach, za które wystawione zostały faktury VAT załączone do pozwu. Nie przeczył również temu, że wysokość wierzytelności żądanych tytułem wynagrodzenia w poszczególnych fakturach została określona prawidłowo (zresztą o prawidłowości tych wysokości świadczą – w ocenie sądu i instancji - poszczególne umowy, których odpisy załączono do pozwu, gdzie wysokości wynagrodzenia miesięcznego określono na takim samym poziomie, jak w tych fakturach). Pozwany nie zaprzeczył również w sposób wystarczający temu, by otrzymał powyższe faktury. Sąd Okręgowy nadmienił przy tym, że o tym, iż zostały one mu skutecznie doręczone, świadczy zresztą fakt, iż częściowo wszystkie, za wyjątkiem jednej oznaczonej nr DS.-USB (...), pozwany częściowo opłacił, potrącając jedynie z wierzytelnościami wymienionymi w fakturach swoje własne wierzytelności z tytułu naliczonych powodom kar umownych.

Sąd Okręgowy uznał zatem, że rozstrzygnięcie sporu zależało przede wszystkim od ustalenia przez Sąd tego, czy powód słusznie naliczył te kary umowne, a zatem czy miał podstawę do ich potrącenia z dochodzonymi przez powodów wierzytelnościami. Na tę ocenę istotny wpływ miało również rozstrzygnięcie, czy w realiach sprawy uzasadnione było żądanie pozwanych zmiarkowania wysokości tych kar.

Na podstawie przeprowadzonych dowodów Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż pozwany słusznie określił wysokość tych kar, tj. prawidłowo ustalił podstawy faktyczne ich naliczenia, a także wysokość korespondującą z poszczególnymi zapisami umownymi, jednakże tak określona wysokość tych kar Sąd Okręgowy uznał za rażąco wygórowaną, co zdaniem sądu I instancji uzasadniało jej miarkowanie na podstawie art. 484 § 2 k.c. Zdaniem Sądu Okręgowego kary umowne w wymiarze poszczególnych miesięcy, w których powodowie niewątpliwie wykonali na rzecz pozwanego usługi ochrony, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości w wykonaniu, nie powinny przekraczać 10 % wysokości należnego powodom wynagrodzenia za dany miesiąc, dlatego sąd pierwszej instancji zmiarkował nałożone kary w ten sposób, iż te, których suma za dany miesiąc przekraczała 10 % należnego powodom wynagrodzenia, ograniczył do tej wysokości, a kary nieprzekraczające ww. granicy, uznał za zasadne. Na tej podstawie Sąd Okręgowy w punkcie I. sentencji wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powodów dochodzone wynagrodzenie po pomniejszeniu wartości wskazanych w fakturach o kary umowne w wysokości naliczonej przez pozwanego (gdy nie przekraczały one 10 % kwoty wynagrodzenia ujętej w fakturze) lub w wysokości odpowiadającej 10 % kwoty wynagrodzenia z faktury (gdy naliczona przez pozwanego przekraczała tę granicę).

Sąd Okręgowy doszedł przy tym do przekonania, iż wierzytelności z tytułu tego wynagrodzenia należą się obojgu powodom łącznie, jako stronom umowy konsorcjalnej, uzasadniającej ich łączną legitymację do dochodzenia tego rodzaju roszczeń, nie podzielił zatem zarzutu pozwanego o braku legitymacji czynnej powoda Przedsiębiorstwa Usługowego (...) spółki z o.o. W konsekwencji łącznej legitymacji powodów Sąd Okręgowy zasądził wyliczoną przez siebie sumę wierzytelności wynikających z faktur (642.165,21 złotych) na rzecz obojga powodów łącznie (nie zaś solidarnie ani w częściach), co – jak wskazał sąd I instancji - odpowiadało podstawowemu żądaniu powodów sprecyzowanemu w piśmie z 2 maja 2017 roku (k. 209).

Sąd Okręgowy wyjaśnił dalej, że rozstrzygając o bezzasadności zarzutu pozwanego dotyczącego braku legitymacji czynnej powoda Przedsiębiorstwa Usługowego (...) spółki z o.o. miał na względzie, iż jedyny zapis, na który powołał się pozwany, mający świadczyć o braku legitymacji czynnej ww. powoda, został zawarty w § 5 umowy konsorcjalnej z 21 października 2016 roku zawartej pomiędzy powodami (k. 5). Zdaniem Sądu Okręgowego z zapisu tego wynika jedynie sposób, w jaki w ramach konsorcjum miały być wystawiane faktury VAT zawierające żądania zapłaty przez zamawiających wynagrodzenia należnego spółkom tworzącym konsorcjum wynagrodzenia za wykonanie przez te spółki umowy. W ocenie sądu I instancji regulacja ta wywierała wpływ jedynie na stosunki wewnętrzne pomiędzy spółkami, a nie na stosunki zewnętrzne pomiędzy tymi spółkami a ich kontrahentami. Zdaniem Sądu Okręgowego o tychże stosunkach zewnętrznych powinny natomiast decydować zapisy umów zawartych przez strony umowy konsorcjum z osobami trzecimi, a w tym przypadku z pozwanym. W ocenie Sądu Okręgowego treść dokumentów załączonych do pozwu niewątpliwie świadczy o tym, że umowy z 8 listopada 2016 roku zostały zawarte przez pozwanego z obiema powodowymi spółkami działającymi jako konsorcjum, łącznie oznaczonymi w umowach jako „wykonawca”. W § 16 tych umów wyraźnie przewidziano wynagrodzenie dla tak określonego „wykonawcy”. W

umowach z 8 listopada 2016 roku nie było zapisów przewidujących, że prawo otrzymania wynagrodzenia uzyska wyłącznie jedna ze spółek. Nie było tam również odniesienia do zapisu § 5 umowy konsorcjalnej z 21 października 2016 roku Sąd Okręgowy zauważył również, że sam fakt, iż faktury załączone do pozwu, wystawił jedynie powód (...) spółka z o.o., nie może świadczyć o tym, że uprawnionym do otrzymania wierzytelności tytułem wynagrodzenia za wykonanie umów z 8 listopada 2016 roku nie był powód Przedsiębiorstwa Usługowego (...) spółka z o.o. Podstawą tych wierzytelności nie były bowiem faktury lecz same umowy z 8 listopada 2016 roku, których powód ten był niewątpliwie stroną.

Rozstrzygając o omawianym zarzucie Sąd Okręgowy przychylił się do poglądu prawnego wyrażonego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie w przywołanym przez powodów wyroku z dnia 18 czerwca 2014 roku, sygn. VI ACa 1322/13. Sąd Okręgowy zauważył, że w uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Apelacyjny wskazał, iż konsorcjum stanowi umowny stosunek prawny dwu lub wielostronny nakierowany na współdziałanie celem realizacji określonego przedsięwzięcia gospodarczego na zasadzie wspólnego odnoszenia korzyści i wspólnego ponoszenia ryzyka. Istota umowy konsorcyjnej sprowadza się do zobowiązania się jego uczestników (konsorcjantów) do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez podejmowanie oznaczonych w umowie czynności. W doktrynie wskazując na nienazwany charakter umowy konsorcjum traktuje się zarazem konsorcjum jako formę, czy też podtyp spółki cywilnej, do której - w zależności od treści samej umowy konsorcyjnej i wynikających z niej elementów konstrukcyjnych - w szerszym lub węższym zakresie stosuje się odpowiednio przepisy art. 860-875 k.c. Dalej Sąd Okręgowy wskazał, że w omawianym wyroku Sąd Apelacyjny zauważył, iż w praktyce obrotu występują różne formy konsorcjum klasyfikowane według różnych kryteriów. W szczególności z punktu widzenia reprezentacji konsorcjum w stosunkach zewnętrznych, co stanowi zasadnicze zagadnienie prawne w tej sprawie, wyróżnia się tak zwane konsorcja wewnętrzne i zewnętrzne. Konsorcjum wewnętrzne (określane również jako ciche, czy ukryte) charakteryzuje się tym, że na zewnątrz umowa konsorcyjna nie jest ujawniona, stanowi jedynie podstawę wewnętrznych relacji pomiędzy konsorcjantami. W stosunkach z osobami trzecimi występuje wówczas bądź każdy ze współników jedynie w imieniu własnym i na własny rachunek, bądź tylko jeden ze współników (lider i założyciel konsorcjum) działający w imieniu własnym i jednocześnie jako zastępca pośredni pozostałych konsorcjantów. Pozostali uczestnicy konsorcjum w tej ostatniej sytuacji pozostają w ukryciu, tak jak w wypadku spółki cichej. Z kolei w wypadku konsorcjum zewnętrznego (określanego również jako jawne) na zewnątrz występują łącznie wszyscy konsorcjanci, działający w ramach umowy konsorcyjnej we wspólnym imieniu i na wspólny rachunek. W ocenie Sądu Okręgowego w realiach niniejszej sprawy niewątpliwie mamy do czynienia z tym drugim typem umowy konsorcjalnej (konsorcjum zewnętrznego), bowiem fakt istnienia konsorcjum wprost był wskazany w umowach zawartych przez strony w dniu 8 listopada 2016 roku, w których obie spółki tworzące konsorcjum działały we wspólnym imieniu i na wspólny rachunek. Sąd Okręgowy nadto zauważył, że Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu przywołanego wyroku wskazał na pogląd prawny wyrażony w orzecznictwie Sądu Najwyższego, według którego współnicy tworzący konsorcjum mają legitymację grupową łączną zarówno w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego, w tym co do środków ochrony prawnej, jak i w postępowaniu sądowym o zwrot wadium. Sąd Okręgowy dalej podkreślił, że stan faktyczny, w świetle które Sąd Apelacyjny wydał omawiane rozstrzygnięcie, był zbliżony do niniejszego. Na jego podstawie Sąd Apelacyjny uznał, iż treść przywołanych umów wskazuje więc, że zarówno prawa, jak i obowiązki konsorcjantów wynikające z umów zawartych przez nich z pozwanym miały charakter wspólny. W wypadku wspólnych obowiązków odpowiedzialność konsorcjantów ma charakter solidarny. Węzeł solidarności biernej wynika bowiem wprost z ustawy - art. 141 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku Prawo zamówień publicznych. Znajduje również potwierdzenie w treści umów konsorcyjnych [...] Uznał przy tym za uzasadniony pogląd, że brak jest podstaw do analogicznego ustalenia relacji pomiędzy prawami nabytymi w wykonaniu umów przez członków konsorcjum. Ewentualna solidarność czynna nie wynika bowiem w tym wypadku ani z ustawy, ani z jakiegokolwiek czynności prawnej (art. 369 k.c.). Wynikająca z przywołanych powyżej umów niepodzielność nabytych przez konsorcjantów praw oraz brak określenia wysokości udziałów w tych prawach przysługujących poszczególnym konsorcjantom uzasadnia odwołanie się do konstrukcji wspólności łącznej przyjmowanej w odniesieniu do wierzytelności wspólnych przysługujących współnikom spółki cywilnej. Za takim rozwiązaniem przemawia podobieństwo konstrukcyjne pomiędzy umowami konsorcjum zawartymi w tej sprawie a ustawowo uregulowanym modelem spółki cywilnej. W efekcie uznać należy, że w odniesieniu do wspólnych wierzytelności wynikających z umów zawartych łącznie przez obu konsorcjantów z pozwanym, po stronie uczestników

konsorcjum zachodzi współuczestnictwo materialne konieczne. Za aktualne w tym zakresie Sąd Apelacyjny uznał wywody i argumentację przedstawione w odniesieniu do wierzytelności wspólnych wspólników spółki cywilnej w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2011 roku, sygn. akt III CZP 130/10. Za konsekwencję współuczestnictwa koniecznego czynnego jest istnienie łącznej legitymacji procesowej, wymagającej występowania w sprawie wszystkich uprawnionych w charakterze powodów. Przychylając się w pełni do zaprezentowanego poglądu Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie uznał za zasadne zasądzić całą wyliczoną przez siebie sumę wierzytelności wynikających z umów z 8 listopada 2016 roku na rzecz obojga powodów, łącznie legitymowanych do ich otrzymania. Sąd Okręgowy wyjaśnił przy tym, że w przypadku uprawomocnienia się wydanego przez sąd wyroku pozwany powinien spełnić zasądzone świadczenie w sposób, który zgodnie wskażą oboje powodowie, ewentualna egzekucja zasądzonej wierzytelności również mogłaby być prowadzona wyłącznie przez oboje powodów występujących łącznie.

Dalej Sąd Okręgowy wyjaśnił, że rozstrzygając o zasadności obciążania powodów przez pozwanego karami umownymi miał na uwadze treść przepisów art. 483 i 484 k.c.

Sąd Okręgowy zauważył, że fakt, iż w umowach zawartych przez strony zostały zastrzeżone kary umowne w takiej wysokości i za takiego rodzaju nieprawidłowości, na jakich oparł się pozwany, był bezsporny. Powodowie w piśmie z 26 października 2017 roku zarzucili jedynie to, iż pozwany błędnie zinterpretował jeden z zapisów § 19 umów w sposób, który doprowadził do nałożenia wielokrotnie kar umownych za to samo wydarzenie. Sąd Okręgowy wskazał przy tym, że treść podniesionego zarzutu świadczy o tym, że owo wielokrotnie, bezpodstawne karanie za to samo wydarzenie, miałyby zdaniem powodów dotyczyć nakładania kar za brak wydania elementów wyposażenia tego samego pracownika ochrony na tej samej zmianie. Sąd Okręgowy wyjaśnił zatem, że w istocie w § 19 ust. 2 umów zawartych przez strony w dniu 8 listopada 2016 roku przewidziano, iż w przypadku, gdy na podstawie tego samego zdarzenia istnieje możliwość nałożenia kary z więcej niż jednej podstawy określonej w ust. 1, zamawiający będzie mógł naliczyć karę według jednej podstawy przewidującą najwyższą jej stawkę. Zdaniem Sądu Okręgowego odczytując ten zapis literalnie nie budzi wątpliwości, iż służy on uregulowaniu zbiegu podstaw nałożenia kar umownych z poszczególnych punktów § 19 ust. 1. Miałyby zatem zastosowanie w przypadku, gdyby ten sam pracownik na danej zmianie nie posiadał dokumentów wymaganych umową (§ 19 ust. 1 pkt 7 przewidujący karę w wysokości 100 złotych) i równocześnie nie posiadał wydanego mu przez powodów indywidualnego wyposażenia lub umundurowania (§ 19 ust. 1 pkt 9 przewidujący karę w wysokości 200 złotych). W takim przypadku kara za to samo wydarzenie przy zbiegu dwóch podstaw przewidzianych w § 19 ust. 1 w nie powinna przekraczać 200 złotych.

Sąd Okręgowy zauważył jednak, że zarzut powodów nie dotyczył takiej sytuacji, lecz przypadków nakładania wielokrotnych kar umownych za niewydanie przez powodów temu samemu pracownikowi ochrony na tej samej zmianie wielu elementów wyposażenia, co zdaniem powodów powinno prowadzić do nałożenia jednej kary umownej za niewydanie wyposażenia jako takiego, a nie wielu kar za niewydanie poszczególnych elementów wyposażenia. Zdaniem Sądu Okręgowego z takim zarzutem w sposób ewidentny klóci się jednoznaczna treść § 19 ust. 1 pkt 10 umów, w którym strony zastrzegły karę za tego właśnie typu uchybienie. W uregulowaniu tym wyraźnie wskazano, iż kara w wysokości 1.000 złotych będzie naliczona za każdy brakujący element. W ocenie Sądu Okręgowego założenie powodów, że kara w tym wymiarze powinna być naliczona za brak wydania danemu pracownikowi ochrony na tej samej zmianie wyposażenia jako takiego, a nie za brak wydania każdego z poszczególnych jego elementów, które powinien był posiadać, stoi w oczywistej sprzeczności z treścią uregulowania umownego.

Sąd Okręgowy wyjaśnił przy tym, że miał na uwadze, iż zapisy § 19 ust. 1 umów zawartych przez strony w dniu 8 listopada 2016 roku powinny być interpretowane według reguł przewidzianych w art. 65 k.c. Sąd Okręgowy zwrócił jednak uwagę, że z naprowadzonych przez powodów dowodów nie wynika w sposób jednoznaczny, że zamiar stron, który przyświecał im przy takiej właśnie, jak opisano, redakcji uregulowania zawartego w § 19 ust. 1 pkt 10 umów, odbiegał od jednoznacznie wyrażonej tam treści. Zdaniem sądu I instancji nie sposób uznać, by cel umowy, w zakresie ujętym w tym uregulowaniu, miały świadczyć, iż zgodną wolą stron było zastrzeżenie kary umownej w wysokości 1.000 złotych za brak wydania przez powodów pracownikom ochrony wyposażenia jako takiego a nie - jak to wyraźnie wskazano - za brak wydania poszczególnych elementów tego wyposażenia.

Sąd Okręgowy zauważył przy tym, że w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2019 roku sygn. II CSK 200/18 wyrażono słuszny – w ocenie sądu I instancji - pogląd, iż w obrocie gospodarczym powinno się zastosować bardziej rygorystyczne wymagania odnośnie do sporządzania umów. Z tekstu samej umowy wprost winno wynikać oznaczenie najbardziej podstawowych elementów zobowiązania, a zwłaszcza określenia stron stosunku prawnego. Przedsiębiorca ma bowiem możliwość korzystania przy redagowaniu umowy z pomocy prawnika. Dopuszczenie badania zgodnego zamiaru stron, będących profesjonalistami, odmiennego co do istotnych postanowień umowy od tekstu pisemnego godziłoby w bezpieczeństwo obrotu. Z tych względów zasadne jest przyjęcie, że w razie zawarcia przez przedsiębiorców umowy w formie pisemnej nie można powoływać się na to, iż zgodnym zamiarem stron było zawarcie odmiennych, istotnych postanowień umowy niż te, które zostały pisemnie wyrażone.

Sąd Okręgowy nadto dodał, że taka wykładnia § 19 ust. 1 pkt 10 umów, jaką przyjął pozwany, sama w sobie nie narusza zasad współżycia społecznego. O tym, że jej zastosowanie w takiej postaci ostatecznie Sąd Okręgowy uznał za częściowo niesłuszne, zdecydował końcowy efekt naliczenia kar umownych na tej podstawie prowadzący - jak w przypadku noty obciążeniowej (...), na którą zwrócili uwagę powodowie w piśmie z 26 października 2017 roku - do wymierzenia sumy kar znacznie przewyższających wartość należnego powodom wynagrodzenia. Sąd Okręgowy wyjaśnił przy tym, że okoliczność ta nie powinna być jednak oceniona jako decydująca o wykładni zapisu § 19 ust. 1 pkt 10 umów, lecz co najwyżej o miarkowaniu naliczonej kary umownej na podstawie art. 484 § 2 k.c.

Na zakończenie tej części rozważań Sąd Okręgowy wskazał, że pozwany, który w niniejszej sprawie w celu swojej obrony podniósł twierdzenia świadczące o tym, że wierzytelności dochodzone przez powodów w pozwie są im nienależne, albowiem wygasły na skutek dokonanego przez pozwanego potrącenia, powinien był - w świetle art. 6 k.c. w zw. z art. 483 § 1 k.c. - uwodnić jedynie dwie okoliczności: fakt, iż strony w umowach zastrzegły kary umowne w określonej wysokości na wypadek nienależytego wykonania przez powodów zobowiązania niepieniężnego wynikającego z umowy (który to fakt jawił się jako bezsporny, na podstawie art. 230 k.p.c. nie wymagał zatem dowodu, zresztą został poparty przedłożonymi odpisami umów z 8 listopada 2016 roku, w których te kary zostały zastrzeżone) oraz fakt, iż doszło do przypadków nienależytego wykonania przez powodów tego zobowiązania. Po przeprowadzeniu całego postępowania dowodowego Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że pozwany udowodnił tę ostatnią okoliczność.

Sąd Okręgowy wskazał przy tym, że ustalenia faktyczne w zakresie dotyczącym rodzaju i liczby poszczególnych uchybień, świadczących o nienależyтым wykonaniu umów, z którymi strony w tych umowach powiązały prawo pozwanego do naliczenia kar umownych, dokonał w oparciu o wszystkie naprowadzone przez pozwanego dowody. Były to przede wszystkim dokumenty, w tym kluczowe w ocenie sądu pierwszej instancji dla rozstrzygnięcia protokoły z odbioru wykonanej usługi, które pozwany załączył do sprzeciwu od nakazu zapłaty. Sąd Okręgowy wskazał, że wyszczególniały one w sposób dokładny wszystkie przypadki stwierdzonych uchybień, rozpisujących się w wymiarze poszczególnych dni, z podaniem konkretnych miejsc, w których doszło do nieprawidłowości, oraz rodzajów poszczególnych nieprawidłowości, w sposób korespondujący z treścią poszczególnych zapisów umów zawartych w dniu 8 listopada 2016 roku przewidujących dane kary umowne. Sąd Okręgowy dokonał zatem ustaleń faktycznych dotyczących wystąpienia omawianych uchybień w pełni opierając się na tych protokołach, uznając je za dowód wiarygodny. Sąd Okręgowy wyjaśnił przy tym, że w części niniejszego uzasadnienia obejmującej stan faktyczny nie skopiował poszczególnych zapisów odzwierciedlonych w tych protokołach, albowiem czyniłoby to uzasadnienie nieczytelnym, nadmiernie rozbudowanym, niewspółmiernie do potrzeb i celu tego uzasadnienia, wskazał natomiast liczbę i rodzaj uchybień w sposób w pełni korespondujący z protokołami. Sąd Okręgowy wskazał przy tym, że miał na względzie, iż powyższe protokoły stanowią dokumenty prywatne w rozumieniu art. 245 k.p.c., a więc zasadniczo dowodzą jedynie tego, że osoby, które je podpisały, złożyły oświadczenia woli i wiedzy wyrażone w tych dokumentach. Zdaniem sądu I instancji nie pozbawia to jednak tych dokumentów istotnego znaczenia dowodowego, gdyż w zestawieniu z przeprowadzonymi przez Sąd dowodami z zeznań świadków, którzy uczestniczyli w sporządzeniu tych dokumentów, pozwoliły stwierdzić, że dane, opisane w nich uchybienia, faktycznie miały miejsce.

Dalej Sąd Okręgowy wskazał, że na wniosek pozwanego przesłuchał takich świadków, a mianowicie J. M. (1), W. N., A. K., J. P., J. K. (1), M. P., D. S., R. K., S. B. i M. K. (1). Prócz nich przesłuchane zostały również I. G. i M. J. (2), jednakże Sąd Okręgowy zauważył, że miały one wiedzę nie o okolicznościach objętych protokołami, lecz o sposobie przygotowania i wystosowania do powodów not obciążeniowych, sporządzonych w oparciu o dane z protokołów. Świadkowie z pierwszej z powyższych grup to pracownicy pozwanego, którzy zrelacjonowali, w jaki sposób zostały opracowane powyższe protokoły. Na ich podstawie Sąd Okręgowy stwierdził, że odbyło się to w oparciu o dane ujawnione w książkach meldunkowych, które były prowadzone w każdej z jednostek wojskowych, gdzie których powodowie wykonywali usługi na podstawie umów z 8 listopada 2016 roku. Książki te - według zeznań ww. świadków - zawierały wpisy o wynikach każdej z przeprowadzonej przez funkcjonariuszy wojskowych kontroli, odzwierciedlały fakt i miejsce naruszenia zasad, według których usługi ochrony miały być wykonywane.

Sąd Okręgowy wyjaśnił przy tym, że nie widział podstaw, aby uznać omawiane zeznania świadków za niewiarygodne. W szczególności, w ocenie sądu pierwszej instancji, brak było podstaw do założenia, że protokoły z wykonania usług załączone przez pozwanego do sprzeciwu do nakazu zapłaty zostały sporządzone w sposób odbiegający od treści wpisów w książkach meldunków. Sąd Okręgowy nadmienił przy tym, że powodowie, czy to po zapoznaniu się z treścią sprzeciwu, czy samych zeznań ww. osób, nie kwestionowali owego faktu i nie twierdzili, by dane w protokołach odbiegały od treści książek meldunkowych. Powodowie nie domagali się również i tego, by strona pozwana przedłożyła Sądowi powyższe księgi meldunkowe, by Sąd miał możliwość zweryfikowania zgodności protokołów z danymi ujawnionymi w tych książkach.

W konsekwencji ogółu powyższych okoliczności Sąd Okręgowy w oparciu o opisane dowody z dokumentów i zestawieniu ich z zeznaniami świadków uznał, że ma pełne podstawy do poczynienia ustaleń faktycznych w przedmiocie zajścia opisanych w sprzeciwie od nakazu zapłaty uchybień w wykonaniu usług ochrony przez powodów w okresach, za które domagali się oni zapłaty określonego w pozwie wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy uznał, że powodowie nie naprowadzili dowodów, które w ocenie Sądu wystarczyłyby do tego, aby Sąd poddał w wątpliwość prawdziwość informacji o nieprawidłowościach w wykonaniu umów odzwierciedlonych we wskazanych wyżej protokołach. Sąd Okręgowy nie uznał za wystarczające ku temu pisma załączone przez powodów do odpowiedzi na sprzeciw od nakazu zapłaty. Sąd I instancji wskazał przy tym, że przesłuchał prawie wszystkich zawnioskowanych przez powodów świadków oraz przedstawiciela powoda (...) w charakterze strony i w oparciu o te dowody również nie dostrzegł przesłanek przekonujących, że do opisanych przez pozwanego nieprawidłowości nie doszło. Sąd Okręgowy wskazał dalej, że spośród dowodów naprowadzonych przez powodów pominął jedynie zeznania trzech świadków: M. S., L. P. i G. R., co było umotywowane tym, że powodowie pomimo zobowiązania nie wskazali aktualnych adresów tych świadków. Powodowie cofnęli natomiast dowód z zeznań świadka P. T.. Treść zeznań pozostałych zawnioskowanych przez powodów świadków, przesłuchanych czy to bezpośrednio przez Sąd, czy w ramach pomocy prawnej, nie przekonała Sądu Okręgowego o tym, aby sposób ewidencjonowania uchybień przyjęty przez pozwanego odbiegał od tego, który opisali świadkowie wskazani przez pozwanego. Świadkowie powodów potwierdzali fakt wykonywania przez funkcjonariuszy wojskowych bieżących kontroli, których wyniki były odzwierciedlane w książkach meldunkowych. Co więcej, Sąd Okręgowy zauważył, że wbrew twierdzeniom powodów kontrole te nie utrudniały pracownikom powodów wykonywania czynności polegających na ochronie obiektów wojskowych. Zdaniem sądu I instancji zeznania tych świadków nie podważyły również w sposób wyraźny tego, by któreś z uchybień wymienionych w ww. protokołach faktycznie nie miało miejsca. W ocenie sądu I instancji zeznania świadków cechowała w znacznej mierze ogólnikowość, niektórzy potwierdzali okoliczności, na podstawie których pozwany nałożył na powodów kary umowne. W przypadkach, gdy takiego potwierdzenia od świadków nie uzyskano, Sąd Okręgowy miał na względzie, iż uchybienia te niejednokrotnie dotyczyły wprost sposobu wykonywania pracy przez tychże świadków, zatem wiarygodność ich zeznań w tej mierze, w której przeczyli uchybieniom, jawiła się jako wątpliwa, mieli bowiem interes w zeznaniu na korzyść samych siebie.

Sąd Okręgowy dalej wyjaśnił, że istotną dla rozstrzygnięcia sprawy okolicznością, potwierdzoną zeznaniami świadków zawnioskowanych przez powodów, było natomiast to, że pomimo stwierdzonych uchybień w wykonaniu umów

w trakcie ich realizacji nie dochodziło do żadnych incydentów zagrażających bezpieczeństwu osób lub mienia w jednostkach wojskowych, tym bardziej zatem nie doszło do uszkodzenia lub utraty mienia pozwanego spowodowanego tymi uchybieniami. To doprowadziło Sąd Okręgowy do przekonania, iż pomimo nienależytego wykonania umowy przez powodów pozwany nie doznał szkody. Ta okoliczność nie miała znaczenia dla stwierdzenia podstaw faktycznych do nałożenia przez pozwanego na powodów omawianych kar umownych, lecz zadecydowała o miarkowaniu przez sąd kar umownych, o czym będzie mowa poniżej.

Ostatecznie Sąd Okręgowy wskazał, że jego zdaniem zgromadzony materiał dowodowy nie wystarczył, aby uznać, że przeprowadzane przez funkcjonariuszy wojskowych kontrole sposobu wykonywania umów przez pracowników powodów odbywały się w sposób naruszający zapisy § 11 umów z 8 listopada 2016 roku Sąd Okręgowy zauważył, że według zeznań zawnioskowanych przez pozwanego świadków przedstawiciele powodów wyznaczeni jako dowódcy ochrony, w obecności których zgodnie z zapisem § 11 ust. 6 tych umów kontrole miały się odbywać, wiedzieli o kontrolach. Sąd Okręgowy zauważył przy tym, że nawet gdyby nie polegało to na prawdzie, odstępstwo od zasady przewidzianej w tym postanowieniu umownym w ocenie Sądu nie dyskwalifikowało wiarygodności wpisów w książkach meldunkowych. Nie stało również na przeszkodzie prawu pozwanego do obciążenia powodów karami umownymi.

O ostatecznym rozstrzygnięciu Sądu Okręgowego zadecydowało miarkowanie przez sąd kar umownych na podstawie art. 484 § 2 k.c. Sąd Okręgowy wskazał, że przesłanki tego miarkowania wprost wymienione w przepisie dotyczą dwóch przypadków, tj. gdy: zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane oraz gdy kara umowna jest rażąco wygórowana. Sąd Okręgowy przypomniał zatem, że pomiędzy stronami było niesporne, że powodowie wykonali zobowiązania wynikające z umów w okresach, za które zażądali wynagrodzenia w niniejszej sprawie. Kary umowne, które pozwany przedstawił do potrącenia z wierzytelnościami powodów z tytułu tego wynagrodzenia, nie zostały zatem nałożone (nie były również przewidziane na wypadek tego) za niewykonanie umowy przez powodów, lecz za nienależyte wykonanie umów. Sąd Okręgowy zwrócił zatem uwagę, że w takim przypadku miarkowanie kar umownych w oparciu o pierwszą z przesłanek (że zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane) jawiłoby się tu jako nieuzasadnione, bowiem ta przesłanka powinna zadecydować o obniżeniu kar nałożonych za niewykonanie umowy, a nie za nienależyte wykonanie umowy. W ocenie Sądu Okręgowego pełne zastosowanie w niniejszej sprawie miała natomiast druga z przesłanek, a mianowicie wzgląd na to, że kary nałożone przez pozwanego były rażąco wygórowane.

Sąd Okręgowy w tym zakresie przypomniał, że w doktrynie wskazuje się, iż pojęcie rażącego wygórowania kary umownej jest zwrotem niedookreślonym wskazującym na fakt ewidentnej niewspółmiernej wysokości (nieadekwatności) kary umownej do tej, która powinna być należna w danej sytuacji. Jeżeli bowiem już *prima facie* dostrzec można, że uszczerbki w dobrach chronionych wierzyciela są nieznaczne, sąd powinien wyeliminować wygórowanie kary umownej w zakresie, w jakim dysproporcja jest rażąca. Kara umowna może być „rażąco wygórowana” już w momencie jej zastrzegania, np. gdy znacznie przekracza nawet maksymalnie możliwy do wyobrażenia uszczerbek, który mógłby ponieść wierzyciel w danej sytuacji. Pierwszym z kryteriów stwierdzenia rażącego wygórowania kary umownej jest uwzględnianie jej stosunku do szkody powstałej po stronie wierzyciela wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Nadto Sąd Okręgowy zauważył, że w doktrynie przyjmuje się również, iż kara umowna może posiadać szereg funkcji, spośród których funkcja kompensacyjna (zakładająca karę jako surogat odszkodowania z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego) jest tylko jedną. Istotną rolę przypisuje się również funkcji stymulacyjnej, która wyraża się w tym, że zastrzeżenie kary umownej ma mobilizować dłużnika do prawidłowego wykonania zobowiązania. Wskazuje się, iż dłużnik musi liczyć się z góry z koniecznością świadczenia kary umownej, w ustalonej przez strony wysokości, w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania z przyczyn, za które ponosi odpowiedzialność. Stąd w doktrynie podkreśla się, że kara umowna służy prewencyjnej ochronie interesu prawnego wierzyciela przez mobilizowanie dłużnika do prawidłowego wykonania zobowiązania.

Sąd Okręgowy podkreślił przy tym, że omówiona funkcja kary umownej dostrzegalna jest zwłaszcza wówczas, gdy zastrzeżona jest ona w bardzo dużej wysokości w stosunku do szkody, jaką mógłby ponieść wierzyciel na skutek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Wówczas ma przede wszystkim służyć psychicznie

dłużnika do tego, aby takie zobowiązanie należycie wykonał. Kara umowna może też być traktowana jako bodziec dla dłużnika do realnego wykonania zobowiązania. Sąd Okręgowy zauważył przy tym, że aczkolwiek zwraca się uwagę, że zastrzeżenie kary umownej w znacznej wysokości uwidacznia nie tyle jej funkcję stymulacyjną, co funkcję represyjną, zwłaszcza w sytuacji oderwania jej od przesłanki szkody, w doktrynie przyjmuje się jednak, iż takie sformułowanie nie jest prawidłowe, ponieważ dłużnik w wypadku zastrzeżenia niezwykle wysokiej kary umownej zawsze będzie miał możliwość podniesienia zarzutu jej rażącego wygórowania. Kara umowna zastrzeżona w rażącej wysokości oraz wyłącznie w celu wywarcia presji psychicznej na dłużnika podlegać może sądowemu miarkowaniu, co zmniejsza faktycznie ex ante jej walor jako środka represji. Sąd Okręgowy wyjaśnił nadto, że stwierdza się również, iż funkcja kompensacyjna jest dopełnieniem funkcji stymulującej, gdyż uruchamia się dopiero po niewykonaniu lub nienależytym wykonaniu zobowiązania, w którym zastrzeżona była kara umowna. Stąd trafny jest wyrażany w doktrynie pogląd, że kara umowna pełni funkcję zabezpieczającą wykonanie zobowiązań kontraktowych, a w wypadku niewykonania lub nienależytego wykonania tych zobowiązań – funkcję kompensacyjną, ułatwiając uzyskanie odszkodowania. Sąd Okręgowy nadto zauważył, że w orzecznictwie wyrażany był pogląd, iż za istotne kryterium rażącego wygórowania kary umownej można uznać natomiast stosunek między wysokością zastrzeżonej kary umownej (lub kary w danej sytuacji należnej) a wartością całego świadczenia dłużnika lub wartością świadczenia, które on spełnił. W ocenie Sądu Okręgowego ta przesłanka wyraźnie uwidaczniała się w realiach niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy w tym miejscu wyjaśnił, że chociażby w wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 13 maja 2016 roku (I ACa 32/16) wskazano, że jako okoliczności uzasadniającej miarkowanie kary umownej nie wyklucza się relacji między wysokością zastrzeżonej kary umownej a wysokością wynagrodzenia należnego stronie zobowiązanej do zapłaty kary umownej. Trzeba bowiem pamiętać, że praca wykonana, jeśli nie była świadczeniem pod tytułem nieodpłatnym, wymaga wynagrodzenia. Sankcja w postaci pozbawienia wykonawcy zapłaty nie może być aprobowana. Celem zastrzeżenia kary umownej nie jest stworzenie wierzycielowi warunków zmierzających do osiągnięcia celu umowy minimalnym nakładem kosztów, tudzież nawet „za darmo”, lecz jedynie zdyscyplinowanie dłużnika do należytego wykonania zobowiązania. Według Sądu Apelacyjnego w Warszawie (wyrok z dnia 14 grudnia 2016 roku, VI ACa 1408/15) strona powodowa nie może domagać się kary umownej w kwocie, która w całości niweczy ekonomiczny cel umowy założony przez wykonawcę, ponad dwukrotnie przewyższając umówione wynagrodzenie brutto.

Nadto Sąd Okręgowy zauważył, że w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2003 roku, III CZP 61/03, OSNC 2004 nr 5, poz. 69, stroku 1 wyrażono stanowisko, iż zastrzeżenie kary umownej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania nie zwalnia dłużnika z obowiązku jej zapłaty w razie wykazania, że wierzyciel nie poniósł szkody. Sąd Okręgowy nadmienił przy tym, że w uzasadnieniu tej uchwały wypowiedziany został również pogląd, iż brak szkody lub jej nieznaczna wysokość może stanowić kryterium redukcji wysokości kary umownej i to niezależnie od tego, czy w zakresie interpretacji art. 484 § 2 k.c. eksponuje się kryterium „wysokości szkody”, czy tylko „wysokość odszkodowania”, przysługującego wierzycielowi na zasadach ogólnych. Pogląd ten był powielany w późniejszych orzeczeniach Sądu Najwyższego.

Sąd Okręgowy wskazał na zakończenie, że do zaprezentowanego poglądu przychylił się również Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku wydanym dnia 30 października 2018 roku w sprawie o sygn. I ACa 262/18. Sąd ten zwrócił przy tym uwagę, iż pojęcie „szkody”, do której odwołuje się powyższe orzecznictwo, a jej wysokość ma stanowić przesłankę miarkowania kary umownej, powinna być określana w sposób, do którego odnosi się art. 361 § 2 k.c. Pamiętać zatem należy, iż szkodą w rozumieniu tej regulacji jest strata, którą poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Za stratę trzeba uznać stan, w którym majątek poszkodowanego przed zdarzeniem wywołującym szkodę był większy od tego, który zaistniał po tym zdarzeniu, zatem wysokością szkody byłaby różnica wartości tych dwóch stanów majątkowych.

Sąd Okręgowy wskazał zatem, że dowody z zeznań świadków naprowadzone przez powodów przekonały Sąd, iż w okresie, za który powodowie domagali się w niniejszej sprawie zapłaty wynagrodzenia, w którym miały miejsce uchybienia, za jakie pozwany naliczył kary umowne, nie doszło do tak rozumianej szkody, pozostającej w związku

przyczynowym z wystąpieniem tychże uchybień. Pomimo stwierdzonych nieprawidłowości w wykonaniu umowy majątek pozwanego nie doznał bowiem uszczerbienia.

Sąd Okręgowy podkreślił przy tym, że wbrew twierdzeniom przedstawianym ustnie w toku procesu przez przedstawiciela pozwanego, za szkodę doznaną przez pozwanego nie można uznać tego, że nie otrzymał on od powodów świadczeń polegających na realizowaniu usług ochrony dokładnie w takiej postaci, jaką założył w umowach. Sąd Okręgowy zauważył, że świadczenia te nie miały powiększyć majątku pozwanego, lecz służyć zabezpieczeniu stanu tego majątku przed pogorszeniem (np. spowodowanym kradzieżami). Zdaniem sądu I instancji o szkodzie można byłoby mówić dopiero wówczas, gdyby skutek zaniedbań pracowników powoda majątek pozwanego uległ pogorszeniu.

Sąd Okręgowy miał na uwadze to, iż kary umowne przewidziane w § 19 umów zawartych przez strony w dniu 8 listopada 2016 roku niewątpliwie miały na celu wywarcie presji na powodach, by należycie, tj. w sposób z góry przewidziany w umowach, wykonali przyjęte przez siebie zobowiązania. Istotną funkcją tej kary była niewątpliwie funkcja stymulacyjna. Podstawowe znaczenie dla określenia rozmiarów zasadnie nałożonej kary umownej powinna mieć jednak zdaniem Sądu Okręgowego funkcja kompensacyjna.

Sąd Okręgowy zauważył, że nałożone przez pozwanego kary umowne zakresie pięciu z siedemnastu faktur, na których zostało oparte powództwo (o numerach DS.-USB (...), DS.-USB (...), DS.-USB (...), DS.-USB (...) i DS.-USB (...)) przekraczały połowę należnego powodom wynagrodzenia, w tym jednokrotnie (w przypadku faktury nr DS.-USB (...)) w całości pokrywały to wynagrodzenie. Tylko w sześciu przypadkach wysokość kar była niższa niż 10 % należnego powodom wynagrodzenia. Zdaniem Sądu Okręgowego relacja między wysokością zastrzeżonej kary umownej a wysokością wynagrodzenia należnego stronie zobowiązanej do zapłaty kary umowne, do czego według powołanych wyżej orzeczeń Sąd winien się odnosić miarkując kary umowne, w realiach niniejszej sprawy dobitnie świadczy zatem o potrzebie ograniczenia przez Sąd wysokości tych kar. Fakt, iż pozwany pomimo stwierdzonych uchybień w wykonaniu umów, nie doznał szkody majątkowej, powinien zdaniem Sądu Okręgowego przemawiać natomiast o tym, że ograniczenie to winno być istotne. Gdyby to takiego istotnego ograniczenia ww. kar nie doszło, kary przestałyby pełnić podstawowej funkcji, do której odwołują się przepisy art. 483 i 484 k.c., a więc surogatu odszkodowania, a ich uznanie za zasadne prowadziłyby do nieuzasadnionego wzbogacenia pozwanego kosztem powodów.

Sąd Okręgowy wyjaśnił przy tym, że przepis art. 484 § 2 k.c. nie przewiduje kryteriów, jakimi Sąd winien się kierować określając wysokość zamiarkowanej kary umownej. Rozstrzygnięcie w tej mierze należy zatem do swobodnego uznania sędziowskiego. Takie uznanie nie może być jednak dowolne. Zważywszy, iż w orzecznictwie postulowano dokonywać ograniczenia wysokości kary rażąco wygórowanej z uwagi na wysokość wynagrodzenia należnego osobie obowiązanej do jej zapłaty, Sąd Okręgowy uznał za zasadne w ten sposób zamiarkować nałożone przez powodów kary, aby nie przewyższały one w poszczególnych przypadkach wysokości 10 % należnego powodom wynagrodzenia. Sąd Okręgowy wskazał przy tym, że taki sposób miarkowania kary uznał za uzasadniony Sąd Apelacyjny w Szczecinie w przywołanym wyżej wyroku wydanym dnia 30 października 2018 roku w sprawie o sygn. I ACa 262/18. W ocenie Sądu Okręgowego utrzymanie kar umownych w wysokości nieprzekraczającej 10 % należnego powodom wynagrodzenia powinno czynić zadość wskazanej wyżej funkcji stymulacyjnej, gdyż nawet po takim ograniczeniu stanowiłyby one istotny uszczerbek w majątku, jaki powodowie spodziewali się uzyskać dzięki realizacji tych umów.

Jak już wyżej wskazano, w konsekwencji tego założenia Sąd Okręgowy w punkcie I. wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 642165,21 złotych jako sumę tych należności wynikających z faktur wskazanych w pozwie, pomniejszoną o kary umowne: w przypadku gdy naliczone przez pozwanego przekroczyły 10 % wynagrodzenia wynikającego z faktury - w wysokości 10 % wynagrodzenia, w przypadku gdy naliczone przez powoda nie przekroczyły 10 % wynagrodzenia wynikającego z faktury - w wysokości naliczonej przez pozwanego a następnie pomniejszoną o świadczenia, które pozwany pełnił już na rzecz powodów częściowo opłacając ww. faktury. Wyliczenia tej sumy są odzwierciedlone w dwóch poniższych tabelach.

Tabela nr 1

Numer faktury	Wynagrodzenie dochodzone w fakturze	Termin wymagalności wynagrodzenia od którego należne są odsetki za opóźnienie	Wysokość naliczonej kary umownej	10 % wynagrodzenia wynikającego z faktury	Należne kary umowne w wysokości zmiarkowanej przez Sąd, nieprzekraczające 10 % należnego wynagrodzenia
DS.-USB (...)	504 140,53	23.01.2017 roku	363 600	50 414,05	50 414,05
DS.-USB (...)	284 630,52	23.01.2017 roku	200 200	28 463,05	28 463,05
DS.-USB (...)	104 057,16	23.01.2017 roku	89 300	10 405,71	10 405,71
DS.-USB (...)	63 771,52	23.01.2017 roku	63 771,52	6 377,15	6 377,15
DS.-USB (...)	111 090,54	23.01.2017 roku	33 500	11 109,05	11 109,05
DS.-USB (...)	73 418,30	23.01.2017 roku	3 000	7 341,83	3 000
DS.-USB (...)	19 525,33	23.01.2017 roku	1 000	1 952,53	1 000
DS.-USB (...)	284 630,52	22.02.2017 roku	96 900	28 463,05	28 463,05
DS.-USB (...)	63 771,52	22.02.2017 roku	38 228,48	6 377,15	6 377,15
DS.-USB (...)	104 057,16	22.02.2017 roku	22 300	10 405,71	10 405,71
DS.-USB (...)	117 967,24	22.02.2017 roku	20 200	11 796,72	11 796,72
DS.-USB (...)	111 090,54	22.02.2017 roku	20 000	11 109,05	11 109,05
DS.-USB (...)	284 630,52	22.03.2017 roku	18 300	28 463,05	18 300
DS.-USB (...)	63 771,52	22.03.2017 roku	8 400	6 377,15	6 377,15
DS.-USB (...)	104 057,16	22.03.2017 roku	6 100	10 405,71	6 100
DS.-USB (...)	111 090,54	22.03.2017 roku	6 100	11 109,05	6 100

DS.-USB (...)	73 418,30	22.03.2017 roku	2 000	73 41,830	2 000
---------------	-----------	-----------------	-------	-----------	-------

Tabela nr 2

Numer faktury	Wynagrodzenie wynikające z faktury potrącone o kary umowne w wysokości zmiarkowanej przez Sąd	Wynagrodzenie zapłacone już przez pozwanego	Wynagrodzenie należne przy uwzględnieniu potrącenia w wysokości zmiarkowanej przez Sąd, które nie zostało zapłacone	Wynagrodzenie dochodzone pozwem	Wynagrodzenie zasądzone w wyroku, nieprzekraczające wysokości dochodzonej pozwem
DS.-USB (...)	453 726,48	140 540,53	313 185,95	356 900	313 185,95
DS.-USB (...)	256 167,47	84 430,52	171 736,95	38 800	38 800
DS.-USB (...)	93 651,45	14 757,16	78 894,29	89 300	78 894,29
DS.-USB (...)	57 394,37	0	57 394,37	60 371,52	57 394,37
DS.-USB (...)	99 981,49	77 590,54	22 390,95	29 000	22 390,95
DS.-USB (...)	70 418,3	70 418,30	0	2 000	0
DS.-USB (...)	18 525,33	18 525,33	0	1 000	0
DS.-USB (...)	256 167,47	187 730,52	68 436,95	96 900	68 436,95
DS.-USB (...)	57 394,37	25 543,04	31 851,33	38 228,48	31 851,33
DS.-USB (...)	93 651,45	81 757,16	11 894,29	22 300	11 894,29
DS.-USB (...)	106 170,52	97 767,24	8 403,28	20 200	8 403,28
DS.-USB (...)	99 981,49	91 090,54	8 890,95	20 000	8 890,95
DS.-USB (...)	266 330,52	266 330,52	0	18 300	0

DS.-USB (...)	57 394,37	55 371,52	2 022,85	8 400	2 022,85
DS.-USB (...)	97 957,16	97 957,16	0	6 100	0
DS.-USB (...)	104 990,54	104 990,54	0	6 100	0
DS.-USB (...)	71 418,3	71 418,30	0	2 000	0
Suma					642 165,21

O odsetkach od poszczególnych należności wynikających z kolejnych faktur Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. Sąd Okręgowy wskazał, że terminy, w których pozwany powinien był spełnić na rzecz powodów świadczenia wynikające z faktur, strony określiły wprost w treści umów z 8 listopada 2016 roku (jako 21 dzień po otrzymaniu przez pozwanego faktury). Sąd Okręgowy zauważył przy tym, że powodowie co prawa nie przedłożyli dowodów doręczenia pozwanemu faktur wskazanych w pozwie, jednak nadesłali dowody zapłaty przez pozwanego części wynagrodzenia stwierdzonego w fakturach. Zapłaty te następowały w zasadniczej mierze w dniach, od których powodowie w pozwie zażądali zasądzenia odsetek. W ocenie sądu pierwszej instancji dowodziło to tego, że w terminy początkowe żądanych odsetek powodowie w pozwie określili prawidłowo.

W zakresie, w którym powództwo nie zostało uwzględnione, Sąd Okręgowy je oddalił w punkcie 2. sentencji wyroku, uznawszy, że przedstawione do potrącenia przez pozwanego kary umowne w wysokości przewyższającej uznaną przez Sąd za zasadną, wskazaną w ww. tabelach, zostały naliczone niesłusznie.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu zawarte w punkcie 3. Sąd Okręgowy wydał na podstawie art. 100 k.p.c., przyjmując, że powodowie wygrali sprawę w 78 % (642165,21 złotych x 100 % / 815900 złotych). Wskazano, że na koszty powodów złożyły się: 40795 złotych - opłata należna od pozwu (uiszczona w wysokości 44.570 złotych k. 661; 3775 złotych przypadło do zwrotu), 10800 złotych - wynagrodzenie pełnomocnika powodów obliczone na podstawie § 2 pkt 7) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 roku (Dz.U. z 2015 roku poz. 1804) w brzmieniu obowiązującym od 27 października 2016 roku, co w sumie stanowiło 58.795 złotych z czego 78 % to 45.860,10 złotych. Z kolei na koszty pozwanego złożyło się wyłącznie wynagrodzenie Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, która zastępowała powoda w toku procesu, w wysokości 10.800 złotych - obliczonej na podstawie § 2 pkt 7) wyżej wymienionego rozporządzenia, zaś 22 % z tej wartości odpowiadało kwocie 2 376 złotych. Dla powodów przypadła różnica pomiędzy ww. kwotami w wysokości 43.484,10 złotych.

W punkcie 4. Sąd Okręgowy zwrócił powodom wskazaną wyżej nienależnie uiszczoną część opłaty sądowej od pozwu.

W punkcie 5. Sąd Okręgowy, działając na podstawie art. 113 § 1 w zw. z art. 83 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.). Na wydatki poniesione tymczasowo przez Skarb Państwa złożyły się należności przyznane świadkom postanowieniem z 28 grudnia 2018 roku, w którym przyznano świadkowi T. C. kwotę 1.370,71 złotych tytułem zwrotu kosztów podróży oraz kwotę 246,93 złotych tytułem utraconego zarobku, świadkowi J. K. (2) kwotę 33,43 złotych tytułem zwrotu kosztów podróży i świadkowi M. K. (2) kwotę 33,40 złotych tytułem zwrotu kosztów podróży, postanowieniem z 23 lipca 2018 roku, w którym przyznano świadkowi A. D. zwrot kosztów podróży w kwocie 72 złotych. W sumie złożyły się na 1.756,47 złotych z czego 22 % z to 386,42 złotych, która to kwotę Sąd Okręgowy nakazał pobrać od powodów.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany zaskarżając go w części tj. co do punktu 1, 3, 4 i 5.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, tj.:

a) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wyprowadzenie z zebranego materiału dowodowego wniosków z nim sprzecznych oraz brak wszechstronnego jego rozważenia prowadzące do konkluzji, iż pozwany nie poniósł żadnej szkody na skutek uchybień w wykonaniu umów przez powodów podczas, gdy z zebranych dowodów wynika, że:

- z uwagi na mniejszą liczbę osób sprawujących ochronę obiektu niż przewidziana umowami, a także związanego z tym przekroczenia maksymalnego czasu pracy kadry ochroniarskiej pozwany był zmuszony do wprowadzenia warty wojskowej i oddelegowania części żołnierzy z pododdziału do ochrony obiektu,

- z uwagi na liczne naruszenia umów przez powodów, które pozwany udowodnił, powodowie świadczyli usługi ochrony o niższej wartości aniżeli wartość prawidłowo wykonanych (zgodnie z warunkami umów) usług określona wynagrodzeniem ustalonym w umowach - wynagrodzenie przewidziane w umowach było przewidziane za należyte wykonane usługi zgodnie z warunkami umów,

co doprowadziło do stwierdzenia przez sąd, że naruszenia warunków umów przez powodów nie skutkowało powstaniem szkody po stronie pozwanego oraz doprowadziło do błędnego uznania, że istnieje podstawa do zmiarkowania kar umownych;

b) art. 321 § 1 k.p.c. poprzez wydanie przez sąd wyroku co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem powodów i zasądzenie ponad żądanie polegające na błędnym przyjęciu, że (i) powodowie złożyli żądanie miarkowania kar umownych, co skutkowało miarkowaniem kar umownych oraz wpłynęło na ostateczną wysokość zasądzonej powodom kwoty, (ii) ewentualnie na błędnym przyjęciu, że żądaniem miarkowania kar umownych były objęte również te części kar umownych, które zostały uznane przez powodów, skutecznie potrącone z ich wynagrodzeniem za ich zgodą, podczas gdy sąd nie był uprawniony do takiego działania, co skutkowało uwzględnieniem w ramach procesu miarkowania również wysokości tych uznanych kar umownych, które nie były objęte żądaniem miarkowania oraz wpłynęło na ostateczną wysokość zasądzonej powodom kwoty;

c) art. 98 k.p.c. w związku z art. 100 k.p.c. . przez niewłaściwe zastosowanie i obciążenie pozwanego prawie całymi kosztami procesu, podczas gdy w postępowaniu przed Sądem I instancji została przesądzona kwestia odpowiedzialności powodów wobec czego nie było podstaw do stosunkowego rozdzielenia kosztów w proporcji 78 % - 22 % a podjęte przez Sąd rozstrzygnięcie nie odzwierciedla faktycznego stanu sprawy i bezpośrednio godzi w uzasadniony interes pozwanego;

2) naruszenie prawa materialnego, tj.:

a) art. 484 § 2 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i zastosowanie/ewentualnie niewłaściwe zastosowanie polegające na:

- przyjęciu, iż zaistniały przesłanki do znaczącego zmiarkowania kar umownych;

- uznaniu, że naliczone kary umowne były rażąco wygórowane;

- zmiarkowanie kar umownych do poziomu, który czyni je iluzorycznymi, pozbawionymi funkcji stymulacyjnej, represyjnej, a także kompensacyjnej; podczas gdy podstaw do takiego przyjęcia nie było, co skutkowało niesłuszną redukcją kar umownych do symbolicznej wysokości.

b) art. 6 k.c. w związku z art. 484 § 1 i 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na uznaniu że to pozwanego obciążał ciężar wykazania szkody, w sytuacji, gdy pozwany nie był zobowiązany do udowodnienia szkody,

a ciężar udowodnienia braku szkody czy też jej niskiej wysokości obciążał powodów w związku z ich żądaniem o miarkowanie kar umownych;

c) art. 484 § 2 k.c. poprzez błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie polegające na błędnym przyjęciu, że (i) powodowie złożyli żądanie miarkowania kar umownych, co skutkowało miarkowaniem kar umownych oraz wpłynęło na ostateczną wysokość zasądzonej powodom kwoty, (ii) ewentualnie, że żądaniem miarkowania kar umownych były objęte również te części kar umownych, które zostały uznane przez Powodów, skutecznie potrącone z ich wynagrodzeniem za ich zgodą, podczas gdy sąd nie był uprawniony do takiego działania, co skutkowało uwzględnieniem w ramach procesu miarkowania również wysokości tych uznanych kar umownych, które nie były objęte żądaniem miarkowania oraz wpłynęło na ostateczną wysokość zasądzonej powodom kwoty;

d) art. 481 § 1 k.c. poprzez zasądzenie odsetek ustawowych naliczonych od dnia wymagalności faktur zamiast od dnia uprawomocnienia się wyroku o zmiarkowaniu kar umownych.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie: punktu 1 poprzez oddalenie powództwa w całości, w zakresie punktów 3, 4 i 5 poprzez ponowne rozstrzygnięcie o kosztach procesu za I instancję w sposób uwzględniający przedmiot niniejszej sprawy według norm przepisanych. Dodatkowo wniósł o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji pozwany uszczegółowił podnoszone zarzuty.

Odnosnie zarzutu naruszenia art. 484 § 2 k.c. pozwany wskazał, że w analizowanym przypadku brak była podstaw do miarkowania kar umownych. W tym zakresie po pierwsze wskazał, brak jest żądania Powodów o miarkowanie kar umownych skutkujący także naruszeniem art. 321 § 1 k.p.c. W ocenie pozwanego powodowie nie podnieśli w sposób prawidłowy żądania miarkowania roszczeń o kary umowne przysługujących pozwanemu wobec powodów. W konsekwencji – zdaniem pozwanego - sąd nie był uprawniony do miarkowania, jako że miarkowanie może odbyć się jedynie na żądania uprawnionego, a nie z urzędu przez sąd. Pozwany powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego podniósł, że na powodach chcących skorzystać z instytucji miarkowania kar umownych spoczywała powinność złożenia oświadczenia woli stosownej treści, a więc sformułowania postulatu obniżenia żądanej przez wierzyciela kary do określonej przez dłużnika kwoty, wskazania przesłanki przewidzianej w art. 484 § 2 k.c. uzasadniającej ten postulat oraz faktów i dowodów świadczących o istnieniu tej przesłanki. Zdaniem pozwanego uwzględniając powyższe orzecznictwo, należy stwierdzić, że w przedmiotowej sprawie powodowie nie wskazali w swoim żądaniu, do jakiej kwoty kary umowne powinny zostać zmiarkowane, a zatem sąd nie był uprawniony do zastosowania art. 484 § 2 k.c. a w konsekwencji orzekł także ponad żądanie powodów, czyli sprzecznie z art. 321 § 1 k.p.c. poprzez zmiarkowanie wysokości kar umownych do 10% wartości należnego powodom wynagrodzenia. Niezależnie od powyższego, pozwany wskazał, że nawet gdyby uznać, że żądanie miarkowania zostało podniesione przez powodów w sposób prawidłowy, to nie można przyjąć, że obejmowało ono także kary umowne w wysokości do kwot, które zostały uznane przez powodów za zasadne. Pozwany zauważył, że powodowie wyraźnie wskazali, że nie żądają w swoim powództwie zapłaty tych części roszczeń swojego wynagrodzenia na podstawie umów, które wygasły na skutek potrącenia ich z karami umownymi nałożonymi przez pozwanego w wysokości uznanej przez powodów (powodowie uznali jako zasadne kary umowne w wysokości 177 000 złotych}. Pozwany wskazał, że uwzględnienie uznanych (przez powodów) kwot kar umownych w ramach procesu miarkowania ostatecznie skutkowało zawyżeniem kwot zasądzonych powodom. Niezależnie od powyższego pozwany wskazał, że Sąd miarkując kary umowne w sposób nieuprawniony – w ocenie pozwanego - zawęził swoją analizę tylko do dwóch przesłanek: (1) rzekomego braku szkody po stronie pozwanego oraz (2) rzekomej rażącej dysproporcji pomiędzy pojedynczymi fakturami obejmującymi częściowe wynagrodzenie powodów na podstawie umów do kwot kar umownych, które pozwany potrącił z poszczególnych faktur. Tymczasem zgodnie z utrwalonym orzecznictwem podjęcie decyzji o miarkowaniu kary umownej oraz sam proces miarkowania wymaga uwzględnienia całokształtu okoliczności sprawy, a nie jedynie wybranych jej elementów. Jedynie w razie wyważenia wszystkich okoliczności sprawy można mówić o tym, że ocena jest pełna, a miarkowanie kary umownej zasadne. Wobec powyższego pozwany wskazał, że w sprawie należy bezwzględnie odnieść się do specyficznego

przedmiotu umów i obszaru jakiego dotyczyły - przedmiotowa sprawa nie może być rozpatrywana w oderwaniu od faktu, iż powodowie zobowiązali się świadczyć usługi ochrony na obiektach wojskowych, gdzie obowiązują szczególne zasady i szczególny reżim, określone również w przepisach prawa o Specjalistycznych Uzbrojonych Formacjach Ochronnych. Warunki określone w umowach podyktowane są koniecznością zachowania wymogów i przestrzegania zasad ochrony terenów, obiektów i mienia wojskowego, w tym uzbrojenia. Pozwany podniósł, że wysokość zastrzeżonych w umowach kar umownych jest uzasadniona celem udzielania zamówień publicznych w sektorze wojskowym. Pozwany podkreślił, że powodowie byli zobowiązani wykonywać swoje zadania w sposób pełny, zgodnie ze wszystkimi wymaganiami wskazanymi w umowach już od pierwszego dnia świadczenia przez nich usług. Umowy nie przewidywały żadnego okresu adaptacyjnego, ograniczającego odpowiedzialność czy zwalniającego powodów z obowiązku należytego przygotowania i działania. Pozwany wskazał przy tym, że powodowie złożyli oświadczenia o spełnieniu warunków udziału w postępowaniu przetargowym m.in. iż dysponują odpowiednim potencjałem osobowym i technicznym oraz posiadają wymagane uprawnienia. Jednakże już od pierwszego dnia realizacji przedmiotu umów nie wywiązywali się z nałożonych na nich obowiązków, dopuszczając się licznych naruszeń postanowień umów, spełniających przesłanki do nałożenia na nich kar umownych stosownie do treści § 19 ust. 1 umów. Powodowie mieli przy tym świadomość szczególnego reżimu stosowanego przy wykonywaniu jakichkolwiek działań związanych z jednostkami wojskowymi. Dalej pozwany zauważył, że analiza sądu w ramach miarkowania pomija całkowicie szczególnie charakter umów jako umów ochrony. Obowiązki polegające na dozorowaniu i ochronie obiektów cechuje ciągle i systematyczne wykonywanie pewnych powtarzalnych czynności bez możliwości osiągnięcia rezultatu - istotne jest aby dane czynności zostały w ogóle wykonane. Umowa ochrony ze względu na specyfikę swojego przedmiotu wymaga zatem świadczenie usług w sposób ciągły, niezależnie od tego czy wystąpi zdarzenie zagrażające bezpieczeństwu ochranianego mienia czy nie. Pozwany wskazał przy tym, że w umowie ochrony bardzo często nie powstaje zdarzenie powodujące bezpośrednią szkodę w majątku zamawiającego (np. włamanie, kradzież itp.), ale nie oznacza to, że usługi nie muszą być świadczone ciągle i stale na takim samym - zgodnym z umową - poziomie. Pozwany podniósł, że możliwa jest sytuacja, kiedy usługi ochroniarskie, mimo zawartej umowy ochrony, w ogóle nie są świadczone a zdarzenie zagrażające mieniu nie będzie miało miejsca, w takim przypadku - idąc za logiką sądu pierwszej instancji - szkoda po stronie zamawiającego nie wystąpi. W ocenie pozwanego takie wnioski należy uznać za błędne i pozbawione logiki. Pozwany nadto podkreślił, że w związku ze specyfiką świadczenia usług ochroniarskich w obiektach wojskowych, do obowiązków powodów należało realizowanie zadań z bronią. Wobec tego, że powodowie nie spełnili i nie przestrzegali określonych w umowach zasad, już z chwilą ich wprowadzenia na obiekty i przekazania im ochrony, pozwany został narażony na ogromne ryzyko. W ocenie pozwanego trudno uznać, aby realizacja usługi, z naruszeniami postanowień umów, za które naliczono kary umowne, w szczególności takich jak: (i) oddelegowanie przez powodów mniejszej ilości pracowników do wykonywania usługi ochrony niż wymagały tego umowy, (ii) nieprzestrzeganie czasu pracy pracowników ochrony, (iii) skierowanie do wykonania usługi pracowników, którzy nie byli wcześniej zgłoszeni Zamawiającemu oraz co do których nie przedstawiono dokumentów potwierdzających ich kwalifikacje (iv), znaczące i wielokrotne braki w indywidualnym wyposażeniu pracowników powodów zaspokajały godny ochrony interes pozwanego. W ocenie pozwanego trudno uznać, aby sama zgoda pracownika i wybór tzw. mniejszego zła gwarantowały zachowanie zasad bezpieczeństwa w sytuacji podejmowania czynności z zakresu ochrony, które co do zasady wykonywane są z bronią. Powyższe – w ocenie pozwanego - dotyczy również sytuacji, kiedy dochodziło do niezgodnej z umowami ilości pracowników ochrony na danej zmianie, kiedy stwierdzano wykonywanie usługi pod wpływem alkoholu, kiedy stwierdzano brak wyszczególnionego w umowach wyposażenia pracowników, czy wykonywania pracy przez pracownika ochrony nie ujętego na wykazie pracowników przewidzianych do realizacji usługi ochrony obiektów wojskowych, czy też braku dokumentów potwierdzających kwalifikacje pracownika, w szczególności jeśli chodzi o wykonywanie zadań z bronią.

Pozwany nadto podniósł, że sąd całkowicie pominął również w swojej analizie zasadności miarkowania relację pomiędzy karami umownymi wobec wartości brutto łącznego wynagrodzenia za wykonanie poszczególnych umów. Zdaniem pozwanego porównanie kwot całych wynagrodzeń brutto poszczególnych umów wobec sumy kwot kar umownych naliczonych i potrąconych przez pozwanego z poszczególnych umów potwierdza, że kary umowne nie są rażąco wygórowane, a tym samym ich miarkowanie jest nieuzasadnione.

W ocenie pozwanego Sąd Okręgowy miarkując kary umowne nadto błędnie stwierdził, że pozwany nie poniósł szkody na skutek wielu naruszeń umów przez powodów, które stanowiły podstawę do naliczenia powodom kar umownych.

Pozwany zwrócił uwagę, że braki kadrowe po stronie powodów przy wykonywaniu obowiązków wynikających z umów skutkowały koniecznością oddelegowania pracowników pozwanego do wykonywania usług ochrony, które miały być wykonywane przez powodów na podstawie umów. Pozwany zauważył, że strata w tym zakresie równała się wartości ekonomicznej pracy, którą mieli wykonać pracownicy powodów, ale której nie wykonali bo zostali zastąpieni przez pracowników pozwanego. Pozwany wskazał, że wynagrodzenie płacone powodom na podstawie umów obejmowało wartość ekonomiczną teź niewykonanej pracy. Pozwany nadto wskazał, że z uwagi na liczne wykazane przez pozwanego naruszenia umów przez powodów (stanowiące podstawę do naliczenia kar umownych) polegające na brakach kadrowych, brakach w wyposażeniu pracowników, a także innych naruszeniach umów, powodowie świadczyli usługi ochrony o niższej wartości aniżeli wartość prawidłowo wykonanych (zgodnie z warunkami umów) usług. Tymczasem wynagrodzenie przewidziane w umowach było przewidziane jako świadczenie ekwiwalentne za należycie wykonane usługi zgodnie z warunkami umów. Zatem szkodą poniesioną przez pozwanego jest różnica pomiędzy pełnym wynagrodzeniem należącym się powodom na podstawie umów za należycie wykonane usługi, a obniżoną wartością usług, które były przez powodów rzeczywiście świadczone. W konsekwencji skoro przesłanką do miarkowania kar umownych przez sąd był rzekomy brak szkody poniesionej przez powoda, należy – zdaniem pozwanego – stwierdzić, że przesłanka ta nie jest w sprawie spełniona, a zatem miarkowanie jest bezzasadne, względnie nieuprawnione jest znaczące miarkowanie kar umownych. Niezależnie od powyższego pozwany wskazał, że nawet gdyby uznać, że opisywane okoliczności nie potwierdzają istnienia szkody po stronie pozwanego (z czym pozwany kategorycznie się nie zgadza), to niewątpliwie powinny one odgrywać znaczącą rolę w ramach procesu miarkowania na korzyść pozwanego.

W dalszej kolejności pozwany zarzucił sądowi I instancji, że zmiarkował roszczenia o kary umowne przysługujące pozwanemu wobec powodów do wartości symbolicznych/iluzorycznych z rażącym naruszeniem funkcji stymulującej oraz represyjnej kar umownych. Pozwany powołując się na orzecznictwo sądów powszechnych wskazał w tym zakresie, że miarkowanie powinno mieć charakter wyjątkowy i powinno uwzględniać okoliczności danego przypadku, a także funkcję represyjną i stymulująco-dyscyplinującą kary umownej. Pozwany podkreślił przy tym, że funkcja stymulująca oraz represyjna kary umownej odgrywa szczególną rolę w przypadku umów, które dotyczyły ochrony obiektów wojskowych i zostały zawarte w trybie zamówień publicznych. Pozwany zauważył, że w przypadku naruszenia postanowień umów oraz prawa o Specjalistycznych Uzbrojonych Formacjach Ochronnych mamy do czynienia przede wszystkim z zagrożeniem bezpieczeństwa jednostek wojskowych, do którego niewątpliwie doprowadziło zachowanie powodów. Pozwany dalej wskazał, że zmiarkowanie kar umownych przez sąd do wysokości 10% doprowadziło do sytuacji, w której pozwany „wygrał sprawę, ale jednak przegrał” co w sposób rażący narusza funkcję stymulującą oraz represyjną kar umownych zastrzeżonych w umowach.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. pozwany wskazał, że Sąd Okręgowy w Szczecinie w przedmiotowym postępowaniu zebrał wyczerpujący materiał dowodowy i prawidłowo ustalił stan faktyczny niniejszej sprawy. Pozwany podzielił przy tym ustalenia Sądu odnoszące się do stwierdzenia nieprawidłowego wykonania przez powodów zobowiązań wynikających z umów oraz zasadności nałożenia na nich kar umownych w wysokości przewidzianej tymi umowami. Jednakże, w ocenie pozwanego mimo, iż sąd pierwszej instancji ocenił materiał dowodowy zebrany w sprawie za wiarygodny, to częściowo wyciągnął z niego wnioski z niego niewynikające, co doprowadziło do poczynienia przez sąd pierwszej instancji błędnego, sprzecznego z zasadami doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania ustalenia, iż pozwany nie doznał szkody wskutek nienależytego wykonania zobowiązania przez powodów. Pozwany wskazał, że wbrew twierdzeniom sądu powinno być i jest oczywistym, iż poniósł on szkodę wskutek nieprawidłowego wykonania umów przez powodów. W tym zakresie pozwany wskazał, że wynagrodzenie płacone powodom na podstawie umów obejmowało m.in wartość ekonomiczną pracy pracowników, która z uwagi na braki kadrowe po stronie powodów nie została wykonana. Pozwany wskazał przy tym, że to on uzupełniał braki kadrowe poprzez oddelegowywanie do pracy, do której zobowiązany był usługodawca, żołnierze. W konsekwencji rolę pracowników ochrony przejęli żołnierze. W ocenie pozwanego szkoda stanowi równowartość

wartości ekonomicznej pracy, którą mieli wykonać pracownicy powodów, ale której nie wykonali. Nadto szkodą poniesioną przez pozwanego jest różnica pomiędzy pełnym wynagrodzeniem należącym się powodom na podstawie umów za należycie wykonane usługi, a obniżoną wartością usług, które były przez powodów rzeczywiście świadczone. W odniesieniu do kwestii istnienia szkody pozwany nadto podkreślił, że to na powodach spoczywał ciężar wykazania istnienia przesłanek uzasadniających miarkowanie w niniejszej sprawie. Pozwany nie jest zobowiązany do wykazania wysokości takiej szkody. Konstrukcja kar umownych nie nakłada na pozwanego takiego wymogu. Z zatem to powodowie w ramach próby uzasadniania miarkowania kar umownych byli w przedmiotowej sytuacji procesowej zobowiązani do wykazania, że szkoda poniesiona przez pozwanego jest rażąco niska w stosunku do nałożonych kar umownych, czego jednak w ocenie pozwanego nie dowiedli.

Pozwany nie zgodził się również z rozstrzygnięciem sądu pierwszej instancji dotyczącym przyjętej daty naliczenia odsetek. Pozwany wskazał, że orzeczenia o miarkowaniu kary umownej mają charakter konstytutywny, co zdaniem pozwanego oznacza, że dopiero z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia świadczenie w zakresie przewyższającym zamiarkowaną karę staje się nienależne. W ocenie pozwanego z uwagi na fakt, iż: (i) pozwany właściwie określił wysokość kar, (ii) na podstawie umów był uprawniony do ich naliczenia, żądanie odsetek od różnicy między naliczonymi i zamiarkowanymi karami umownymi a należnym powodom wynagrodzeniem stanie się wymagalne dopiero z dniem uprawomocnienia się orzeczenia statuującego zamiarkowanie tych kar.

Pozwany zakwestionował również rozstrzygnięcie o kosztach postępowania podnosząc, iż poczynione przez sąd rozliczenie nie uwzględnia wyniku sprawy oraz jej charakteru. Z jednej bowiem strony Sąd Okręgowy w Szczecinie stwierdza, że pozwany nałożył na powodów kary umowne należnie i w przewidzianych Umowami wysokościach oraz przyznaje, iż miarkowanie kar umownych pozostaje w gestii sądu, z drugiej jednak obciąża pozwanego prawie całością kosztów procesu. Takie rozstrzygnięcie w ocenie pozwanego należy uznać za nie tylko niesprawiedliwe, ale i krzywdzące dla pozwanego, który nakładając przedmiotowe kary umowne działał zgodnie z postanowieniami Umów, które strony zgodnie zawarły. Co więcej, biorąc pod uwagę zasądzone koszty procesu, przyjąć można, że zaskarżony wyrok, pomimo że zasada odpowiedzialności powodów została przesądzona, jest dla nich do tego stopnia korzystny, iż można mówić o pojawieniu się po ich stronie korzyści majątkowej.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o oddalenie apelacji pozwanego jako bezzasadnej oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania odwoławczego według norm przepisanych.

Odnosząc się do zarzutu braku zarzutu miarkowania kar umownych powodowie wskazali, że taki zarzut zgłaszali wielokrotnie w trakcie procesu. Niezależnie od powyższego, powodowie wskazali, że pozwany nadal nie ma racji co do formy zgłaszania żądania miarkowania kar umownych. W tym zakresie powodowie zauważyli, że zgodnie z orzecznictwem: „wniosek o miarkowanie kary umownej nie musi zawierać wprost sformułowania, że dłużnik żąda miarkowania kary umownej, wystarczy, że w trakcie procesu podniesie on także zarzut rażącego wygórowania takiej kary”. Powodowie nadto wskazali, że poniekąd istotą niniejszej sprawy jest kwestionowanie prawidłowości naliczenia kar umownych, a także ich wysokości przez powodów. Tym samym zarzut pozwanego, co do braku żądania przez Powodów miarkowania kary umownej, jest w ocenie powodów niezrozumiały i sprzeczny z przebiegiem zdarzeń w postępowaniu, a także jego przedmiotem. W ocenie powodów bezpodstawny jest również zarzut dotyczący szkody, której brak po stronie pozwanego przyczynił się do zamiarkowania kary umownej nałożonej na powodów. W tym zakresie powodowie po pierwsze wskazali, że bezspornym jest, że pozwany takiej szkody nie poniósł, co wystarczająco zostało wykazane przed sądem pierwszej instancji. Powodowie podkreślili, że zgodnie z ustalonym w sprawie stanem faktycznym, w tym z zeznaniami świadków, fakt stwierdzenia nieprawidłowości przez pozwanego nie miał w żaden sposób wpływu na bezpieczeństwo obiektów, do których ochrony zobowiązani byli powodowie. W dalszej kolejności, powodowie wskazali, że twierdzenia przytoczone przez pozwanego w apelacji stanowią powtórzenie tez z procesu przed sądem pierwszej instancji i z tej przyczyny nie powinny zostać uwzględnione. Powodowie zwrócili w tym zakresie m.in. uwagę, że pozwany po raz kolejny stwierdza, że szkoda przyjęła formę braku otrzymania świadczenia ochrony na oczekiwanym przez pozwanego poziomie. Tymczasem jak słusznie podkreślił Sąd pierwszej instancji, konkluzja taka po stronie pozwanego nie umożliwia automatycznego zrównania jej ze szkodą w rozumieniu kodeksu cywilnego. Zdaniem powodów za niedopuszczalne należy też uznać podnoszenie na obecnym etapie twierdzeń,

że pozwany poniósł szkodę z uwagi na konieczność oddelegowania swoich pracowników do ochrony obiektów ze względu na braki kadrowe po stronie powodów. Powodowie podkreślili, że wszelkie braki kadrowe były niezwłocznie uzupełniane przez powodów i nie wynikały z ich winy, a z postępowania konkurenta powodów oraz lock-outu zastosowanego na pracownikach powodów. Okoliczności te w ocenie powodów są w sprawie bezsporne i zostały poparte zeznaniami świadków zeznających przed sądem pierwszej instancji. Powodowie zauważyli przy tym, że na żadnym etapie postępowania pozwany nie uzasadniał szkody wskazując na wartość pracy wykonywanej przez żołnierzy jednostki. Ponadto w ocenie powodów pozwany okoliczności dotyczące braków kadrowych wyolbrzymia, wskazując że przypadki takich braków były wielokrotne i znaczące, co nie znajduje uzasadnienia w zeznaniach świadków powołanych w sprawie. Powodowie zaznaczyli nadto, że o wszystkich nieprawidłowościach w tej kwestii pozwany był na bieżąco informowany. Powodowie nadto zwrócili uwagę, że nawet w przypadku uznania, że doszło do powstania szkody po stronie pozwanego, należało by przyjąć, że była ona znikoma i nie powinna wpływać na fakt, ani wysokość zamiarkowania kar umownych. Powodowie nie zgodzili się również ze stwierdzeniem, że sąd pierwszej instancji przerzucił na pozwanego obowiązek wykazania poniesionej szkody. Powodowie podkreślili, że fakt braku poniesienia szkody przez pozwanego został wykazany w trakcie procesu przez powodów oraz potwierdzony zeznaniami świadków. Kwestionowanie przez pozwanego takich okoliczności powodowało, że był on niejako zmuszony podjąć przynajmniej próbę udowodnienia, że szkodę rzekomo poniósł. Na uwzględnienie w ocenie powodów nie zasługują również zarzuty dotyczące nieprawidłowości miarkowania kar umownych, w tym ze względu na brak odniesienia się do całokształtu okoliczności występujących w sprawie. Powodowie podkreślili, że sąd pierwszej instancji w sposób kompleksowy odniósł się do okoliczności uzasadniających w jego ocenie miarkowanie kary umownej. W ocenie powodów prawidłowe są też argumenty stawiane przez Sąd Okręgowy, które przemawiają za miarkowaniem. Sąd pierwszej instancji słusznie bowiem zauważył, że brak zredukowania wysokości i ilości kar umownych niweczyłby w całości cel umowy, w tym, w sposób sprzeczny z celami funkcji stymulującej i represyjnej kary umownej, doprowadziłby do pozbawienia Powodów prawa do wynagrodzenia i skutkowałby bezpodstawnym wzbogaceniem po stronie Pozwanego. Zdaniem powodów bez znaczenia jest w tym kontekście argument pozwanego, że powodowie zobowiązali się do ochrony obiektów wojskowych, gdzie obowiązuje szczególny reżim i zasady postępowania. W tym zakresie powodowie podkreślili, że każda umowa, niezależnie od przedmiotu ochrony, wykazuje określoną, szczególną dla tego przedmiotu specyfikę. Tym samym, w ocenie powodów, nie można uznać, że w tym wypadku zachodziły okoliczności, które umożliwiałyby wyłączenie możliwości dochodzenia miarkowania kar umownych. W ocenie powodów powyższe ponadto uzasadnia objęcie miarkowaniem wszystkich kar umownych w ich łącznej wysokości. W ocenie powodów nie zasługuje na uwzględnienie zarzut, że pomimo, iż powodowie, mając na uwadze współpracę z pozwanym uznali część nieprawidłowości, nie byli oni uprawnieni do dochodzenia miarkowania kar umownych. W tym zakresie powodowie wskazali, że zgodnie ze stanowiskiem doktryny, dokonanie uznania roszczenia dotyczącego kary umownej (art. 123 pkt 2 k.c.) co do zasady nie prowadzi do utraty prawa do żądania obniżenia tej kary. W ocenie powodów nie ma również racji pozwany wskazując, że termin zapłaty odsetek powinien być liczony od dnia uprawomocnienia się wyroku, jako miarkującego wysokość kar umownych. Powodowie zwrócili w tym zakresie uwagę, że w orzecznictwie podnosi się, że „Wprawdzie wyrok sądu miarkujący karę umowną ma charakter konstytutywny, jednak wywiera on skutek ex tunc, gdyż reguluje wysokość kary umownej od chwili jej wymagalności.” Uzasadnia to w ocenie powodów wskazany przez sąd pierwszej instancji termin początkowy płatności odsetek. Zdaniem powodów nieuzasadniony jest również argument podnoszony przez pozwanego, zgodnie z którym pozwany rzekomo został obciążony 100% kosztów postępowania. Powodowie wskazali w tym zakresie, że sąd pierwszej instancji precyzyjnie określił kwoty i zasady, według których rozsądził o kosztach poniesionych przez obie strony. Powodowie podkreślili przy tym, że nieuprawnione jest wywodzenie przez pozwanego, że z uwagi na fakt, iż reprezentuje on Skarb Państwa, powinno to mieć wpływ na wysokość kosztów, do których pokrycia zobowiązane zostałyby strony. Ponadto powodowie zauważyli, że sprzeczne z treścią samego wyroku jest twierdzenie pozwanego, iż naliczenie kar umownych w wyroku zostało uznane za należne i na tej podstawie Skarb Państwa nie powinien zostać obciążony przez Sąd I instancji kosztami postępowania. Powodowie podkreślili, że Skarb Państwa w niniejszej sprawie przegrał postępowanie, bowiem dochodził od powodów kar umownych w wysokości rażąco wygórowanej względem okoliczności sprawy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie zaznaczyć trzeba, że zgodnie z art. 374 k.p.c. sąd drugiej instancji może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, jeżeli przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym jest niedopuszczalne, jeżeli strona w apelacji lub odpowiedzi na apelację złożyła wniosek o przeprowadzenie rozprawy, chyba że cofnięto pozew lub apelację albo zachodzi nieważność postępowania. W analizowanym przypadku żadna ze stron postępowania nie złożyła wniosku o przeprowadzenie rozprawy. W ocenie Sądu Apelacyjnego biorąc pod uwagę zarzuty apelacji, treść odpowiedzi na apelację, a także zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie było konieczne przeprowadzenie rozprawy apelacyjnej przed wydaniem wyroku w sprawie.

Odnosząc się do meritum sprawy Sąd Apelacyjny obowiązany jest wskazać, że w pełni aprobuje poczynione w rozpoznawanej sprawie przez sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne. Sąd Okręgowy przeprowadził bowiem pełne postępowanie dowodowe konieczne dla ustalenia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, zgromadzone dowody poddał ocenie mieszczącej się w granicach wyznaczonych dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. i z tak zgromadzonego i ocenionego materiału dowodowego wyprowadził trafne ustalenia faktyczne. Sąd Okręgowy dokonał także prawidłowej subsumpcji ustalonego stanu faktycznego do norm prawa materialnego. Przeciwno prawidłowości wydanego w sprawie rozstrzygnięcia nie mogą przemawiać podniesione zarzuty apelacyjne.

Zaznaczyć trzeba, że zakres kognicji sądu odwoławczego, stosownie do art. 378 § 1 k.p.c., wyznaczają granice apelacji. W tych granicach, sąd ten zobowiązany jest do merytorycznej, kompleksowej oceny zaskarżonego wyroku. Obowiązek ten nie ma wszakże charakteru absolutnego, wyabstrahowanego od treści wyartykułowanych przez skarżącą zarzutów. O ile bowiem, w zakresie naruszenia prawa materialnego treść tych zarzutów ma znaczenie marginalne, o tyle – co się tyczy zarzutów naruszenia prawa procesowego – sąd drugiej instancji jest nimi związany [vide Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 31 stycznia 2008 roku, III CZP 49/07]. Innymi słowy, jeśli apelująca zarzutów tego rodzaju nie zgłosi, zagadnienie naruszenia przepisów procesowych pozostawać musi poza sferą zainteresowania tego sądu (za wyjątkiem tych przepisów, które przełożyć się mogą na stwierdzenie nieważności postępowania, co w niniejszej sprawie niewątpliwie nie miało miejsca). Podkreślenia wymaga nadto, że zarzut wadliwych ustaleń faktycznych, niewątpliwie stanowi konsekwencję naruszenia zasad oceny materiału procesowego przewidzianych w k.p.c., w tym zwłaszcza w jego art. 233 § 1 k.p.c. Objęcie kontrolą instancyjną poczynionych przez sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych wymaga zatem sformułowania stosownego zarzutu apelacyjnego.

Tytułem przypomnienia wskazać trzeba, że w rozpoznawanej sprawie strona powodowa domagała się zasądzenia od pozwanego nieuiszczonej przez niego części wynagrodzenia należnego powodom na podstawie umów z dnia 8 listopada 2016 roku za świadczenie usług ochrony. Sąd pierwszej instancji trafnie przyjął, że co do zasady istnienie i wysokość wierzytelności powodów z tego tytułu nie była kwestionowana przez stronę pozwaną, która zwalczała powództwo jedynie w oparciu o zarzut potrącenia, wskazując, że doszło do umorzenia dochodzonej przez powodów wierzytelności poprzez potrącenie jej z przysługującą pozwanemu wierzytelnością z tytułu kar umownych. Z prawidłowych ustaleń sądu pierwszej instancji wynika jednocześnie, że zostały spełnione przesłanki do obciążenia powodów karami umownymi objętymi zarzutem potrącenia, natomiast Sąd Okręgowy uwzględnił powyższy zarzut jedynie częściowo na skutek zastosowania instytucji miarkowania kary umownej. Biorąc pod uwagę zarzuty apelacyjne, a także twierdzenia obu stron podniesione w postępowaniu apelacyjnym, uznać trzeba, że na obecnym etapie postępowania spór koncentruje się wyłącznie na zagadnieniu dopuszczalności zmniejszenia przez sąd pierwszej instancji zastosowanych przez pozwanego kar umownych.

W tym kontekście w pierwszej kolejności odnieść się należało do najdalej idącego zarzutu naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Z uzasadnienia powyższego zarzutu apelacyjnego wynika, że strona pozwana wywodzi naruszenie przywołanego wyżej przepisu z faktu, że sąd pierwszej instancji dokonał zmiarkowania kary umownej pomimo niezłożenia w tym zakresie odpowiednio skonkretyzowanego wniosku przez powodów, a ponadto zastosował tę instytucję także do tych

kar umownych, które zostały uznane przez stronę powodową i skutecznie potrącone z należnym im wynagrodzeniem. Z powyższym zarzutem nie można się jednak zgodzić.

Zgodnie z art. 321 § 1 k.p.c. sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, ani zasądzać ponad żądanie. Podkreśla się, że przepis ten daje wyraz tradycyjnej zasadzie wyrokowania statuującej zakaz orzekania ponad żądanie, a także zasadzie dyspozycyjności, która przejawia się w tym, że sąd jest związany granicami żądania powództwa i nie może w tym wypadku dysponować przedmiotem procesu przez określenie jego granic niezależnie od zakresu żądania ochrony przez powoda. Określając granice wyrokowania przepis ów wskazuje również, że nie można wyrokować co do rzeczy, która nie była przedmiotem żądania, czyli zasądzić świadczenie z innej podstawy faktycznej niż strona wskazała. Żądanie powództwa określa więc nie tylko jego przedmiot, lecz również jego podstawa faktyczna. Zatem wyrok uwzględniający powództwo na zasadzie faktycznej, na której powód ani w pozwie, ani w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji nie opierał powództwa, stanowi zasądzenie ponad żądanie.

W badanej sprawie taka sytuacja jednak nie zaistniała. Jak wskazano wyżej – powodowie domagali się w niniejszym procesie zasądzenia należnego im wynagrodzenia na podstawie zawartych z pozwanym umów o świadczenie usług ochrony. To pozwany podniósł zarzut potrącenia powyższej wierzytelności powoda z przysługującą pozwanej wierzytelnością o zapłatę kar umownych. Zastosowanie przez sąd pierwszej instancji instytucji miarkowania kary umownej prowadziło w istocie do częściowego nieuwzględnienia zarzutu potrącenia przez pozwanego, a tym samym do uznania, że wierzytelność powodów z tytułu przysługującego im wynagrodzenia uległa umorzeniu w mniejszym zakresie niż wynikająca z twierdzeń pozwanego. W konsekwencji ostatecznie zasądzona od pozwanego na rzecz powodów mieściła się w granicach sumy dochodzonej przez nich w ramach niniejszej sprawy, a zarazem nie wykroczyła poza granice podstawy faktycznej wytoczonego przez nich powództwa. Powodowie uzasadniając swoje żądanie powoływali się bowiem na przysługujące im wynagrodzenie na podstawie umowy o świadczenie usług ochrony, negując zarazem fakt skutecznego umorzenia wierzytelności z tego tytułu na skutek złożonych przez pozwanego oświadczeń o potrąceniu. Powodowie ustosunkowując się do podniesionego przez pozwanego zarzutu potrącenia z jednej strony zanegowali zasadność obciążenia ich częścią kar umownych, a z drugiej strony sformułowali zarzut rażącego zawyżenia wysokości tych kar z uwagi na brak szkody po stronie pozwanej, odwołując się w ten sposób do przesłanek miarkowania kar umownej. Odrębną kwestią jest natomiast ocena, czy doszło do skutecznego złożenia przez powodów wniosku o miarkowanie kar umownej, jednak wiąże się to z problemem prawidłowego zastosowania przepisu prawa materialnego, to jest art. 484 § 2 k.c., natomiast nie uzasadnia zarzutu naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Do wniosku takiego skłania także fakt, że – wbrew zarzutom skarżącego - miarkowanie kary umownej nie doprowadziło do zasądzenia kwot, co do których powodowie uznali roszczenia o zapłatę kar umownych, tym samym zmniejszając wysokość dochodzonych w niniejszej sprawie świadczeń z tytułu poszczególnych wystawionych na rzecz pozwanego faktur. Przyjęta przez sąd pierwszej instancji metodologia miarkowania kar umownych nie polegała bowiem na obniżeniu poszczególnych kar umownych do określonej wysokości, lecz zmniejszeniu sumy kar umownych należnych w danym okresie rozliczeniowym do 10 % należnego za ten okres wynagrodzenia powodów. To doprowadziło w praktyce do sytuacji, że obniżeniu uległy wyłącznie kary umowne przekraczające sumarycznie tak ustaloną wartość, zaś żadna z uznanych przez powodów kar umownych nie była wyższa od tak ustalonego progu. Zaznaczyć trzeba jednocześnie, że już sami powodowie formułując w niniejszej sprawie żądanie pozwu ograniczyli się do dochodzenia kwot wliczonych jako wynagrodzenie należne na podstawie poszczególnych faktur pomniejszone o uznane przez powodów kary umowne i następnie pomniejszone o świadczenie wypłacone przez pozwanego. Naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. miałyby więc miejsce wówczas, gdyby zastosowana przez sąd pierwszej instancji instytucja miarkowania kar umownych doprowadziła do zasądzenia za dany okres świadczeń wyższych niż dochodzone przez powodów, co w niniejszej sprawie nie wystąpiło. Na marginesie zaznaczyć trzeba, że nie zasługuje również na uwzględnienie zarzut, że pomimo, iż powodowie uznali część kar umownych, nie byłoby oni uprawnieni do dochodzenia miarkowania kar umownych. Zgodnie ze stanowiskiem doktryny, dokonanie uznania roszczenia dotyczącego kary umownej co do zasady nie prowadzi do utraty prawa do żądania obniżenia tej kary [vide K. Osajda [w]: System Prawa Prywatnego SPP T. 5, 2020, wyd. 3].

Tym niemniej – jak wskazano wyżej – zastosowanie instytucji miarkowania kary umownej bez wniosku dłużnika może stanowić podstawę zarzutu naruszenia prawa materialnego. Z art. 484 § 2 k.c. wynika bowiem, że zmniejszenie kary umownej może nastąpić wyłącznie na żądanie dłużnika. Sąd odwoławczy wziął pod uwagę, że na tle stosowania powyższego przepisu w orzecznictwie prezentowane były różne stanowiska dotyczące sposobu sformułowania powyższego żądania. Sąd Apelacyjny w składzie orzekającym w niniejszej sprawie podziela pogląd [vide np. wyrok Sądu Najwyższego z 23 marca 2006 roku, IV CSK 89/05, OSP 2007, Nr 6, poz. 66; a także T. Wiśniewski, w: G. Bieniek, Komentarz KC, t. 1, 2007, s. 629; W. Popiołek, w: K. Pietrzykowski, Komentarz KC, t. 2, 2005, s. 71; P. Granecki, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 8 lipca 2004 roku, IV CK 522/03, OSP 2006, Nr 1, poz. 2; K. Zagrobleny, Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 23 marca 2006 roku, IV CSK 89/05, OSP 2007, Nr 6, poz. 66, s. 407] uzależniającym możliwość miarkowania kary umownej od zgłoszenia przez dłużnika odpowiedniego wniosku lub zarzutu.

Zauważyć należy jednak, że w analizowanym przypadku powodowie, niezależnie od zarzutów dotyczących samej zasadności nałożonych na nich kar umownych podnieśli również zarzut ewentualnego zawyżenia wysokości nałożonych na nich przez pozwanego kar umownych. Zarzut taki sformułowali w odpowiedzi na sprzeciw pozwanego od wdanego w sprawie nakazu zapłaty. Powodowie wskazali wówczas, że niezależnie od argumentów dotyczących niezasadnego naliczenia kar umownych w ich ocenie ilość naliczonych kar jest rażąco wysoka, w szczególności w obliczu zupełnego braku szkody po stronie pozwanego. Powodowie w końcowej części odpowiedzi na sprzeciw oświadczyli, że „Finalnie naliczenie kar w takiej wysokości, jak robił to pozwany, w obliczu oczywistego wykonania umowy przez powodów, a także braku szkody po stronie pozwanego, winno spotkać się z zastosowaniem art. 484 § 2 k.c., a w konsekwencji dalekim zmiarkowaniem rażąco zawyżonych kar umownych” (k. 643). Powodowie odwołali się więc wprost do instytucji miarkowania kary umownej przewidzianej w art. 484 § 2 k.c., a zarazem przywołali przesłanki opisane w tym przepisie. Wprawdzie powodowie nie wskazali wysokości, do jakiej te kary mają zostać obniżone, jednak w okolicznościach niniejszej sprawy jest oczywiste, że skoro to powodowie wytoczyli powództwo o spełnienia świadczenia pieniężnego przez pozwanego i pomimo podniesienia przez tego ostatniego zarzutu potrącenia podtrzymywali tak sformułowane żądanie pozwu, to w istocie domagali się – poza karami umownymi, co do których uznali wcześniej roszczenia pozwanego – zmiarkowania pozostałych kar umownych w całości tak, aby uwzględnić dochodzone przez powodów roszczenie o zapłatę wynagrodzenia w wysokości objętej żądaniem pozwu. Konkludując, uznać trzeba, że powodowie złożyli skuteczny wniosek o zmniejszenie kar umownych objętych podniesionym przez pozwanym zarzutem potrącenia. Za takim stanowiskiem przemawia fakt, że strona pozwana podjęła obronę przed tak sformułowanym żądaniem powodów. Pozwany w odpowiedzi na twierdzenia powodów (pismo z 14 grudnia 2017 roku) odniósł się bowiem do zarzutów powodów w tym zakresie wskazując, że pozwany poniósł szkodę w wyniku nienależytego wykonania przez powodów łączących strony umów, a w konsekwencji brak jest przesłanek do miarkowania kar umownych. Pozwany powołał się wówczas na tożsame argumenty jak obecnie w apelacji. Pozwany wskazywał bowiem, że poniesiona przez niego szkoda wyraża się w świadczeniu przez powodów usług o niższej wartości aniżeli wartość usługi prawidłowo wykonane. Nadto pozwany zwrócił wówczas uwagę, że ewentualne miarkowanie kar umownych nie może prowadzić do całkowitego lub nadmiernego obniżenia poszczególnych kar.

Z powyższych przyczyn zarzut naruszenia art. 484 § 2 k.c. poprzez jego zastosowanie pomimo braku stosownego żądania powoda nie zasługiwał na uwzględnienie.

Pozostałe zarzuty pozwanego sprowadzały się w zasadzie do dokonania przez sąd niewłaściwej oceny materiału dowodowego w kontekście podstaw do dokonania miarkowania nałożonych na powodów kar umownych. W tym zakresie zwrócić należy uwagę na pewną niekonsekwencję skarżącego w sposobie formułowania i uzasadniania zarzutów apelacyjnych. Z jednej strony pozwany oświadczył, że Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił stan faktyczny niniejszej sprawy, zaś z drugiej strony zarzucił sądowi pierwszej instancji naruszenie art. 233 § 2 k.p.c. poprzez wyprowadzenie z materiału dowodowego sprzecznych z nim wniosków co do okoliczności dotyczących niezaimstnienia po stronie pozwanej szkody majątkowej na skutek niewłaściwego wykonywania zobowiązania przez powodów. W tym zakresie zaznaczyć trzeba, że zaistnienie szkody należy rozpatrywać zarówno jako w kontekście stanu faktycznego [to jest ustalenia wystąpienia określonych faktów w sferze majątkowej danego podmiotu], jak i w aspekcie stanu prawnego [to jest oceny, czy tak ustalone fakty mieszczą się w pojęciu szkody w rozumieniu przepisów prawa cywilnego]. Analiza

uzasadnienia apelacji wskazuje na to, że skarżący pomimo werbalnego stwierdzenia, że nie kwestionuje ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, w istocie przez sformułowanie zarzutu naruszenia art. 233 § 2 k.p.c. zmierzał do wykazania, że Sąd Okręgowy pominął okoliczności faktyczne wskazujące na poniesienie przez pozwanego szkody majątkowej w rozumieniu art. 484 § 2 k.c., co uzasadniało z kolei postawienie mu również zarzutów naruszenia prawa materialnego poprzez błędne zastosowanie tego ostatniego przepisu.

W ocenie sądu odwoławczego powyższe zarzuty nie zasługują na uwzględnienie.

Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w art. 233 § 2 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie „wszechstronnego rozważenia zebranego materiału”, a zatem, jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności [vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 1966 roku, II CR 423/66, OSNPG 1967/5-6/21; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 1999 roku, I PKN 632/98, OSNAPiUS 2000, nr 10, poz. 382; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 11 lipca 2002 roku, IV CKN 1218/00, Lex, nr 80266; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2002 roku, IV CKN 1256/00, Lex, nr 80267]. Jak ujmuje się w literaturze, moc dowodowa oznacza siłę przekonania uzyskaną przez sąd wskutek przeprowadzenia określonych środków dowodowych na potwierdzenie prawdziwości lub nieprawdziwości twierdzeń na temat okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, zaś wiarygodność decyduje o tym, czy określony środek dowodowy, ze względu na jego indywidualne cechy i obiektywne okoliczności, zasługuje na wiarę. Przyjmuje się jednocześnie, że ramy swobodnej oceny dowodów muszą być zakreślone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego myślenia oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wążąc ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego [vide uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 1980 roku, II URN 175/79, OSNC 1980/10/200; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999 roku, II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000/17/655; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2000 roku, III CKN 1049/99, Lex nr 51627; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2000 roku, IV CKN 1097/00, Lex nr 52624; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2000 roku, V CKN 94/00, Lex nr 52589; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2000 roku, IV CKN 1383/00, Lex nr 52544; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2001 roku, II UKN 423/00, OSNP 2003, nr 5, poz. 137; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2002 roku, IV CKN 859/00, Lex nr 53923; uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2002 roku, IV CKN 1050/00, Lex nr 55499; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 roku, II CKN 817/00, Lex nr 56906; uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 roku, IV CKN 1316/00, Lex nr 80273].

Jak słusznie zauważa się w judykaturze, jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Dla skuteczności zarzutu naruszenia wyżej wymienionego przepisu nie wystarcza zatem stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając. Zwalczenie swobodnej oceny dowodów nie może więc polegać li tylko na przedstawieniu własnej, korzystnej dla skarżącego wersji zdarzeń, lecz konieczne jest - przy posłużeniu się argumentami wyłącznie jurydycznymi - wykazanie, że wskazane w art. 233 § 1 k.p.c. kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów zostały naruszone, co miało wpływ na wyrok sprawy [analogicznie Sąd Apelacyjny w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 lipca 2008 roku, VI ACa 306/08].

W okolicznościach niniejszej sprawy, w tym w świetle zarzutów apelacji, nie sposób uznać, aby doszło do naruszenia przez sąd pierwszej instancji normy prawnej zawartej w art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zgodnie z zasadami logiki

i doświadczenia życiowego ocenił bowiem dowody i na ich podstawie wyciągnął trafne wnioski. Pozwany formułując zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w żaden sposób tego zarzutu nie uzasadnił, w szczególności nie wskazał, które z przeprowadzonych dowodów zostały wadliwie ocenione i jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie tych dowodów. Z tego względu brak podstaw do konstruowania na tej podstawie twierdzenia, że ocena dowodów dokonana przez sąd pierwszej instancji była wadliwa, jak również negowania prawidłowości wyprowadzonych z tak ocenionego materiału dowodowego ustaleń faktycznych. Zaznaczyć trzeba, że według skarżącego wadliwość sądu pierwszej instancji miała polegać na tym, że

- po pierwsze, sąd nie uwzględnił, że z uwagi na mniejszą liczbę osób sprawujących ochronę obiektu niż przewidziana umowami, a także związanego z tym przekroczenia maksymalnego czasu pracy kadry ochroniarskiej pozwany był zmuszony do wprowadzenia warty wojskowej i oddelegowania części żołnierzy z pododdziału do ochrony obiektu,

- po drugie, sąd pominął fakt, że z uwagi na liczne naruszenia umów przez powodów świadczyli oni usługi ochrony o niższej wartości aniżeli wartość prawidłowo wykonanych (zgodnie z warunkami umów) usług określona wynagrodzeniem ustalonym w umowach.

Odnosząc się do tej pierwszej kwestii wskazać trzeba, że w istocie ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w szczególności zeznań świadków W. N. i J. M. (2), wynika, że były przypadki, gdy z uwagi na brak wymaganej liczby pracowników ochrony konieczne było zastąpienie ich przez żołnierzy zawodowych, jednak po pierwsze te sytuacje miały charakter incydentalny i dotyczyły jednej z ochranianych jednostek, zaś po drugie, zaistnienie tego rodzaju zdarzeń nie można wprost utożsamiać z powstaniem szkody majątkowej po stronie pozwanej. Z twierdzeń pozwanej wywnioskować należy, że jej szkoda polegała w analizowanym przypadku na utracie wartości ekonomicznej pracy, którą mieli wykonać pracownicy powodów i którą za nich wykonali pracownicy pozwanego. Pozwana pomija jednak okoliczność, że przedmiotowe obowiązki wykonywali żołnierze zawodowi, zaś w przypadku osób pełniących służbę wojskową nie można mówić o świadczeniu o przez nich pracy mającej dawać efekt ekonomiczny, a tym samym służyć powiększeniu majątku pozwanego Skarbu Państwa. Okoliczność, że żołnierze – zamiast wykonywać inne obowiązki służbowe – pełnili wartę na terenie jednostki wojskowej, nie mogło prowadzić więc do powstania uszczerbku w majątku Skarbu Państwa. Tego sytuacja mogłaby zaistnieć, gdyby pozwany musiał wydatkować środki pieniężne na zatrudnienie innych osób, które w sposób zastępczy wykonywaliby usługi powierzone powodowym spółkom ewentualnie ponieść zwiększone koszty związane z dodatkowymi obowiązkami powierzonymi żołnierzom. Pozwana na tego rodzaju okoliczności się nie powołała, jak również nie wynikają one ze zgromadzonego materiału dowodowego.

Ustosunkowując się do drugiego argumentu strony pozwanej wskazać trzeba, że nie budzi wątpliwości w świetle ustaleń faktycznych poczynionych przez sąd pierwszej instancji, że stronie powodowej można było przypisać nienależyte wykonywanie zobowiązań umownych uzasadniające nałożenie na nią kar umownych, jednak z juredycznego punktu widzenia faktu spełnienia świadczenia o nieodpowiedniej jakości nie można utożsamiać z powstaniem szkody. Szkodą może być jedynie taki uszczerbek majątkowy, który został poczyniony w dobrach prawnie chronionych wbrew woli poszkodowanego. Spełnienie świadczenia w wykonaniu zobowiązania umownego – nawet wówczas, gdy druga strona umowy wzajemnej nie spełniła świadczenia wzajemnego lub spełniła je w sposób nienależyty - nie może być uznane za tożsame z powstaniem tak rozumianej szkody, skoro wynika ona z woli stron wyrażonej w treści zawartej przez nich umowy.

Z powyższych przyczyn sąd odwoławczy za chybione uznał zarzuty naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd odwoławczy nie podzielił również zarzutów naruszenia prawa materialnego, w szczególności art. 484 § 2 k.c.

Analiza uzasadnienia apelacji wskazuje, że istota zarzutów sprowadza się do tego, że w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym sąd pierwszej instancji niesłusznie zastosował wyżej wymieniony przepis. Pozwany twierdził więc o błędnym przyjęciu przez Sąd Okręgowy, że doszło do spełnienia przesłanek w przepisie powyższym sformułowanych, w niespornych zasadniczo okolicznościach faktycznych sprawy. Naruszenie prawa materialnego przez błędne zastosowanie może być skutecznie podniesione wówczas, gdy został ustalony w sposób niewadliwy stan

faktyczny sprawy. Zarzut naruszenia prawa materialnego musi bowiem uwzględniać stan faktyczny ustalony przez sąd pierwszej instancji, a nie stan faktyczny projektowany przez stronę podnoszącą zarzut naruszenia prawa materialnego. Zarzucane przez pozwanego naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie jest równoznaczne z tzw. błędem subsumcji, czyli błędnym przyjęciu lub zaprzeczeniu związku, jaki występuje między faktami ustalonymi w procesie, a normą prawną.

Zauważyć należy, że strony stosunku zobowiązaniowego mogą w ramach autonomii woli określać umownie zakres i sposób naprawienia szkody wynikającej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Podstawowym instrumentem prawnym służącym dokonywaniu tego rodzaju kontraktowych ustaleń jest kara umowna, określana też jako kara konwencjonalna czy kara wadialna (art. 483-484 k.c.). Kara umowna jest instrumentem o znacznym stopniu elastyczności. W modelu kary umownej przyjętym w kodeksie cywilnym prymat należy przyznać funkcji kompensacyjnej. Oddziaływanie przymuszającej i represyjnej pozostają skutkami wtórnymi, często faktycznymi i refleksowymi. Sprowadzają się do ubocznego, ekonomicznego lub psychologicznego efektu, wiążącego się z perspektywą konieczności świadczenia sumy pieniężnej lub z samym jej uiszczeniem. Kara umowna jest odszkodowaniem, którego swoistość polega na uprzednim zryczałtowaniu [vide Jacek Jastrzębski, Kara umowna, Oficyna 2006, s.177].

Zauważyć należy, że judykaturze w sposób ugruntowany wieloletnią praktyką prezentowane jest stanowisko, że zamieszczony w art. 484 § 1 k.c. zwrot "bez względu na wysokość poniesionej szkody" oznacza, że nie ma znaczenia sam fakt wystąpienia szkody, zatem przepis powyższy de lege lata modyfikuje ogólne zasady odpowiedzialności kontraktowej dłużnika w razie powstania obowiązku zapłaty przez niego kary umownej, gdyż jej zapłata powinna nastąpić bez względu na fakt wystąpienia i wysokość poniesionej szkody [vide uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2014 roku, sygn. akt V CSK 402/13]. Stosunek wysokości zastrzeżonej kary do wysokości szkody doznanej przez wierzyciela uznaje się natomiast za jedno z zasadniczych kryteriów oceny rażącego wygórowania kary umownej. Zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2003 roku (III CZP 61/03), zastrzeżenie kary umownej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania nie zwalnia dłużnika z obowiązku jej zapłaty w razie wykazania, że wierzyciel nie poniósł szkody. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy podkreślił jednak, że brak szkody lub jej nieznacząca wysokość może stanowić kryterium redukcji wysokości kary umownej i to niezależnie od tego, czy w zakresie interpretacji art. 484 § 2 k.c. eksponuje się kryterium "wysokości szkody", czy tylko "wysokość odszkodowania", przysługującego wierzycielowi na zasadach ogólnych. Do wysokości szkody jako kryterium oceny rażącego wygórowania kary Sąd Najwyższy nawiązywał już we wcześniejszych orzeczeniach [vide wyroki z dnia 2 czerwca 1970 roku, II CR 167/70, z dnia 14 lipca 1976 roku, I CR 221/76, i z dnia 21 czerwca 2002 roku, V CKN 1075/00], a także w orzeczeniach wydanych po podjęciu powołanej uchwały składu siedmiu sędziów [vide wyroki: z dnia 14 kwietnia 2005 roku, II CK 626/04, z dnia 19 kwietnia 2006 roku, V CSK 34/06, z dnia 21 września 2007 roku, V CSK 139/07, z dnia 21 listopada 2007 roku, I CSK 270/07, oraz z dnia 20 czerwca 2008 roku, IV CSK 49/08]. Brak szkody lub jej znikomość może zatem uzasadniać w okolicznościach sprawy - miarkowanie kary umownej [vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2007 roku, II CSK 400/06, Lex nr 610076; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2002 roku, V CKN 1075/00, Lex nr 566024 czy też wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 2 czerwca 1970 roku, II CR 167/70, OSNC 1970/11/214].

Mając na uwadze treść apelacji w tym miejscu wskazać należy, że Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska, że szkoda o której mowa w art. 484 § 1 k.c. i którą uwzględniać należy jako przesłankę miarkowania kary umownej, winna być rozumiana szeroko, jako całość uszczerbków majątkowych i niemajątkowych poniesionych przez wierzyciela. Pozostaje ono bowiem w sprzeczności z charakterem kary umownej – w modelu kodeksowym – jako mającej charakter odszkodowawczy, przy uwzględnieniu definicji szkody, przewidzianej w art. 361 § 2 k.c., której przepisy art. 483 i 484 k.c. w żaden sposób nie modyfikują. Skoro, jak wyżej wskazano, w judykaturze istnieje zgoda co do tego, że kara umowna stanowi postać odpowiedzialności kontraktowej za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania, to zważywszy na podstawowe zasady tej odpowiedzialności przewidziane w art. 471 k.c., których podstawowym wyróżnikiem jest szkoda definiowana wedle treści art. 361 § 2 k.c., brak jest jakichkolwiek istotnych argumentów jurydycznych, które – na użytek tej postaci odszkodowania – pozwalałyby rozszerzyć pojęcie szkody, także na

niewymierne majątkowo skutki niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Jak wynika z art. 361 § 2 k.c., strony są uprawnione – oczywiście w granicach przewidzianych w art. 353¹ k.c. – do modyfikacji pojęcia szkody na użytek łączącego jej stosunku prawnego. Sytuacja taka w realiach niniejszego sporu nie miała wszakże miejsca. Mogą one także - w ramach tego stosunku – przewidzieć obowiązek zapłaty kary w określonych sytuacjach, bądź to układając go w sposób całkowicie odmienny od regulacji kodeksowej (z zastrzeżeniem art. 353¹ k.c.), bądź też tylko tą regulację modyfikując, co w praktyce zdarza się dosyć często (np. opóźnienie a nie zwłoka jako przesłanka zapłaty kary za niewykonanie zobowiązania w terminie). Nic takiego w analizowanym przypadku nie nastąpiło, bowiem obie strony, a w szczególności powódka, były zgodne co do tego, że zakres odpowiedzialności powodów przewidziany w łączących strony umowach o świadczenie usług ochrony kształtuje się wedle modelu kodeksowego, bez żadnych odstępstw. Wyczerpując to zagadnienie oczywiście nie jest też tak, że tzw. uszczerbki niemajątkowe nie mają znaczenia dla kwestii miarkowania kary umownej. Mogą być one wszakże relatywizowane do innych, niż szkoda, kryteriów tego miarkowania w zakresie przesłanki rażącego wygórowania, bądź też – jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie – uzasadniać dodatkowo istotność funkcji stymulacyjnej zastrzeżonych kar umownych. Z tego punktu widzenia – jak wyjaśniono wyżej – za szkodę pozwanego nie można uznać wykonania przez powodów świadczeń w zakresie usługi ochrony o niższej wartości aniżeli wartość prawidłowo wykonanych (zgodnie z warunkami umów) usług określona wynagrodzeniem ustalonym w umowach. Dla przyjęcia, że pozwany poniósł szkodę konieczne byłoby ustalenie, że na skutek nienależytego wykonywania zobowiązania umownego przez powodów pozwany poniósł uszczerbek w swoim majątku rozumiany w analogiczny sposób, jak przewiduje to art. 361 k.c.

W zakresie wykładni dyspozycji art. 484 § 2 k.c. wskazać syntetycznie należy, że określa ona w sposób wyczerpujący przesłanki miarkowania kary umownej, do których należą znaczne wykonanie zobowiązania oraz rażące wygórowanie kary umownej. Na tle tego drugiego, niedookreślonego ustawowo zwrotu, na tle konkretnych sporów wskazuje się różne kryteria oceny „rażącego wygórowania”. Poza przedstawionym wyżej stosunkiem zastrzeżonej kary do wysokości szkody poniesionej przez wierzyciela, wskazuje się w tym zakresie także na proporcje, w jakich kara ta pozostaje do umówionego wynagrodzenia, przyczynienie się wierzyciela do powstania szkody, stopień winy dłużnika, ocenę stopnia naruszenia interesu wierzyciela wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. W doktrynie słusznie podkreśla się, że norma art. 484 § 2 k.c. może znaleźć zastosowanie w sytuacji, gdy w świetle oceny określonego stanu faktycznego można mówić o tym, że kara umowna w zastrzeżonej wysokości jawi się będzie jako nieadekwatna do całokształtu okoliczności sprawy [vide np. A. Kidyba (red.) Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania - część ogólna, wyd. LEX 2014, komentarz do art. 484 k.c.]. Ważąc in casu to zagadnienie nie powinno przy tym umknąć z pola widzenia to, że kara umowna nie może prowadzić do powstania po stronie wierzyciela nadmiernego wzbogacenia. Stan taki występuje zaś niewątpliwie wówczas, gdy marginalizacji podlega jej podstawowa kompensacyjna funkcja.

Podkreślić w tym miejscu należy i to, że miarkowanie kary umownej z art. 484 § 2 k.c., należy do sfery tzw. uznania sędziowskiego i objęte jest dyskrecyjną władzą sądu. Oznacza to, że o ile przy stosowaniu tego przepisu sąd I instancji uwzględnił wszystkie okoliczności faktyczne wpisujące się w podstawy tej instytucji, a ich relatywizacja do tak ukształtowanych przesłanek orzekania nie jest dowolna, to zaskarżone orzeczenie musi się ostać, choćby równie uzasadniony był wniosek o redukcji tej kary w innym rozmiarze.

W okolicznościach niniejszej sprawy, zdaniem Sądu Apelacyjnego, ocena okoliczności sprawy na płaszczyźnie przepisu art. 484 § 2 k.c., dokonana przez Sąd Okręgowy była w pełni prawidłowa.

Przede wszystkim sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił, że na skutek nienależytego wykonywania obowiązków umownych przez powodów pozwany nie poniósł szkody majątkowej.

Sąd odwoławczy wziął pod uwagę, że stosownie do dyspozycji art. 6 k.c. ciężar dowodu braku szkody spoczywa na dłużniku, jednak w badanej sprawie dowody zawnioskowane przez obie strony potwierdziły w tym zakresie stanowisko strony powodowej. Zauważyć należy bowiem, że z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy poczynionych na podstawie zeznań świadków zawnioskowanych przez powodów, których to ustaleń pozwany nie zakwestionował, wynika, że pomimo występujących uchybień w realizowaniu usług ochrony w trakcie obowiązywania

umów zawartych przez strony w dniu 8 listopada 2016 roku nie doszło do żadnych incydentów zagrażających bezpieczeństwu osób lub mienia w jednostkach wojskowych, w których były realizowane te usługi. Wskutek wadliwego wykonania przez powodów tych umów pozwany nie doznał jakiegokolwiek szkody majątkowej, a więc takiej, która wyłącznie podlega kompensacie w ramach ogólnych reguł odpowiedzialności kontraktowej. W postępowaniu pierwszoinstancyjnym pozwany wiązał szkodę z faktem, że powodowie świadczyli usługi o niższej jakości aniżeli przewidywała to umowa, tym niemniej, co słusznie przyjął sąd pierwszej instancji, dostrzeżone nieprawidłowości nie przelożyły się na jakiegokolwiek szkody o charakterze majątkowym, jakie nieprawidłowy sposób świadczenia usług przez powodów miał wywołać. Pozwany akcentował w tym zakresie wyłącznie, że prawidłowe wykonanie usług ze strony powodów było konieczne z uwagi na charakter chronionych obiektów (obiekty wojskowe) oraz fakt, że usługi realizowane były przez pracowników dysponujących bronią, a zatem nieprawidłowości po stronie powoda przekładać się miały - według twierdzeń pozwanego - na bezpieczeństwo. Z kolei w apelacji pozwany wskazał, że poniesioną przez niego szkodą jest różnica pomiędzy pełnym wynagrodzeniem należącym się powodom na podstawie umów za należyte wykonane usługi, a obniżoną wartością usług, które były przez powodów rzeczywiście świadczone. Zauważyć jednak w tym miejscu należy, na co słusznie zwrócił uwagę sąd pierwszej instancji – świadczenie powodów nie miały powiększać majątku pozwanego, lecz zabezpieczać stan majątku przed pogorszeniem (np. spowodowanym kradzieżami). O szkodzie można byłoby zatem mówić dopiero wówczas, gdyby wskutek zaniedbań pracowników powodów majątek pozwanego uległ zmniejszeniu, co jednak nie miało w niniejszej sprawie miejsca. Sąd Apelacyjny zwrócił przy tym uwagę, że w apelacji pozwany dodatkowo wskazał, że poniesiona przez niego szkoda stanowi nadto równowartość wartości ekonomicznej pracy, którą mieli wykonać pracownicy powodów, ale której de facto nie wykonali z uwagi na braki kadrowe po stronie powodów. W tym zakresie pozwany wskazał, że wynagrodzenie płacone powodom na podstawie umów obejmowało m.in wartość ekonomiczną pracy pracowników, która nie została wykonana. Pozwany wskazał, że uzupełniał braki kadrowe powodów poprzez oddelegowywanie do pracy, do której zobowiązany był usługodawca, żołnierzy. W konsekwencji rolę pracowników ochrony przejęli żołnierze. Jednakże – jak wyjaśniono wyżej - pozwany nawet nie twierdził, że poniósł jakieś dodatkowe koszty związane z oddelegowywaniem żołnierzy do pomocy pracownikom powodów.

Uwzględniając zatem wzięte już pod uwagę przez sąd pierwszej instancji przesłanki miarkowania należnych pozwanemu kar umownych w postaci relacji naliczonych kar do wynagrodzenia umownego i prawidłowego wykonania zobowiązania w znacznej części, uznać należało, że należna pozwanemu z tego tytułu kwota winna być adekwatna wyłącznie do tych aspektów zastrzeżonych kar, które związane są z ich funkcją stymulacyjną oraz represyjną. Winna ona bowiem, jak już wskazano zachować nade wszystko charakter surogatu odszkodowania i nie może prowadzić do bezpodstawnego wzbogacenia wierzyciela. Wszystkie te okoliczności prowadzą zdaniem Sądu Apelacyjnego do konkluzji, że za należyte wyważoną uznać należy karę umowną stanowiącą 10% należnego powodom wynagrodzenia za świadczone usługi. Świadczenie w takiej wysokości w wystarczającym stopniu realizuje element stymulacyjno - represyjny kar przewidzianych w łączących strony umowach. Zaznaczyć trzeba, że powszechnie znanym faktem jest niska rentowność działalności gospodarczej polegającej na świadczeniu usług ochroniarskich. Z tego względu kary umowne nawet ograniczone do 10 % wynagrodzenia stanowią istotną część zysku możliwego do uzyskania za tego rodzaju usługi.

Reasumując brak po stronie pozwanego szkody uprawniał niewątpliwie do miarkowania naliczonej kary umownej. W wyroku z dnia 13 czerwca 2003 roku, III CKN 50/01 (M Praw.2011/7/380) Sąd Najwyższy stwierdził, że nawet kara umowna równa wysokości szkody może być rażąco wygórowana, jeżeli nadmiernie przekracza sumę, która należałaby się wierzycielowi z tytułu odszkodowania dochodzonego na zasadach ogólnych. W orzecznictwie sądowym przyjmuje się nadto, że kryterium oceny rażącego wygórowania kary umownej może być relacja jej wysokości do odszkodowania należnego wierzycielowi na zasadach ogólnych (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2007 roku, IV CSK 181/07, OSNC-ZD 2008/2/48). Pozwany, który nie poniósł wskutek nienależytego wykonania umowy żadnej szkody (rozumiejąc przez to wszelkie negatywne konsekwencje niewykonania zobowiązania) nie miałby podstaw, by na zasadach ogólnych dochodzić od powodów odszkodowania.

Odnośnie zarzutów pozwanego dotyczących niezastosowania przez sąd pierwszej instancji właściwych kryteriów miarkowania wysokości kar umownych wskazać należy, że już tylko wykładnia językowa art. 484 § 2 k.c. wskazuje wprost na to, iż dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane; to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana. A zatem, wystarczy spełnienie przez dłużnika jednej z dwóch alternatywnych przesłanek, aby skutecznie skorzystać z instytucji miarkowania kary umownej, co nastąpiło w niniejszej sprawie.

Chybione okazały się również zarzuty dotyczące naruszenia art. 481 § 1 k.c. poprzez przyjęcia przez sąd pierwszej instancji niewłaściwej daty, od której zasądzono na rzecz powodów odsetek. Nie można bowiem uznać, jak to zarzuca skarżący w apelacji, że miarkowanie przez Sąd Okręgowy kary umownej miało wpływ na wymagalność dochodzonego przez powodów roszczenia o zapłatę wynagrodzenia za realizację przedmiotu umowy. Jeżeli zobowiązany nie płaci wynagrodzenia w umówionym terminie, to zgodnie z uprawnieniem nie ma niewątpliwie możliwości czerpania korzyści z wynagrodzenia, jakie mu się należy już w tym terminie. W konsekwencji odsetki za opóźnienie w zapłacie wynagrodzenia należnego uprawnionemu już w tym terminie powinny się należeć od tego właśnie terminu. Odsetki, w zasadzie według stopy ustawowej, należą się, zgodnie z art. 481 k.c., za samo opóźnienie w spełnieniu świadczenia, choćby więc wierzyciel nie poniósł żadnej szkody i choćby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Stanowią one zatem opartą na uproszczonych zasadach rekompensatę typowego uszczerbku majątkowego doznanego przez wierzyciela wskutek pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego [vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2000 roku, II CKN 725/98]. Powodowie wystawili pozwanemu faktury obejmujące wynagrodzenie za wykonane prace z dnia 31 grudnia 2016 roku oraz z dnia 31 stycznia 2017 roku z terminem płatności 21 dni od daty otrzymania faktury. Brak jest wprawdzie dowodów doręczenia tych faktur, jednakże niespornym jest, że pozwany zapłacił za faktury odpowiednio w dniach 23 stycznia 2017 roku oraz 22 lutego 2017 roku Wypłacając wynagrodzenie pozwany potrącił z tego wynagrodzenia karę umowną w zawyżonej wysokości. W tym zakresie potrącenie kary umownej było nieskuteczne. Zwrot kwoty nieskutecznie potrąconej, zgodnie z art. 455 k.c., powinien nastąpić niezwłocznie po wezwaniu pozwanego do spełnienia tego świadczenia. Stanowiska tego nie zmienia fakt, iż wysokość kary umownej została ostatecznie ustalona w wyniku niniejszego postępowania. Słusznie sąd pierwszej instancji uznał, że chociaż miarkowanie kary umownej z uwagi na jej podstawy, należy do tzw. prawa sędziowskiego, nie oznacza to jednak, że pozwany nie był zobowiązany do spełnienia wcześniej dochodzonego przez powodów świadczenia. Do wniosku tego skłania fakt, że w judykaturze [vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2013 roku, IV CSK 644/12] przyjmuje się, że jakkolwiek wyrok sądu miarkujący karę umowną ma charakter konstytutywny, to jednak wywołuje skutek *ex tunc*, co oznacza, że oświadczenie o potrąceniu wierzytelności z tytułu kary umownej w tej części, w jakiej doszło do obniżenia kary umownej było od samego początku bezskuteczne i nie mogło spowodować skutku w postaci utraty wymagalności potrącanego wynagrodzenia za świadczone przez powodów usługi. Zatem, zdaniem Sądu Apelacyjnego, w rozpoznawanej sprawie, brak jest podstaw do zakwestionowania zasądzonych odsetek za opóźnienie w zapłacie orzeczonego na rzecz powodów wynagrodzenia. Dokonane w toku postępowania, przedstawione wyżej ustalenia i oceny wskazują na to, że wynagrodzenie to należało się powodom w stwierdzonym przez Sąd Okręgowy terminie wymagalności, od którego zasądzone zostały odsetki za opóźnienie, a tym samym zasądzenie odsetek od daty wyrokowania, jak tego oczekuje skarżący, nie jest zasadne.

W konsekwencji rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji należało ocenić jako prawidłowe, w tym również w zakresie wykładni przepisów prawa materialnego mających w sprawie zastosowanie, w szczególności przepisu art. 484 § 2 k.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego - sąd pierwszej instancji prawidłowo orzekł także o kosztach procesu. Zgodnie z zasadą odpowiedzialnością za wynik sprawy wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. należało w niniejszej sprawie rozdzielić koszty procesu pomiędzy stronami – zgodnie z art. 100 k.p.c. stosownie do tego, w jakiej części strony wygrały sprawę. Co do zasady wymagało to porównania wysokości dochodzonego przez powodów roszczenia z wysokością świadczenia zasądzonego ostatecznie w wyroku, co też uczynił sąd pierwszej instancji. Sąd odwoławczy zauważył, że jakkolwiek instytucja miarkowania kary umownej należy do sfery prawa sędziowskiego, a tym samym podlega ocenie sądu w rozumieniu art. 100 k.p.c., to jednak skoro w tym zakresie istniał spór pomiędzy stronami, to zastosowanie tej

instytucji nie może prowadzić do uznania pozwanego jako wygrywającego sprawę co do istoty sprawy, skoro co do większej części roszczenia uległ swemu przeciwnikowi procesowemu.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny w oparciu o art. 385 k.p.c. oddalił apelację pozwanego jako nieuzasadnioną w całości, co znalazło wyraz w rozstrzygnięciu zawartym w punkcie pierwszym sentencji.

O kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przyjmując, że pozwany powinien zwrócić powodowi całość powyższych kosztów, skoro jego apelacja została w całości oddalona. Z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia wysokość wynagrodzenia radcy prawnego reprezentującego powodów ustalono na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. Dz.U. z 2018 roku poz. 265) ($10800 \times 75\% = 8100$ złotych).

Z tego względu orzeczono jak w punkcie drugim sentencji.

Dorota Gamrat-Kubeczak Tomasz Sobieraj Agnieszka Bednarek-Moraś